

เอกสารวิชาการ

เรื่องที่ ๑

คู่มือแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
กรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์

โดย
นางสาวสุมารี จำเริญ

เลขทะเบียนวิชาการที่	๖๓(๒)-๐๕๗๓-๐๐๕
สถานที่ดำเนินการ	สำนักกฎหมาย กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานคร
ระยะเวลาดำเนินการ	ธันวาคม ๒๕๖๐-ธันวาคม ๒๕๖๑
การเผยแพร่	เว็บไซต์สำนักกฎหมาย

บหคดย่อ

ข้อเรื่อง คู่มือแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์
โดย นางสาวสุมาลี จำเริญ ตำแหน่ง นิติกรชำนาญการ
กลุ่มคดีปศุสัตว์ สำนักกฎหมาย
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
กลุ่มคดีปศุสัตว์ นิติกรชำนาญการพิเศษ
กรมปศุสัตว์ สำนักกฎหมาย
ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้มีอ Gebid ความเสี่ยหายแก่น่วยงานของรัฐและมีเหตุอันควร เชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ให้หัวหนาน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่งโดยไม่ซักษา เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินใหม่ทดแทนที่ผู้นั้นจะต้องชดใช้

การดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีขั้นตอนการดำเนินการหลักหลาย ตั้งแต่การศึกษาข้อเท็จจริงในเบื้องต้น แล้วเสนอหัวหนาน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และต้องรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการ ตามข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ หลังจากได้รับแจ้งยืนยันความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการแล้ว จึงดำเนินการสอบสวน โดยเริ่มตั้งแต่ การกำหนดแนวทางการสอบสวนเพื่อกำหนดประเด็นที่จะดำเนินการสอบสวนและจัดลำดับการสอบปากคำและการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงดำเนินการสอบปากคำผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้กระทำการละเมิด ผู้บังคับบัญชา ผู้ได้บังคับบัญชา บุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และพยาน เมื่อดำเนินการสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว จึงสรุประยงานผลการสอบสวน (สล.๒) เสนอผู้มีอำนาจแต่งตั้งเพื่อพิจารณาเห็นชอบ และจัดส่งรายงานผลการสอบสวนตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด การออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน และการใช้มาตรการทางปกครองตามคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน รวมถึงการแก้ต่างคดีปศุสัตว์ในสืบเนื่องจากผู้ถูกบังคับตามคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

จากการศึกษาพบว่าขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีความซับซ้อน มีกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด การตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คำวินิจฉัยข้อหาที่ระหว่างศาล ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา และคำวินิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง ที่จะต้องพิจารณาประกอบด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และมีความเสี่ยงเรื่องอายุความ เนื่องจากในบางส่วนได้มีการทำความผิดต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลานานกว่าจะทราบพิจารณาได้ว่ามีการทุจริต จึงมีข้อจำกัดของระยะเวลาในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด การมีคู่มือใช้ในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยืนยันความ溯ดูกในการดำเนินการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

คำนำ

สืบเนื่องจากขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม มีรายชื่อขอน มีกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด การตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง แนวค่าวินิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คำวินิจฉัยข้อดำเนินจานหน้าที่ระหว่างศาล และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ต้องพิจารณาประกอบด้วย รวมทั้งต้องระมัดระวังในเรื่องอายุความ ประกอบกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มีการแบ่งแยกออกเป็นเรื่องต่างๆ ได้แก่ ทุจริต/เงินขาดบัญชี ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ โจรกรรม สูญหาย อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ เพลิงไหม้ และเรื่องอื่นๆ ดังนั้น จึงเห็นควรกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องและโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้กำหนดอายุความ เนื่องจากกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สิน ได้อย่างแนบเนียนมักกระทำเป็นระยะเวลานานกว่าจะพบการกระทำความผิด ทำให้มีความเสี่ยงคดีขาดอายุความ การมีคู่มือการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ จึงสามารถสร้างความมั่นใจและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจนเสร็จสิ้น กระบวนการทั้งหมดได้ทันภายในกำหนดอายุความและดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องภายหลังสรุปสำนวนรายงานผลการสอบสวนได้อย่างครบถ้วนถูกต้องรวมถึงดำเนินการมาตราการบังคับทางปกครองตามคำสั่ง ให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนได้ภายในระยะเวลาในการบังคับคดีอีกด้วย

นางสาวสมมาลี จำเริญ
นิติกรชำนาญการ
ผู้ขอรับการประเมิน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
คำนำ.....	ข
สารบัญ.....	ค
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์.....	๒
๑.๓ ขอบเขตการศึกษา.....	๓
๑.๔ วิธีการศึกษา.....	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๓
บทที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่.....	๔
๒.๑ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙.....	๔
๒.๑.๑ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นกฎหมายพื้นฐาน.....	๔
๒.๑.๒ เอกสารมติของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙.....	๔
๒.๑.๓ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่.....	๔
๒.๑.๓.๑ การวินิจฉัยว่าเป็นเจ้าหน้าที่.....	๕
๒.๑.๓.๒ การวินิจฉัยว่าไม่เป็นเจ้าหน้าที่.....	๗
๒.๑.๔ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐ.....	๑๐
๒.๑.๓.๑ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออ่ายอื่นและมีฐานะเป็นกรม.....	๑๑
๒.๑.๓.๒ กระทรวง ทบวง กรม.....	๑๑
๒.๑.๓.๓ ส่วนราชการที่เรียกชื่ออ่ายอื่นและมีฐานะเป็นกรม.....	๑๑
๒.๑.๓.๔ ราชการส่วนภูมิภาค.....	๑๒
๒.๑.๓.๕ ราชการส่วนท้องถิ่น.....	๑๒
๒.๑.๓.๖ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา.....	๑๒
๒.๑.๓.๗ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ.....	๑๒
๒.๑.๓.๘ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา.....	๑๒
๒.๑.๓.๙ หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงาน ของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙.....	๑๓
๒.๑.๔ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับกรณีการกระทำ ละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่.....	๑๔
๒.๑.๔.๑ เจ้าหน้าที่กระทำการละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐ.....	๑๔

๒.๑.๕.๑.๑ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหาย แก่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น.....	๑๔
๒.๑.๕.๑.๒ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหาย แก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง.....	๑๕
๒.๑.๕.๑.๓ ความเสียหายเกิดแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่งและหรือความเสียหาย เกิดจากผลการกระทำการของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน.....	๑๖
๒.๑.๕.๒ เจ้าหน้าที่กระทำการใดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอกผู้เสียหาย.....	๑๖
๒.๑.๕.๓ การกระทำการของเจ้าหน้าที่ที่มิได้กระทำการใดในการปฏิบัติหน้าที่.....	๑๗
๒.๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	๑๙
๒.๒.๑ องค์ประกอบการกระทำการ.....	๑๙
๒.๒.๑.๑ ผู้ได้กระทำการโดยใจหรือประมาทเลินเล่อ.....	๒๐
๒.๒.๑.๑.๑ ผู้ได.....	๒๐
๒.๒.๑.๑.๒ กระทำ.....	๒๐
๒.๒.๑.๑.๓ ใจ.....	๒๑
๒.๒.๑.๑.๔ ประมาทเลินเล่อ.....	๒๑
๒.๒.๑.๒ กระทำการต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย.....	๒๑
๒.๒.๑.๓ บุคคลอื่นได้รับความเสียหายแก่ชีวิตร่างกายอนามัย เสรีภาพทรัพย์สิน หรือสิทธิอื่นอย่างหนึ่งอย่างใด.....	๒๒
๒.๒.๑.๔ มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ.....	๒๒
๒.๒.๒ อายุความลameด.....	๒๓
๒.๓ ระเบียนสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางลameของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม.....	๒๗
๒.๓.๑ เจตนาرمณ์ของระเบียนสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดทางลameของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘.....	๒๗
๒.๓.๒ สาระสำคัญของระเบียนสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดทางลameของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘.....	๒๗
๒.๔ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๘.....	๒๘
๒.๔.๑ เจตนาرمณ์ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๘.....	๒๘
๒.๔.๒ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๘ ที่เกี่ยวกับความรับผิดทางลameของเจ้าหน้าที่.....	๒๘
๒.๕ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒.....	๓๒
๒.๕.๑ เจตนาرمณ์ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒.....	๓๒
๒.๕.๒ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่เกี่ยวกับความรับผิดทางลameของเจ้าหน้าที่.....	๓๒
๒.๖ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติของกระทรวงการคลัง.....	๓๖
๒.๖.๑ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว.๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางลameโดยตามประเภทสำนวนการสอบสวน....	๓๖

๒.๖.๒ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ เลขวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐	
เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....๓๗	
๒.๖.๓ หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๐๖.๒/ว.๖๖ เลขวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐	
เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่.....๓๘	
๒.๖.๔ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๔๙ เลขวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒	
เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ.....๓๙	
๒.๖.๕ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๓๗ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑	
เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง.....๓๙	
บทที่ ๓ ขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์.....๔๑	
๓.๑ การรวบรวมข้อเท็จจริง.....๔๒	
๓.๑.๑ กรณีมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง.....๔๒	
๓.๑.๒ กรณีมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง.....๔๒	
๓.๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....๔๓	
๓.๒.๑ วัตถุประสงค์ของการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....๔๓	
๓.๒.๒ องค์ประกอบ คุณสมบัติ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง	
ความรับผิดทางละเมิด.....๔๔	
๓.๒.๒.๑ องค์ประกอบของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....๔๔	
๓.๒.๒.๒ คุณสมบัติของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....๔๔	
๓.๒.๒.๓ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....๔๔	
๓.๒.๓ ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....๔๕	
๓.๓ กระบวนการสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐาน.....๔๖	
๓.๓.๑ การกำหนดแนวทางการสอบสวน.....๔๗	
๓.๓.๒ รูปแบบการสอบปากคำ.....๔๗	
๓.๓.๒.๑ องค์ประชุมของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....๔๗	
๓.๓.๒.๒ การแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....๔๗	
๓.๓.๒.๓ การแจ้งสิทธิในการชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน.....๔๘	
๓.๓.๓ เทคนิคการสอบปากคำ.....๔๘	
๓.๓.๓.๑ เทคนิคการจัดลำดับการสอบปากคำพยานบุคคล.....๔๘	
๓.๓.๓.๒ เทคนิคการถามปากคำพยานบุคคล.....๔๙	
๓.๔ การจัดทำรายงานผลการสอบสวน.....๕๐	
๓.๔.๑ รูปแบบรายงานผลการสอบสวน.....๕๐	
๓.๔.๒ เทคนิคการเขียนรายงานผลการสอบสวน.....๕๐	
๓.๕ การวินิจฉัยสั่งการของผู้แต่งตั้ง.....๕๑	
๓.๖ การส่งสำเนาให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและการแจ้งผลของกระทรวงการคลัง.....๕๒	
๓.๗ การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน.....๕๓	
๓.๘ การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน.....๕๔	

๓.๔.๑ ระยะเวลาการอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน.....	๕๕
๓.๔.๒ ขอบเขตในการอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน.....	๕๕
๓.๔.๓ รูปแบบคำอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน.....	๕๕
๓.๔.๔ ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน.....	๕๕
๓.๕ การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง.....	๕๗
๓.๕.๑ ขั้นตอนการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง.....	๕๘
๓.๕.๒ ระยะเวลาการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง.....	๕๙
๓.๕.๓ อำนาจของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง.....	๕๙
๓.๕.๓.๑ อำนาจสั่งให้มีการทุเลาการบังคับทางปกครองไว้ก่อน.....	๕๙
๓.๕.๓.๒ อำนาจมีหนังสือไปยังหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อสืบทรัพย์สินของผู้อยู่ ในบังคับของมาตรการทางปกครอง.....	๕๙
๓.๕.๓.๓ อำนาจร้องขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดหรือหน่วยงานอื่นสืบทรัพย์สินแทน.....	๕๙
๓.๕.๔ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน.....	๕๙
๓.๕.๕ ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณากรณีการโட്ടแย่งหรือการใช้สิทธิทางศาลเกี่ยวกับการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน.....	๖๐
๓.๕.๖ หน่วยงานของรัฐขอเข้าเชลิ่ยทรัพย์สิน.....	๖๐
๓.๖ วิเคราะห์ตัวอย่างจำนวนเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์.....	๖๐
๓.๖.๑ วิเคราะห์จำนวนทุจริตเงินค่าโคโครงการธนาคารโค-กระแส เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ.....	๖๐
๓.๖.๑.๑ ข้อเท็จจริง.....	๖๐
๓.๖.๑.๒ การพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....	๖๐
๓.๖.๑.๓ วิเคราะห์ปัญหา.....	๖๒
๓.๖.๒ วิเคราะห์จำนวนทุจริตเงินค่ารักษาพยาบาลและเงินสมทบประกันสังคม.....	๖๒
๓.๖.๒.๑ ข้อเท็จจริง.....	๖๒
๓.๖.๒.๒ การพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....	๖๓
๓.๖.๒.๓ วิเคราะห์ปัญหา.....	๖๔
๓.๖.๓ วิเคราะห์จำนวนทุจริตเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน.....	๖๖
๓.๖.๓.๑ ข้อเท็จจริง.....	๖๖
๓.๖.๓.๒ การพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด.....	๖๖
๓.๖.๓.๓ วิเคราะห์ปัญหา.....	๖๙
บทที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	๗๐
๔.๑ บทสรุป.....	๗๐
๔.๒ ข้อเสนอแนะ.....	๗๒
บรรณานุกรม.....	๗๔
ภาคผนวก.....	๗๕

สำดับ ๑ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว.๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประมวลสำนวน การสอบสวน.....	๗๙
สำดับ ๒ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิด.....	๑๐๔
สำดับ ๓ หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๐๖.๒/ว.๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่.....	๑๐๗
สำดับ ๔ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๔๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลัง ตรวจสอบ.....	๑๑๕
สำดับ ๕ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว.๓๗๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง.....	๑๓๒
สำดับ ๖ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๓๐.๘/ว.๗๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตาย.....	๑๔๑
สำดับ ๗ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๖๐ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๘ เรื่อง การอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙.....	๑๔๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากตามข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้มีการเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ซึ่งการรายงานความเสียหายดังกล่าวได้มีการดำเนินการโดยจัดทำรายงานขึ้นมาตามลำดับชั้น โดยมีการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงแล้วสรุปสำนวนรายงานผลการสอบสวนมายังผู้บังคับบัญชาหรือโดยการสรุปข้อเท็จจริงในเบื้องต้นแล้วรายงานมายังผู้บังคับบัญชารายงานขึ้นมาจนถึงหัวหน้าหน่วยงาน และเมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่งโดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นจะต้องชดใช้ โดยคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นตามที่เห็นสมควร ตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ การดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีขั้นตอนการดำเนินการหลักหลายขั้นตอน ตั้งแต่การศึกษาข้อเท็จจริงของเรื่องนั้นว่าเจ้าหน้าที่คนใดเป็นผู้กระทำละเมิด ได้กระทำละเมิดอย่างไร เกี่ยวกับเรื่องใด มีบุคคลใดเกี่ยวข้องบ้าง กระทำการใดรับความเสียหายเป็นจำนวนเท่าใด หลังจากทราบข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้ว จึงเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด โดยพิจารณาความเหมาะสมของคณะกรรมการ ต้องมีความเชี่ยวชาญหรือมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สอบละเอียดด้วย และต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดดังกล่าว เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแล้ว ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการยังต้องรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการ ตามข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ หลังจากได้รับแจ้งยืนยันความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการแล้ว จึงดำเนินการสอบสวน โดยเริ่มตั้งแต่ การกำหนดแนวทางการสอบสวนเพื่อกำหนดรูปแบบ ที่จะดำเนินการสอบสวน และจัดลำดับการสอบปากคำและการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงดำเนินการสอบปากคำผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้กระทำละเมิด ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เมื่อได้สอบปากคำผู้เกี่ยวข้องและรวบรวมพยานหลักฐานครบถ้วนแล้ว จึงสรุประยงานผลการสอบสวน (สล.๒) เสนอผู้มีอำนาจแต่งตั้งเพื่อพิจารณาเห็นชอบ และจัดส่งรายงานผลการสอบสวนตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด การออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และการบังคับคดีทางปกครองตามคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน รวมถึงการพิจารณาอุทธรณ์ การแก้ต่างคดีปกครองสืบเนื่องจากโต้แย้งการออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน จากขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยสรุปเบื้องต้น ดังกล่าว จึงเห็นได้ว่ามีหลายขั้นตอนมีความซับซ้อน มีกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด การตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง แนวความนิじฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คำวินิจฉัยข้อหาที่ระบุว่าเจ้าหน้าที่ระหว่างศาล และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ต้องพิจารณาประกอบด้วย รวมทั้งต้องระมัดระวังในเรื่องอายุความ ประกอบกับ

การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มีการแบ่งแยกออกเป็นเรื่องต่างๆ ได้แก่ ทุจริต/เงิน ขาดบัญชีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ โจรกรรม สูญหาย อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ เพลิงไหม้ และเรื่องอื่นๆ ดังนั้น จึงเห็นควรกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีเจ้าหน้าที่ทุจริต ทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องและโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใน กำหนดอายุความ เนื่องจากการณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินได้อย่างแนบเนียนมักกระทำเป็นระยะเวลานานกว่า จะพบการกระทำความผิด ทำให้มีความเสี่ยงคดีขาดอายุความ การมีคู่มือการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สิน จึงสามารถสร้างความมั่นใจและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจนเสร็จสิ้นกระบวนการทั้งหมดได้ทันท่วงทีในกำหนดอายุความ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องภายหลังสรุปสำนวนรายงานผลการสอบสวนได้อย่างครบถ้วนถูกต้องรวมถึง ดำเนินการมาตราการบังคับทางปกครองตามคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนได้ภายในระยะเวลาการบังคับคดี อีกด้วย

๑.๒ วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๕ ละเมิด พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามที่กระทรวงการคลังกำหนดและแจ้งไว้ในหน่วยงานถือปฏิบัติรวมถึง การตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง แนวคำนิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง คำสั่งและคำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุด คำนิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่เป็น หลักเกณฑ์กลางซึ่งใช้กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทุกเรื่อง และหลักเกณฑ์และเทคนิคที่ใช้กับ เฉพาะกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์

(๓) เพื่อใช้เป็นแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่เป็นหลักเกณฑ์กลางซึ่งใช้ กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทุกเรื่อง และหลักเกณฑ์และเทคนิคที่ใช้กับเฉพาะกรณีทุจริต ทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๑.๓ ขอบเขตการศึกษา

(๑) ศึกษาพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๕ ละเมิด

(๒) ศึกษาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๓) ศึกษาหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามที่กระทรวงการคลังกำหนดและแจ้งไว้ในหน่วยงานถือปฏิบัติรวมถึงการตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง แนวคำนิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คำนิจฉัยชี้ขาด อำนาจหน้าที่ระหว่างศาล และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา หนังสือ บทความวิชาการ และวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๑.๔ วิธีการศึกษา

ศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หรือวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาข้อมูลจากหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามที่กระทรวงการคลังกำหนดและแจ้งไว้ในให้หน่วยงานถือปฏิบัติ รวมถึงการการตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง แนวคำนินิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คำนินิจฉัยข้อความจากหน้าที่ระหว่างศาล และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา หนังสือ บทความวิชาการ และวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ คู่มือคำอธิบายกฎหมาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๕ ละเอียด ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นต้น

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(๑) มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๕ ละเอียด พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด และแจ้งไว้ในให้หน่วยงานถือปฏิบัติ รวมถึงการตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง แนวคำนินิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คำนินิจฉัยข้อความจากหน้าที่ระหว่างศาล และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ทั้งที่เป็นหลักเกณฑ์กลางซึ่งใช้กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทุกเรื่อง และหลักเกณฑ์ที่ใช้กับเฉพาะกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์

(๓) เจ้าหน้าที่ผู้บัญชาติงานเกี่ยวกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิติกรรมมีแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่เป็นหลักเกณฑ์กลางซึ่งใช้กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทุกเรื่อง และหลักเกณฑ์และเทคนิคที่ใช้กับเฉพาะกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอน แนวทาง และวิธีปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ทำให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น นอกจากดำเนินการได้ทันภายในกำหนดอายุความแล้ว การปฏิบัติงานยังเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๒

กฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๒.๑ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๑.๑ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นกฎหมายมหาชน

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีสถานะเป็นกฎหมายมหาชน เพราะเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อ “คุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่” ที่มีสถานะเหนือกว่า “ประชาชน” และเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของรัฐ จึงถือได้ว่า เป็นกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลใดจะทำนิติกรรมให้แตกต่าง กับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ หากฝ่าฝืนไปกระทำการใดๆ ก็ตามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ และมาตรา ๑๕๑^๑

๒.๑.๒ เจตนาرمณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

โดยเจตนาرمณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติตั้งกล่าว ระบุว่า “ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การที่เจ้าหน้าที่ดำเนินกิจการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐนั้น หาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์อันเป็นการเฉพาะตัวไม่ การปล่อยให้ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และเกิดความเสียหายแก่เอกชน เป็นไปตามหลักกฎหมายเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงเป็นการไม่เหมาะสมก่อให้เกิด ความเข้าใจผิดว่า เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดในการกระทำการใดๆ เป็นการเฉพาะตัวเสมอไป เมื่อการที่ทำไป ให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเพียงได้ก็จะมีการฟ้องร้องไล่เบี้ยออกจากเจ้าหน้าที่เดิมจำนวนนั้น ทั้งที่บางกรณีเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจหรือความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนั้น ยังมีการนำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมในระบบกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องร่วมรับผิด ในกระบวนการกระทำการของเจ้าหน้าที่อื่นด้วย ซึ่งระบบนั้นมุ่งหมายแต่จะได้เงินครบโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรม ที่จะมีต่อแต่ละคน กรณีเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และยังเป็นการบั่นบอนกำลังขวัญ ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วย จนบางครั้งกลไกเป็นปัจจัยในการบริหารพระเจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจ ดำเนินงานเท่าที่ควร เพราะเกรงความรับผิดที่จะเกิดขึ้น”^๒

นอกจากนี้ ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยว่างหลักเจตนาرمณ์และวัตถุประสงค์ของ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ว่ามีความมุ่งหมายที่จะไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องรับผิดในผลแห่งละเมิดที่เกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจหรือความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่ และไม่ต้องการให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมในระบบกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องร่วมรับผิด

^๑ศันนท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกรสั่ง และลักษณะควรได้, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ : วิญญาณ, ๒๕๕๒), หน้า ๒๐๑-๒๐๒.

^๒ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด และความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙, แก้ไขเพิ่มเติม, ครั้งที่ ๘ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๕๖.

^๓พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๖๐ ก (วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙), หมายเหตุ.

ในการกระทำการเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งมุ่งหมายแต่เพียงจะได้เงินครบโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะมีต่อเจ้าหน้าที่แต่ละคน อันเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และบั้นthonขวัญกำลังใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่จนกลายเป็นปัญหาในการบริหารงานราชการ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเอียดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นกฎหมายที่มุ่งจะไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดในผลแห่งละเอียดที่ไม่ได้กระทำโดยจงใจหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เอกなるมณ์ของกฎหมายต้องการที่จะให้รัฐเข้าไปรับผลที่เกิดขึ้นแทนเจ้าหน้าที่ผู้กระทำล้มเหลว ประกอบกับการกระทำการเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยหลักถือเป็นการกระทำการของรัฐอยู่แล้ว รัฐต้องรับผิดในผลที่เกิดขึ้นเมื่อนักการกระทำการของตนเอง^๔ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเอียดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเอียดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในกรณีนี้ ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้” บทบัญญัติตั้งกล่าว มีเจตนาณ์และวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดความเสียหายแก่เอกชนให้ไม่ต้องถูกดำเนินคดีในชั้นศาล^๕ ทั้งนี้ ศาลปกครองสูงสุดยังคงวินิจฉัยตามหลักการเดิมที่ได้วินิจฉัยว่าเจตนาณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเอียดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีความมุ่งหมายที่จะไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดในผลแห่งละเอียดที่เกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจหรือความผิดพลาดเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่และไม่ต้องการให้นำหลักในเรื่องลูกหนี้ร่วมในกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในการกระทำการเจ้าหน้าที่ผู้อื่น โดยมุ่งหมายแต่เพียงจะให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนครบโดยไม่ได้คำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะมีต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และบั้นthonขวัญกำลังใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่จนเป็นปัญหาในการบริหารราชการ”

๒.๑.๓ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเอียดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเอียดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับกับ “เจ้าหน้าที่” หากผู้กระทำล้มเหลวให้เจ้าหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ ย่อมไม่นำพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเอียดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับ แต่หากผู้กระทำล้มเหลวเป็นเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ จะต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเอียดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อไป โดยคำนิยามในมาตรา ๕ บัญญัติคำนิยาม “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประจำอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด จากคำนิยามดังกล่าวได้มีการวินิจฉัยตัวความเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

๒.๑.๓.๑ การวินิจฉัยว่าเป็นเจ้าหน้าที่

ตัวอย่างที่หนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัย กรณีกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานหารือเกี่ยวกับการจ่ายค่าชดกรณ์โครงการฝ่ายราษฎร์ศิลป์ ว่า จากบทนิยาม “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเอียดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และข้อ ๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเอียดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับความเป็นเจ้าหน้าที่ ๒ ประการ คือ

๑. การเป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประจำอื่น
๒. ได้รับแต่งตั้งหรือลูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

ดังนี้ การเจรจาแก้ปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติงานตามโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงวิทยาศาสตร์ โดยนาย อ. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้เป็นประธานในการเจรจาที่ราชภัฏที่ร้องเรียน จึงถือว่า นาย อ. กระทำการ

^๔ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๓๕๗-๓๖๐/๒๕๓๙

^๕ คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๗๕/๒๕๓๐

^๖ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๑๐/๒๕๓๒

ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงที่นายน อ. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม แต่งตั้งคณะบุคคลให้ช่วยปฏิบัติหน้าที่ให้แก่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย การแต่งตั้งคณะทำงานมิใช่การปฏิบัติงานด้านนโยบาย แต่เป็นการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม คณะทำงานจึงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙”

ตัวอย่างที่สอง คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัย กรณีการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของพนักงานสถานธนานุบาลเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี ว่าเทศบาลมีหน้าที่จัดให้มีการดำเนินกิจกรรมโรงรับจำนำในเขตเทศบาลนั้นๆ ตามมาตรา ๕๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งเรียกว่า “สถานธนานุบาล” ตามข้อ ๓ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมและดำเนินการสถานธนานุบาลของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๑๖ โดยในการจัดตั้งสถานธนานุบาลนั้น เทศบาลเมืองจะต้องขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕ เงินทุนหมุนเวียนรับจำนำในเริ่มแรกให้เทศบาลตั้งกล่าวกู้ยืมจากกองทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประจำสถานธนานุบาลในตำแหน่งผู้จัดการสถานธนานุบาลนั้น สำนักงานคณะกรรมการสถานธนานุบาลของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรรมการปักครอง กระทรวงมหาดไทย จะเป็นผู้จัดส่งมาปฏิบัติหน้าที่ ส่วนพนักงานในตำแหน่งอื่น เทศบาลจะดำเนินการสอบคัดเลือกเอง และในการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นการปฏิบัติงานประจำ การบรรจุแต่งตั้ง การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ค่าตอบแทน และค่าจ้าง การดำเนินการทางวินัย การเกี้ยวนอยุรักษ์ การดำรงตำแหน่ง เป็นไปตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการสถานธนานุบาลของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ว่าด้วยพนักงานสถานธนานุบาล พ.ศ. ๒๕๒๓ และให้ถือว่าเป็นพนักงานเทศบาลด้วย ดังนั้น พนักงานสถานธนานุบาลจึงมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ในราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙”

ตัวอย่างที่สาม คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัย กรณีการยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการละเมิด ว่ามาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานของรัฐและพระราชบัญญัติกำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานของรัฐและโดยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกกุนเชิญสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงอยู่ในฐานะอื่นได้ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็น

“บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานหารือเกี่ยวกับการจ่ายค่าชดเชยกรณีโครงการฝ่ายราชชีวศิลป (เรื่องเสร็จที่ ๓๘๑/๒๕๔๕)

“บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของพนักงานสถานธนานุบาลเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี (เรื่องเสร็จที่ ๔๘๕/๒๕๓๙)

“บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการละเมิด) (เรื่องเสร็จที่ ๓๘๓/๒๕๔๕)

เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับกรณีการกระทำล้มเหลวของคณบดีคณการการเลือกตั้ง^{๑๐} อย่างไรก็ตาม คณบดีคณการการเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีได้สังกัดหน่วยงานใด หากมีกรณีที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้กระทำล้มเหลว กระทรวงคลังย่อมเป็นผู้รับผิดแทนคณบดีคณการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^{๑๑}

๒.๑.๓.๒ การวินิจฉัยว่าเป็นไม่เป็นเจ้าหน้าที่

ตัวอย่างที่หนึ่ง ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัย กรณีความรับผิดทางละเมิดของลูกจ้าง ร.ส.พ. ตามสัญญาจ้างแรงงาน (ลูกจ้างชั่วคราวเป็นครั้งคราวเฉพาะงาน) ว่าลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะต้องอยู่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและได้กระทำล้มเหลวให้เกิดความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ การที่จะพิจารณาว่า ลูกจ้างคนใดเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อาจพิจารณาโดยจำแนกตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับบุคคลในสังกัดออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

(ก) ลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำแต่ต่อเนื่อง มีการทำหนดอัตรางานเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมาย กฎระเบียบหรือข้อบังคับ เช่น กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเพณีต่างๆ หรือระเบียบว่าด้วยลูกจ้างประจำหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างประเพณีนี้ มีฐานะเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และความรับผิดในมูละเมิดของลูกจ้างประเพณีย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(ข) ลูกจ้างที่หน่วยงานของรัฐได้ว่าจ้างให้ปฏิบัติงานเป็นครั้งคราวเฉพาะงานไม่ว่าจะมีสัญญาจ้างหรือเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างดังกล่าวกับหน่วยงานที่ว่าจ้างย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กรณีที่หารือมาว่า เป็นการจ้างลูกจ้างเป็นครั้งคราวเฉพาะงาน ไม่ใช่การบรรจุแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของ ร.ส.พ. ตามข้อ ๔ (๓) ของระเบียบ ว่าด้วยเรื่องรับสมัคร บรรจุ และให้ออกของพนักงานเจ้าหน้าที่ ร.ส.พ. พุทธศักราช ๒๕๘๕ ดังนั้น นิติสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างดังกล่าวกับ ร.ส.พ. ย่อมเป็นไปตามข้อตกลงในสัญญา รวมทั้งความรับผิดทางละเมิดซึ่งต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ^{๑๒}

ตัวอย่างที่สอง คณบดีคณการกฤษฎีกาได้วินิจฉัย กรณีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ทำสัญญาแต่งตั้งเอกชนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดายหรือนิติบุคคลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทำหน้าที่แทน ว่า หน่วยงานของรัฐไปทำสัญญาจ้างทำของกับเอกชน คู่สัญญาซึ่งเป็นเอกชนย่อมไม่ใช่ “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังกรณีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคหารือ สำนักงานคณบดีคณการกฤษฎีกาว่า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทำสัญญาแต่งตั้งเอกชนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดายหรือนิติบุคคลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

^{๑๐} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๖๔/๒๕๕๒

^{๑๑} บันทึกสำนักงานคณบดีคณการกฤษฎีกา เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของลูกจ้าง ร.ส.พ. ตามสัญญาจ้างแรงงาน (ลูกจ้างชั่วคราวเป็นครั้งคราวเฉพาะงาน) (เรื่องเสร็จที่ ๘๘๙/๒๕๕๒)

(ก) เป็นตัวแทนเก็บค่าไฟฟ้าจากประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าแทนพนักงานเก็บค่าไฟฟ้าของ กฟภ. ที่มีอยู่เดิม

(ข) เป็นผู้จัดการอาบุคคลมาเป็นผู้ปฏิบัติงานแทนพนักงานของ กฟภ. เช่น แก้ไขร่างไฟฟ้าขัดข้องให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้า ขับรถยกต์เพื่อกิจการของ กฟภ.

(ค) เป็นผู้ก่อสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างใดๆ แก่ กฟภ. ตามสัญญาจ้างเหมาเบ็ดเสร็จ (Turnkey contract) โดยคู่สัญญาเป็นผู้จัดทำคานงานหรือซ่างฝีมือต่างๆ มาดำเนินการก่อสร้างให้แก่ กฟภ. ตามสัญญาต่างๆ

ในการปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวข้างต้น หากคู่สัญญา ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ กฟภ. หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือบุคคลภายนอก กฟภ. จึงขอหารือว่าคู่สัญญาหรือพนักงานของคู่สัญญาดังกล่าว เป็น “เจ้าหน้าที่” ของ กฟภ. ตามนัยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ หรือไม่เพราะเหตุใด ซึ่ง กฟภ. ได้รับคำตอบข้อหารือว่าสัญญาในกรณีที่หารือมาันนี้เป็นสัญญาจ้างทำของตามนัยมาตรา ๔๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น คู่สัญญาของ กฟภ. จึงไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของ กฟภ. และไม่เป็น “เจ้าหน้าที่” ตามนัยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗^{๑๒}

ด้วยอย่างที่สาม กรรมบัญชีกลางได้ตอบข้อหารือกรณีส่งเสริมสหกรณ์ กรณีพนักงานขับรถยนต์ตามสัญญาจ้างเหมาบริการขับรถยนต์ของทางราชการประสบอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับบุคคลภายนอก โดยวินิจฉัยว่า

๑. ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔ บัญญติว่า “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประจำหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็น การแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๔ กำหนดว่า “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประจำหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด บรรดาซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ จะเห็นได้ว่า ข้อพิจารณาว่าผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่หรือไม่ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑.๑ เป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประจำหน้าที่

๑.๒ ได้รับแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

นอกจากนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) ได้มีความเห็น ตามเรื่องเสร็จที่ ๘๔๙/๒๕๔๒ ว่าการพิจารณาว่าลูกจ้างคนใดเป็นเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔ หรือไม่นั้น อาจพิจารณาโดยจำแนกตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับบุคคลในสังกัดซึ่งแยกพิจารณาออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

(๑) ลูกจ้างได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำและต่อเนื่องมีการกำหนดอัตราเงินเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัย ไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เช่น กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ

^{๑๒}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ (ข้อหารือของไฟฟ้าส่วนภูมิภาค) (เรื่องเสร็จที่ ๘๖๖/๒๕๔๒)

ประเภทต่างๆ หรือลูกจ้างประจำหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างประเภทนี้มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ความรับผิดในมูละเมิดของลูกจ้างประเภทนี้ย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๒) ลูกจ้างที่หน่วยงานของรัฐได้ว่าจ้างให้ปฏิบัติงานในลักษณะเป็นครั้งคราวเฉพาะงานไม่ว่าจะเป็นสัญญาจ้างหรือไม่ก็ตาม ความสัมพันธ์ของบุคคลตั้งกล่าวกับหน่วยงานของรัฐที่ว่าจ้างย่อมเป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากลูกจ้างกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ความรับผิดทางละเมิดย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒. ตามสัญญาจ้างเหมาบริการพนักงานขับรถยนต์ สัญญาเลขที่ ๑๙/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ ระหว่าง สหกรณ์จังหวัดตาก ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดตาก ผู้ว่าจ้าง กับนายจักรกริศน์ รังดิน ผู้รับจ้าง มีข้อตกลงที่สำคัญ ดังนี้

“ข้อ ๑ ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างเหมา และผู้รับจ้างตกลงรับจ้างเหมาทำงานบริการขับรถยนต์ที่ใช้ในราชการต่างๆ ของผู้ว่าจ้าง กำหนดระยะเวลาการจ้างเหมา ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙...

ข้อ ๒ พนักงานขับรถยนต์ จะต้องตรวจสอบดูแลรักษารถยนต์และเครื่องอุปกรณ์อื่นๆ ของทางราชการให้อยู่ในสภาพที่ดีและใช้งานได้ตลอดเวลา หรือหากเกิดความชำรุดบกพร่อง หรือความไม่สมบูรณ์ ของเครื่องยนต์และอุปกรณ์อื่นใด จะต้องแจ้งผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างหรือผู้แทนของผู้ว่าจ้างให้ทราบทันที...

ข้อ ๔ พนักงานขับรถยนต์ต้องมาปฏิบัติหน้าที่ในทุกวันเวลาของการปฏิบัติราชการของผู้ว่าจ้างด้วยตนเอง โดยต้องลงเวลาไปและกลับด้วยตนเองทุกครั้ง หากมีเหตุจำเป็นไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเองได้ ผู้รับจ้างต้องจัดให้มีผู้ทำงานแทนโดยมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ ด้วยค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง ทั้งสิ้น โดยผู้รับจ้างต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างหรือผู้แทนของผู้ว่าจ้างทราบก่อนทุกครั้ง...

ข้อ ๖ ในระหว่างปฏิบัติงาน ถ้าพนักงานขับรถยนต์หรือผู้ทำงานแทนได้กระทำการใดๆ อันเป็นการละเมิดต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดในบรรดาความเสียหายที่ได้เกิดขึ้นนั้น โดยสิ้นเชิง...”

๓. กรณีตามข้อหารือ ประเด็นที่ ๑ คำว่า “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีความหมายรวมถึง นายจักรกริศน์ รังดิน ตามสัญญาจ้างเหมาบริการข้างต้นด้วยหรือไม่ นั้น เมื่อพิจารณาตามสัญญาจ้างเหมาบริการพนักงานขับรถยนต์ สัญญาเลขที่ ๑๙/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ ซึ่งนายจักรกริศน์ รังดิน ทำไว้กับสหกรณ์จังหวัดตาก ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดตาก เป็นการทำสัญญาจ้างให้นายจักรกริศน์ รังดิน ปฏิบัติงานเฉพาะขับรถยนต์ของทางราชการ ซึ่งเป็นการจ้างเฉพาะงาน นอกเหนือไปจากนี้ ตามสัญญาประกายข้อความว่า “หากมีเหตุจำเป็นไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ด้วยตนเองได้ ผู้รับจ้างต้องจัดให้มีผู้ทำงานแทนโดยมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้...” ย่อมแสดงให้เห็นว่า สัญญาที่สหกรณ์จังหวัดตาก ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดตาก ทำไว้มุ่งเน้นผลของงานเป็นสำคัญ มากกว่าคุณสมบัติที่ตัวบุคคล และการที่กำหนดให้นายจักรกริศน์ รังดิน ต้องรับผิดในบรรดาความเสียหายที่ได้เกิดขึ้นนั้นโดยสิ้นเชิงต่อบุคคลภายนอก ย่อมแสดงให้เห็นว่า สหกรณ์จังหวัดตาก ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดตาก ผู้ว่าจ้าง มิได้มีอำนาจบังคับบัญชาโดยตรง แม้ว่าสัญญาจะกำหนดให้พนักงานขับรถยนต์ หรือผู้แทนห้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างรวมทั้งต้องปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ ของผู้ว่าจ้าง แต่ไม่ได้เป็นเงื่อนไขสำคัญในการจ่ายค่าจ้างให้แก่นายจักรกริศน์ รังดิน ดังนั้น นายจักรกริศน์ รังดิน จึงไม่เป็น “เจ้าหน้าที่”

ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ความสัมพันธ์ระหว่างนายจักรกริศน์ ถังดิน กับ กรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^{๑๓}

ทั้งนี้ ต่อมาราชบุคคลที่ได้มีหนังสือขอหารือความรับผิดชอบของผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างเหมา พนักงานขับรถยนต์ ไปยังกรมบัญชีกลาง ซึ่งกรมบัญชีกลางได้ตอบข้อหารือว่า ตามหลักการที่ได้ตอบข้อหารือ ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยได้วินิจฉัยในกรณีดังกล่าวว่า ตามสัญญาจ้างเลขที่ ๕/๒๕๖๐ (กตช.) ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ระหว่าง กลุ่มตรวจสอบชีวิตดุส่าห์รับสัตว์ โดยนายธีรวัฒน์ จันทร์ หัวหน้ากลุ่ม ตรวจสอบชีวิตดุส่าห์รับสัตว์ ผู้ว่าจ้าง กับ นายธีรวิทย์ จงเจอกาง ผู้รับจ้าง โดยผู้รับจ้างตกลงรับเหมาทำงาน บริการขับรถยนต์ที่ใช้ในราชการต่างๆ ของผู้ว่าจ้าง มีกำหนดระยะเวลาจ้างเหมา ๑๒ เดือน ได้รับค่าจ้างเดือนละ ๘,๐๐๐ บาท โดยจะจ่ายค่าจ้างให้ภายใน ๕ วันทำการของเดือนถัดไป เมื่อผู้รับจ้างได้ทำงานบริการ ในหน้าที่มีผลสำเร็จของงานครบถ้วนสมบูรณ์ในเดือนนั้นๆ และคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้แทน ของผู้ว่าจ้างได้ตรวจสอบมอบงานเรียบร้อยแล้ว โดยสัญญากำหนดว่า หากวันใดผู้รับจ้างไม่มาปฏิบัติงาน ตามสัญญาและไม่จัดให้มีผู้ทำงานแทน ผู้ว่าจ้างมีสิทธิหักค่าจ้างเหมารายเดือนตามอัตราค่าจ้างเหมารายวัน ตามจำนวนวันที่ขาดงาน และในกรณีที่ผู้รับจ้างไม่มาทำงานที่จ้างตามสัญญาโดยไม่แจ้งลา และการที่ไม่แจ้งล่วงหน้า ไม่มีเหตุผลอันสมควร ผู้ว่าจ้างมีสิทธิเรียกให้ผู้รับจ้างชำระค่าปรับวันละ ๑๐๐ บาท รวมทั้งกำหนดให้ผู้รับจ้าง ต้องตรวจสอบดุแลรักษารถยนต์ของผู้ว่าจ้างให้อยู่ในสภาพพื้นที่ซึ่งได้ดีตลอดเวลา หากเกิดการชำรุดบกพร่อง ของเครื่องยนต์หรืออุปกรณ์อื่นให้แจ้งผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่หรือตัวแทนของผู้ว่าจ้างทราบ และในระหว่าง ปฏิบัติงาน ถ้าผู้รับจ้างได้กระทำการใดๆ อันเป็นการละเมิดต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ผู้รับจ้างจะต้อง รับผิดในบรรดาความเสียหายที่ได้กระทำนั้น จึงเห็นได้ว่าการจ้างนายธีรวิทย์ จงเจอกาง ดังกล่าวเป็นการจ้าง ทำของตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงิน ค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างต่อเมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้แทนของผู้ว่าจ้างได้ตรวจสอบมอบงานจ้าง เรียบร้อยแล้ว ดังนั้น นายธีรวิทย์ จงเจอกาง จึงมิใช่เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่โดยที่ศาลจังหวัดสีคิว (ปากช่อง) มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ ๑๗๐/๒๕๖๑ ให้กรมปศุสัตว์รับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนแก่บริษัท ประกันคุ้มภัย จำกัด (มหาชน) และยกฟ้อง นายธีรวิทย์ จงเจอกาง กรมปศุสัตว์จึงต้องถือปฏิบัติตามคำพิพากษาโดยชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนให้แก่ บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย เมื่อกรมปศุสัตว์ได้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกแล้ว การที่กรมปศุสัตว์จะเรียกให้นายธีรวิทย์ จงเจอกาง รับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงต้องเป็นไปตามข้อตกลง ในสัญญาจ้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^{๑๔}

๒.๑.๔ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับกับหน่วยงาน ของรัฐ

มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนด คำนิยาม “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือ ส่วนราชการที่เรียกชื่ออื่นอื่น และมีฐานะเป็นกรรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชบัญญัติกำหนดเป็นหน่วยงาน ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย และตามข้อ ๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติ

^{๑๓} หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๕.๗/๗๗๒๗ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เรื่อง ตอบข้อหารือกรณีพนักงานขับรถยนต์ตามสัญญาจ้างเหมาบริการขับรถยนต์ของทางราชการประสบ อุบัติเหตุเฉียบพลันกับรถยนต์ของบุคคลภายนอก

^{๑๔} หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๕.๔/๕๐๒๓๙ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ตอบข้อหารือกรณีความรับผิดชอบของผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างเหมาพนักงานขับรถยนต์

เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดคำนิยาม “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือ ส่วนราชการที่เรียกชื่อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชนักุณฑิหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ดังนี้ คำนิยาม “หน่วยงานของรัฐ” ตามข้อ ๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงสอดคล้องกับคำนิยาม “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ จากคำนิยามดังกล่าว จำแนกหน่วยงานของรัฐได้ ๕ ประเภท ดังนี้

๒.๑.๔.๑ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม

๒.๑.๔.๑.๑ กระทรวง ทบวง กรม

ส่วนราชการประเภทกระทรวง ทบวง กรม เป็นราชการส่วนกลางตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งบัญญัติว่า ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ดังนี้

(๑) สำนักนายกรัฐมนตรี

(๒) กระทรวง หรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง

(๓) ทบวง ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง

(๔) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง

ส่วนราชการตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) มีฐานะเป็นนิติบุคคล^{๑๕}

๒.๑.๔.๑.๒ ส่วนราชการที่เรียกชื่อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม

ส่วนราชการที่เรียกชื่อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม แบ่งออกได้ ๓ ประเภท ดังนี้

(๑) ส่วนราชการที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

ส่วนราชการที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ได้แก่ ส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงต่างๆ ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ส่วนราชการประเภทนี้ส่วนใหญ่มีคำนำหน้าส่วนราชการว่า “สำนัก” แต่มีฐานะเป็นกรม เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นกรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานนโยบายและแผนการขั้นส่งและจราจร มีฐานะเป็นกรมสังกัดกระทรวงคมนาคม สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มีฐานะเป็นกรมสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น

(๒) ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือกรม

ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือกรม ได้แก่ ราชบัณฑิตยสถาน สำนักพระราชวัง สำนักราชเลขานิการ สำนักพระพุทธศาสนา สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานตำรวจนครบาล สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น ส่วนราชการดังกล่าวมีฐานะเป็นกรม

(๓) ส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ในหมวด ๑๒ องค์กรอิสระ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้แก่ หน่วยงานดังต่อไปนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจสอบเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยในมาตรา ๒๑๕

^{๑๕} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๙, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๕๖ (๕ กันยายน ๒๕๓๙), หน้า ๓-๔.

ที่กำหนดให้องค์กรอิสระเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติตามหน้าที่ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์กรอิสระต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ^{๑๖}

๒.๑.๔.๒ ราชการส่วนภูมิภาค

ราชการส่วนภูมิภาคประภูมามาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังนี้

- (๑) จังหวัด
- (๒) อำเภอ”^{๑๗}

๒.๑.๔.๓ ราชการส่วนท้องถิ่น

ราชการส่วนท้องถิ่นบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙-มาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติระบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ดังนี้

“มาตรา ๖๙ ห้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราชภารมีส่วนในการปกครองห้องถิ่น ให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๗๐ ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- (๑) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด
- (๒) เทศบาล
- (๓) สุขาภิบาล
- (๔) ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด

มาตรา ๗๑ การจัดระเบียบการปกครององค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และราชการส่วนท้องถิ่โนื่นอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

ทั้งนี้ ราชการส่วนท้องถิ่โนื่นอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติระบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ และเมืองพัทยา ตามพระราชบัญญัติระบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๑.๔.๔ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา

๒.๑.๔.๔.๑ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ

รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ ได้แก่ รัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภคทั้งหลาย เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔ การท่าเรือแห่งประเทศไทยตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการท่าเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๙๔ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ การประปาส่วนภูมิภาคตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ การสื่อสารแห่งประเทศไทยตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็นต้น

๒.๑.๔.๔.๒ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา

กฎหมายที่เป็นแม่บทในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรของรัฐบาล พ.ศ. ๒๔๖๖ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มักจะมีคำนำหน้าว่า “องค์การ” เช่น องค์การขนส่งสินค้า

^{๑๖} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก (๖ เมษายน ๒๕๖๐), หน้า ๖๒.

^{๑๗} พระราชบัญญัติระบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔, เพิ่งอ้าง

และพัสดุภัณฑ์ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๗๖ องค์การคลังสินค้าจัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๙๘ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๙๙ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพจัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ พ.ศ. ๒๕๑๙ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยจัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นต้น

กรณีมิได้เป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้นแต่เป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในรูปบริษัทจำกัด ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล เช่น บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ขนส่ง จำกัด บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด บริษัท อุกรุ่งเทพ จำกัด บริษัท ไม้อัดไทย จำกัด และรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง เช่น โรงงานยาสูบ รัฐวิสาหกิจดังกล่าวไม่อยู่ในความหมายของคำว่ารัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา

๒.๑.๔.๕ หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดให้หน่วยงานดังต่อไปนี้ เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

- (๑) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- (๒) มหาวิทยาลัยวไลยลักษณ์
- (๓) สถาบันวิจัยระบบการสาธารณสุข
- (๔) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- (๕) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- (๖) องค์การส่งเสริมระหว่างประเทศสหคิริ๊ส

หลังจากได้มีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน ๖ หน่วยงาน ต่อมาได้มีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนด โดยในปัจจุบันมีหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวนทั้งสิ้น ๖๔ หน่วยงาน ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ. ๒๕๖๒

ทั้งนี้ การวินิจฉัยว่าเป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากเป็นหน่วยงานของรัฐ แล้วมีเจ้าหน้าที่กระทำการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องบังคับตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่กรณีไม่เป็นหน่วยงานของรัฐ หากเจ้าหน้าที่กระทำการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๑.๕ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับกรณีการกระทำ ละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่

๒.๑.๕.๑ เจ้าหน้าที่กระทำการละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐ

กรณีเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่และกระทำการละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำ ละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้นำมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช้การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์” ซึ่งครอบคลุมถึงกรณีเจ้าหน้าที่กระทำการละเมิด ต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าแห่งเดียวหรือหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่หรือไม่ ก็ตามและไม่ว่าจะเป็นการกระทำการละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ และตามมาตรา ๑๒ กำหนดให้หน่วยงาน ของรัฐที่เสียหายมีอำนาจจากคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

กรณีตามมาตรา ๑๒ หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการต่างๆ ดังนี้ ขั้นตอนการสอบสวนข้อที่จริงเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนไปจนถึงการมีคำสั่งให้ชดใช้ ค่าสินไหมทดแทน รวมทั้งการผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งออก ตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแม้กฎหมาย จะกำหนดให้ออกระเบียบได้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผ่อนชำระที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดเท่านั้นก็ตาม ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยว่างหลักการสำคัญไว้ว่า ในส่วนที่เกินไปจากที่กฎหมายบัญญัติ มิใช่อนุบัญญัติ หรือกฎหมาย หากแต่เป็นระเบียบภายในของฝ่ายบริหารที่กำหนดโดยคณะกรรมการรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของฝ่ายบริหาร แต่ระเบียบปฏิบัติตั้งกล่าวคงมีสภาพบังคับให้หน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแล ของผู้อกระเบียบปฏิบัตินั้น ต้องถือปฏิบัติกับเจ้าหน้าที่ในสังกัดโดยทัตเที่ยมกัน ไม่สามารถยกเว้นหรือปฏิบัติ ให้ผิดไปจากระเบียบปฏิบัติตั้งกล่าวได้ (คำพิพากษาศาลปกครองศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๐/๒๕๕๑)^{๗๕}

๒.๑.๕.๑.๑ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน ของรัฐแห่งนั้น

กรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ แห่งนั้น ตามข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้ง ต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับขั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

กรณีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้ามีต่อไปนี้ ความเห็นของ คณะกรรมการกฤษฎีกา วินิจฉัยความรับผิดทางละเมิดของผู้อำนวยการ ร.ส.พ. ย่อมเป็นไปตามระเบียบ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ ร.ส.พ. กำหนด ในกรณีที่ ร.ส.พ. ยังไม่กำหนดระเบียบดังกล่าวขึ้น ให้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งตามมาตรา ๗ ของระเบียบดังกล่าว ในกรณี ที่ผู้อำนวยการ ร.ส.พ. เป็นผู้กระทำการละเมิด ผู้อำนวยการ ร.ส.พ. ต้องแจ้งต่อคณะกรรมการ ร.ส.พ. เพื่อรายงาน ความเสียหายที่เกิดขึ้นให้รัฐมนตรีผู้มีอำนาจกำกับดูแล ร.ส.พ. แต่ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดต่อไป ทั้งนี้ ให้นำข้อ ๑๒ ของระเบียบดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๗๕} สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง, หลักกฎหมายพื้นฐานความรับผิดทาง ละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพ : บริษัท ธรรมราดาเพรส จำกัด, ๒๕๕๒) หน้า ๑๖๗-๑๖๘.

ในการพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดต้องพิจารณาถึงตำแหน่งของผู้กระทำละเมิดด้วยว่าในขณะที่กระทำการนั้น บุคคลดังกล่าวดำรงตำแหน่งใด เมื่ออดีตผู้อำนวยการ ร.ส.พ. ได้กระทำการละเมิดต่อ ร.ส.พ. ในขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ ร.ส.พ. ดังนั้น ผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม^{๒๐}

๔.๑.๔.๒ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง

กรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง ตามข้อ ๙ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาและให้มีการรายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัด เว้นแต่

- (๑) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นรัฐมนตรี ให้แจ้งต่อนายกรัฐมนตรี
- (๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้แจ้งต่อหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น
- (๓) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อกระทรวงการคลัง

(๔) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่ผู้บังคับบัญชาและมิใช่ผู้ปฏิบัติงานในราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้แจ้งต่อผู้มีอำนาจกำกับดูแล ผู้แต่งตั้งตนหรือผู้ซึ่งสั่งให้ตนปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

กรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง มีตัวอย่างความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา วินิจฉัยว่าในปี ๒๕๓๔ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้รับงบประมาณสำหรับก่อสร้างฝ่ายราษฎร์ โดยกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ ต่อมาประชาชนได้ชุมนุมเรียกร้องขอค่าชดเชย นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งมอบหมายให้ นาย อ. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานในการเจรจาข้อตกลงแก้ไขปัญหาของสมัชชาคนจนโครงการฝ่ายราษฎร์ ซึ่งประธานฯ (นาย อ.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร อันเนื่องมาจากโครงการฝ่ายราษฎร์ จากนั้นรัฐมนตรี (นาย อ.) ได้เสนอและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการรัฐมนตรีให้จ่ายเงินค่าชดเชยแก่ราษฎรตามผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ

ต่อมาได้เกิดปัญหาในเรื่องการจ่ายเงินค่าชดเชยโครงการฝ่ายราษฎรขึ้น เพื่อเป็นการแก้ไขแก้ไขปัญหาดังกล่าวในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะกรรมการรัฐมนตรีจึงนิยมติให้มีการสอบสวนและดำเนินคดีอาญากลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติมิชอบและให้เรียกเงินค่าชดเชยคืนจากราษฎรที่ได้รับเงินไปแล้ว

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน จึงขอหารือว่า เนื่องจาก นาย อ. ได้พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีฯ แล้ว กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน จะต้องรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบตามระเบียบหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่า ตามข้อ ๙ (๑) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดว่า ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิด

^{๒๐} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกາ เรื่อง ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขององค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (พฤษภาคม ๒๕๔๔) (เรื่องเสร็จที่ ๒๕๖/๒๕๔๔)

ความเสียหายเป็นรัฐมนตรี ให้แจ้งต่อนายกรัฐมนตรี ดังนั้น กรณีจึงต้องแจ้งต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามข้อ ๑๐ ต่อไป แม้ว่า นาย อ. จะพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีฯ ไปแล้วก็ตาม^{๒๙}

๒.๑.๔.๓ ความเสียหายเกิดแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่งและหรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำการของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน

กรณีความเสียหายเกิดแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่งและหรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำการของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ตามข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ กำหนดให้ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่งและหรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำการของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๙ หรือข้อ ๑๐ บรรดาที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ความว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการกระทำการของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน จึงเป็นไปตามข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งกำหนดให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๙ หรือข้อ ๑๐ บรรดาที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยวินิจฉัยในประเด็นที่ดำเนินการเดียวกันนี้แล้ว ในเรื่องเลขที่ ๖๕๗/๒๕๓๘ ว่า ให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายและหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดสังกัด ตกลงกันให้หน่วยงานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด แล้วให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมลงนามในคำสั่งดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อ ๑๑ มิได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงไว้ จึงต้องนำข้อเท็จจริงข้อ ๙ มาบังคับโดยอนุโลม ดังนั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงไม่อาจแต่งตั้งคณะกรรมการเกิน ๕ คนได้ แต่จะต้องร่วมกันพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมจะเป็นกรรมการจำนวนไม่เกิน ๕ คน และร่วมลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ทั้งนี้ ตามนัยข้อ ๙ ประกอบข้อ ๑๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘^{๒๙}

๒.๑.๔.๔ เจ้าหน้าที่กระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมายอกผู้เสียหาย

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมายอกผู้เสียหาย ตามข้อ ๓๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ กำหนดให้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องในการที่ตนได้กระทำการปฎิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับขั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นรัฐมนตรี หรือกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด หรือผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชา ให้ดำเนินการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ ๔ และให้นำข้อ ๙ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ หมวด ๒ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการผิดต่อบุคคลภายนอกมีบทบัญญัติหลายข้อ เพื่อดำเนินการสำหรับกรณีดังกล่าว แต่เนื้อหาบางประการมิได้บัญญัติไว้ในหมวด ๒ แต่ก็มีความจำเป็นต้องใช้

^{๒๙} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานหารือเกี่ยวกับการจ่ายค่าชดเชยโครงการฝ่ายราษฎร์ (เรื่องเลขที่ ๓๕๑/๒๕๔๕)

^{๒๙} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมายก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ (เรื่องเลขที่ ๓๙๒/๒๕๔๘)

กับกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดต่อบุคคลภายนอก หมวด ๒ ข้อ ๓ จึงบัญญัติไว้ให้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ (ซึ่งอยู่ในหมวด ๑ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมายของรัฐ) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ความว่า การดำเนินการในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกนั้น ข้อ ๓๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นบทบัญญัติของการเริ่มต้นกระบวนการสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ต่อบุคคลภายนอก ได้กำหนดให้นำข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น แม้ว่าข้อ ๓๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนของบุคคลภายนอก แต่ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไป โดยไม่ได้กำหนดอوانาจหน้าที่ ของคณะกรรมการหรือผู้แต่งตั้งหรือไม่ได้กำหนดกระบวนการอื่นใดที่จะต้องปฏิบัติตาม แต่ยอมเข้าใจได้ว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามข้อ ๓๓ นี้ หมายความรวมถึงการปฏิบัติตามข้อ ๓๓ ประกอบกับข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงย่อมรวมถึงการส่งสำนวนไปให้กระทรวงการคลัง เพื่อตรวจสอบตามข้อ ๑๗ ด้วย อย่างไรก็ตาม การส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบดังกล่าวจะกระทำเฉพาะกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นสมควรให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนเท่านั้น แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐ มีคำสั่งไม่ต้องชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนตามคำขอของบุคคลภายนอก เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น กระทรวงการคลังจึงไม่มีหน้าที่ตรวจสอบสำนวนข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว กรณีตามที่กระทรวงยุติธรรมหารือมา เมื่อปลัดกระทรวงยุติธรรมมีคำสั่งไม่ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนแก่บุคคลภายนอกแล้ว กระทรวงยุติธรรมจึงไม่จำเป็นต้องส่งสำนวนไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบแต่อย่างใด แต่ถ้ากระทรวงยุติธรรมมีคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนแก่บุคคลภายนอก ก็ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังพิจารณา^{๖๓}

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมายของรัฐให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอกต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามข้อ ๓๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว นอกจากนี้ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดต่อผู้เสียหาย ดังปรากฏตามตัวอย่างคดีพิพาทฯ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างแรก ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัย กรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานที่ดินได้จดทะเบียนลงชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ซื้อและเป็นผู้จำนองห้องชุดพิพากษา ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีมิได้เป็นผู้ซื้อและเป็นผู้จำนองห้องชุดดังกล่าว แม้จะพึงได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่มีเจตนากลั่นแกล้ง แต่การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่รับจดทะเบียนมีหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ของคู่กรณีที่มาจดทะเบียนโดยละเอียดรอบคอบ แต่กลับไม่ตรวจสอบบัตรประจำตัวข้าราชการตันฉบับของผู้ฟ้องคดีถือได้ว่าเป็นการประมาทเลินเลือของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และเมื่อการกระทำการดังกล่าวเป็นเหตุให้ธนาคารฟ้องผู้ฟ้องคดีเป็นคดีแพ่ง ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงเป็นการกระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากการละเลย

^{๖๓} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การพิจารณาคำขอให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เรื่องเสริจที่ ๓๗/๒๕๔๔)

ต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ตามมาตรา ๕ วรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ (กรณีที่ดิน) ในฐานะหน่วยงานของรัฐต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการเมิด จึงต้องรับผิดต่อผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^{๒๔}

ตัวอย่างที่สอง ศาลฎีกาได้วินิจฉัย กรณีโจทก์บรรยายฟ้องและนำสืบอ้างว่า ใน การปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาผลการประกวดราคา จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๕ ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพราะร่วมกันกลั่นแกล้งโจทก์โดยสั่งยกเลิกผลการประกวดราคาดังกล่าว เนื่องจากเรียกเงินเป็นผลประโยชน์ตอบแทนจากโจทก์ เพื่อกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในหน้าที่แล้ว แต่โจทก์ไม่ยินยอมให้ อันเป็นการร่วมกัน ทำละเมิดต่อโจทก์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ดังนั้น ข้อเท็จจริงตามที่ได้ความดังกล่าวจึงเท่ากับกล่าวอ้างว่า จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๕ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยละเอียดทำให้โจทก์เสียหาย ดังนั้น โจทก์ต้องฟ้อง จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐโดยตรงแต่ผู้เดียวให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในการกระทำการเมิดของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๕ แต่ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๕ ให้รับผิดเป็นการเฉพาะตัวตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^{๒๕}

ตัวอย่างที่สาม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุดใหม่ทำให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง โดยไม่ได้ให้อภัยผู้ฟ้องคดีทราบ ข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน ซึ่งเป็นการออกคำสั่ง โดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำการเมิดต่อผู้ฟ้องคดี เมื่อคณะกรรมการการการเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทรวงการคลัง จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน^{๒๖}

๒.๑.๕.๓ การกระทำการของเจ้าหน้าที่ที่มิได้กระทำการเมิดใน การปฏิบัติหน้าที่

กรณีการกระทำการของเจ้าหน้าที่ที่มิได้กระทำการเมิดใน การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้ถ้าการกระทำการเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำการใน การปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ และตามมาตรา ๑๐ วรคหนึ่ง ตอนท้าย ที่กำหนดให้ถ้ามิใช่การกระทำการใน การปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตัวอย่างการกระทำการของเจ้าหน้าที่ที่มิได้กระทำการใน การปฏิบัติหน้าที่ให้แก่น่วยงานของรัฐ

ตัวอย่างที่หนึ่ง คณะกรรมการคุกคามกฎหมาย (คณะกรรมการพิเศษ) พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่เข้าพักในบ้านพักทางราชการไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ให้แก่น่วยงานของรัฐ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้นั้นทำให้เกิดความเสียหายขึ้นกับบ้านพัก การพิจารณาความรับผิดจึงต้องเป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการพักอาศัยในบ้านพักของทางราชการ ถ้าไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อความรับผิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว การพิจารณาความรับผิด

^{๒๔} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๔๐/๒๕๔๗

^{๒๕} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๑๒๘/๒๕๕๑ (ประชุมใหญ่)

^{๒๖} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๖๔/๒๕๕๒

ของเจ้าหน้าที่จึงต้องพิจารณาเพียงว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่เท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่^{๒๗}

ตัวอย่างที่สอง ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัย กรณีนาย น. (ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกวิชาชีพ) พาคณะเจ้าหน้าที่เดินทางกลับจากการโดยเดินทางถึงศูนย์ฝึกวิชาชีพแล้ว ถือว่าเป็นการเสริจสินการปฏิบัติหน้าที่ การที่นาย น. นัดแนะให้เจ้าหน้าที่ไปร่วมกันรับประทานอาหารโดยให้นาย ส. ขับรถยนต์ของทางราชการไปที่ร้านอาหารและหลังจากรับประทานอาหารเสร็จแล้ว จึงขับรถยนต์ไปส่งครุยศรีที่ไม่มีพากลับบ้าน และนำรถยนต์ไปเก็บไว้ที่บ้านพักของนาย ส. กรณีดังกล่าวไม่ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อขณะที่รถยนต์ของทางราชการสูญหาย ไม่ได้เกิดขึ้นในขณะที่นาย น. และนาย ส. ปฏิบัติหน้าที่นาย น. และนาย ส. จึงต้องร่วมรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^{๒๘}

ตัวอย่างที่สาม ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยว่า แม้สิบตำรวจ ช. จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ตาม แต่การที่สิบตำรวจ ช. กับพวก ขับขี่รถยนต์ประจำตามหลังผู้ฟ้องคดี โดยมีได้แต่เครื่องแบบตำรวจและเรียกให้ผู้ฟ้องคดีหยุดรถจักรยานยนต์และเข้าทำร้ายร่างกายผู้ฟ้องคดีนั้น เป็นการกระทำโดยอาชญาเหตุส่วนตัว มิใช่เป็นการกระทำโดยใช้อำนาจตามกฎหมาย ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันจะทำให้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย^{๒๙}

๒.๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ บัญญัติว่า “บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใดๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน” จากบทบัญญัติดังกล่าวต่อความได้ว่าหากพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ มิได้บัญญัติในเรื่องใดไว้ ไม่ห้ามนำบัญญัติในกฎหมายอื่นมาใช้บังคับ ดังนั้น การกระทำละเมิดซึ่งมีมาก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ ใช้บังคับ และเนื้อหาของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีได้กล่าวถึงว่าการกระทำอย่างไรเป็นละเมิด การกระทำอย่างไรเป็นจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เป็นต้น จึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒.๒.๑ องค์ประกอบการกระทำละเมิด

ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “ผู้ใดลงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เข้าเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ตี แก่ร่างกายก็ตี อนามัยก็ตี เสรีภาพก็ตี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ตี ท่านว่าผู้นั้นจำต้องใช้ค่าสินใหม่ทดแทนเพื่อการนั้น” จากบทบัญญัติตั้งกล่าว การกระทำละเมิดซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

๒.๒.๑.๑ ผู้ได้กระทำโดยลงใจหรือประมาทเลินเล่อ

๒.๒.๑.๒ กระทำการต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย

๒.๒.๑.๓ บุคคลอื่นได้รับความเสียหายแก่ชีวิตร่างกายอนามัย เสรีภาพทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด

๒.๒.๑.๔ มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

^{๒๗} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หารือแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ : กรณีเจ้าหน้าที่ที่พักอยู่ในบ้านพักของราชการกระทำละเมิด (เรื่องเสร็จที่ ๕๕๑/๒๕๔๗)

^{๒๘} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๓๙/๒๕๔๘

^{๒๙} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ ๑๓๑/๒๕๔๒

๒.๒.๑.๑ ผู้ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

๒.๒.๑.๑.๑ ผู้ได้

คำว่า “ผู้ได้” ซึ่งหมายถึง ผู้กระทำลามเมิด ได้แก่

(๑) บุคคลธรรมดा

โดยไม่จำกัดอายุและไม่จำเป็นจะต้องมีความสามารถ เพราะไม่ใช่นิติกรรมแต่เป็นนิติเหตุ คนวิกฤตจิตจึงเป็นผู้ทำลามเมิดได้ แต่ถ้าทำในขณะไม่รู้สำนึกในการกระทำหรือไม่อยู่ในอำนาจของจิตใจ ย่อมไม่ถือว่าเป็นการกระทำ ตัวอย่างเช่น คนบ้าถึงขนาดไม่รู้สำนึกในการกระทำของตน

(๒) นิติบุคคล

นิติบุคคลเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดสถานภาพรับรองความเป็นบุคคลตามกฎหมาย แต่ไม่ได้มีตัวตนอย่างบุคคลธรรมดा ดังนั้น การกระทำทั้งนิติกรรม และนิติเหตุกรณีลามเมิดจึงเป็นกรณีนิติบุคคล กระทำลามเมิดโดยผ่านทางบุคคลธรรมดานั้นที่เรียกว่า “ผู้แทนนิติบุคคล” โดยต้องอยู่ภายใต้กฎหมายในขอบเขตถุประสงค์ ของนิติบุคคล

๒.๒.๑.๒ กระทำ

“การกระทำ” ในความหมายของมาตรา ๔๒๐ หมายความถึงการกระทำของบุคคลซึ่งรวมถึง การด่วนกระทำในกรณีจักต้องป้องกันผล การป้องกันความเสียหายไว้ก่อนนั้นต้องมีหน้าที่ที่จะต้องป้องกัน หน้าที่นั้นอาจเกิดจากบทัญญัติของกฎหมาย เกิดจากสัญญา หรือเกิดจากความสัมพันธ์ตามข้อเท็จจริง ที่เกิดขึ้นระหว่างคู่กรณี^{๓๐}

คำว่า “กระทำ” เที่ยบเคียงกับการกระทำในทางอาญาได้ ดังนี้

(๑) องค์ประกอบภายนอก

- การเคลื่อนไหวร่างกาย

- การไม่เคลื่อนไหวร่างกาย หรือ “การด่วน” การที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผล

(๒) องค์ประกอบภายใน

ต้องมีเจตนา คือ รู้สำนึกในการกระทำ กล่าวคืออยู่ในอำนาจการควบคุมของจิตใจ สมองรับรู้ และสั่งการให้ลงมือกระทำ และต้องประสงค์ต่อผล หรือย่อมเลือกเห็นผลของการกระทำนั้นตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่บัญญัติว่า “กระทำโดยเจตนา” ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเลือกเห็นผลของการกระทำนั้น ถ้าผู้กระทำไม่ได้รู้ข้อเท็จจริง อันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเลือกเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

กรณีการด่วนกระทำที่เป็นลามเมิดเป็นไปตามมาตรา ๔๙ วรรคห้า แห่งประมวลกฎหมาย ที่บัญญัติว่า “การกระทำให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยด่วนการที่จักต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลนั้นด้วย” ทั้งนี้ ผู้กระทำต้องมีหน้าที่ป้องกันผลแล้วการด่วนนั้นทำให้เกิดผลเสียหายเกิดขึ้น โดยต้องเป็นหน้าที่โดยตรงซึ่งหน้าที่เกิดจาก

(๑) บทัญญัติกฎหมาย เช่น บิดา มารดา มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตร

(๒) ตามสัญญา เช่น จ้างพยาบาลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จ้างนักวายน้ำดูแลคนตกน้ำ

(๓) ตามวิชาชีพ เช่น พนักงานมั่นคงรักษาความลับของลูกค้าให้เป็นลามเมิดได้

(๔) ความสัมพันธ์ เช่น นาย/คนใจ เครื่องญาติ เพื่อนร่วมห้อง

(๕) เข้าร่มมตระวังดูแลแล้วต้องทำให้ตลอด เช่น ลุงคุณตาบอดข้ามถนน ลอยเรือไว้กลางทะเล

^{๓๐} สุขม ศุภนิตย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลามเมิด, พิมพ์ครั้งที่ ๗ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓.

(๖) ตนก่อภัยนตราย ต้องป้องปัดภัยนตรายนั้น เช่น กรุงเทพมหานครไม่ปิดท่อระบายน้ำทำให้คนตกท่อได้รับบาดเจ็บหรือตาย จอดรถยนต์ที่เสียไว้โดยไม่ให้สัญญาณ

๒.๒.๑.๓ จงใจ

คำว่า “จงใจ” คือ การกระทำโดยรู้สำนึกรวบคุณอื่นต่างจากเจตนาในทางอาญา กล่าวคือ ไม่ต้องประสงค์ต่อผลแต่เพียงแค่รู้ว่าการกระทำนั้นทำให้เกิดผลเสียหายก็พอแล้วไม่จำเป็นจะต้องทราบว่าผลเสียหายถึงระดับใด เช่น ศาลงโทษผู้อื่นโดยไม่เจตนา ตามมาตรา ๒๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่ก็ถือว่ากระทำละเมิดทำให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตแล้ว การกระทำละเมิดต่อบุคคลนั้นโดยสำคัญผิดถือว่าผู้ทำละเมิดรู้ถึงผลเสียหายต่อผู้ถูกทำละเมิดโดยสำคัญผิดจึงเป็นการกระทำละเมิดต่อบุคคลที่ถูกกระทำโดยสำคัญผิด ตามมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ตัวอย่างกรณีกระทำโดยจงใจ เช่น จงใจแจ้งความเท็จทำให้เขากู้จับ ปิดทางน้ำสาธารณะทำให้ผู้อื่นไม่สามารถใช้น้ำ ผู้เข้าอยู่บ้านเช่าหลังจากบอกเลิกสัญญา (ฎีกาที่ ๑๘๔/๒๕๔๗)

๒.๒.๑.๔ ประมาทเลินเล่อ

คำว่า “ประมาทเลินเล่อ” เที่ยบเคียงตามประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากประมวลกฎหมายแห่งและพานิชย์ไม่ได้ให้คำจำกัดความไว้ โดยมาตรา ๔๙ วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า “การกระทำโดยประมาท ได้แก่การทำความผิดโดยมิใช่เจตนา แต่กระทำโดยประมาทจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีความวิสัยและพฤติกรรม และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้แต่หาได้ใช้เพียงพอไม่” ดังนั้น องค์ประกอบของการกระทำโดยประมาทเลินเล่อจึงมีดังนี้

(๑) เป็นการกระทำโดยมิได้เจตนา

ผู้กระทำมิได้ประสงค์ต่อผลหรือลึกลึกของผลของการกระทำนั้น

(๒) ประมาทจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีความวิสัยและพฤติกรรม

ระดับความระมัดระวังมาตรฐาน ต้องสมมุติบุคคลทั่วไปอยู่ในสถานการณ์เช่นเดียวกับผู้กระทำว่าเขารู้ด้วยความระมัดระวังมาตรฐานเพียงใดโดยคำนึงถึง

- วิสัย คือ ลักษณะของตัวผู้กระทำ (ว่าเป็นบุคคลทั่วไปหรือผู้ประกอบวิชาชีพ)

- พฤติกรรม คือ ข้อเท็จจริงประกอบการกระทำ (เหตุการณ์)

(๓) ผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

หากมีโอกาสจะใช้ความระมัดระวังถึงระดับมาตรฐานได้ต้องใช้ หากใช้ความระมัดระวังไม่ถึงระดับมาตรฐานเป็นประมาทเลินเล่อ แต่หากไม่มีโอกาสใช้ความระมัดระวังถึงในระดับมาตรฐานเลยก็ไม่เป็นประมาทเลินเล่อ แม้จะเกิดความเสียหายก็ตาม

๒.๒.๑.๕ กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย

(๑) บุคคลอื่น

บุคคลอื่นผู้ถูกกระทำละเมิดเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดานะนิทบุคคล การกระทำต่อตนเองไม่เป็นละเมิด

(๒) โดยผิดกฎหมาย

คำว่า “ผิดกฎหมาย” คือ กระทำโดยไม่มีสิทธิหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดก็ถือว่าเป็นละเมิดได้ หากทำให้เขาเสียหายโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ดังนั้น หากผู้กระทำมีสิทธิตามกฎหมายหรือมีอำนาจกระทำได้ การกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นละเมิด ตัวอย่างเช่น

- กฎหมายบัญญัติให้อำนาจ

ฎีกาที่ ๑๘๔/๒๕๔๒ พนักงานสอบสวนยึดรถที่ใช้ในการกระทำผิดเพื่อเป็นหลักฐานตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่เป็นละเมิด

- สิทธิตามคำพิพากษา

ฎีกาที่ ๑๙๔/๒๕๘๔ โจทก์จำเลยแย่งนาพิพาทศาลาขั้นต้นตัดสินให้จำเลยชนะจำเลยเข้า ทำนาโดยอาศัยสิทธิตามคำพิพากษา ไม่ได้เข้าทำนาโดยผลการไม่เป็นลงทะเบิด

- สิทธิตามสัญญา

เช่น อยู่ในบ้านเช่า แต่หากมีการบอกเลิกสัญญาเข้าแล้ว อยู่ต่อไปโดยไม่มีสิทธิเป็นลงทะเบิด

อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิตามกฎหมายอาจเป็นลงทะเบิดได้ หากใช้สิทธิโดยไม่สุจริตตามมาตรา ๔๗๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติว่า “การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น ท่านว่าเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมาย” ตัวอย่างเช่น “เจตนาแกลง” เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

ฎีกาที่ ๗๐๒/๒๕๘๗ จำเลยแกลงคัดค้านการที่โจทก์ขอรังวัดที่ดินเป็นลงทะเบิด

ฎีกาที่ ๙๕๔/๒๕๘๗ ยึดทรัพย์ก่อนครบกำหนดคำบังคับตามคำพิพากษา โดยเจตนาแกลงเป็นลงทะเบิด

ทั้งนี้ การใช้สิทธิโดยไม่สุจริตตามมาตรา ๔๗๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องผ่านขั้นตอนพิจารณาว่าเป็นลงทะเบิด ตามมาตรา ๔๗๐ ก่อนว่าครอบองค์ประกอบลงทะเบิดหรือไม่

๒.๒.๑.๓ บุคคลอื่นได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด

การกระทำจะเป็นลงทะเบิดได้ต้องมีความเสียหายเกิดขึ้นแน่นอนแล้ว และต้องไม่ใช่ความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต ส่วนเสียหายเพียงใดนั้นเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาเรื่องการคำนวนค่าเสียหาย กรณีที่ถือว่าไม่เสียหาย คือ หลักความยินยอมไม่เป็นลงทะเบิด (volenti non fit injuria) การยินยอมรับผลเสียหายที่ผู้ยินยอมรู้อยู่ว่าจะเป็นความเสียหายแก่ตนเป็นหลักกฎหมายปิดปาก (estoppel) ที่ไม่ให้ผู้เสียหายกล่าวอ้างความเสียหาย เช่น การสมควรใจวิวทักษัณไม่เป็นลงทะเบิด ยอมให้เข้าทำร้ายร่างกายไม่เป็นลงทะเบิด อย่างไรก็ตาม การยินยอมต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ต้องยินยอมโดยสมัครใจ ยินยอมโดยวิธีใดก็ได้ เช่น ด้วยวาจา กริยาท่าทาง ลายลักษณ์อักษร รวมทั้งการนิ่ง เมื่อปรากฏพฤติกรรมให้วินญาณเข้าใจได้ว่าการนิ่งเป็นการยินยอมโดยปริยาย

๒.๒.๑.๔ มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ

ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ว่า ความเสียหายนั้นเป็นผลมาจากการกระทำของผู้กระทำลงทะเบิด

มีทฤษฎี ๒ ดังนี้

(๑) ทฤษฎีเงื่อนไขหรือทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุ หรือทฤษฎีผลโดยตรง คือ เหตุทุกๆ เหตุ มีน้ำหนักเท่ากันที่จะก่อให้เกิดผลอย่างโดยย่างหนักขึ้น ดังนั้น ผู้ก่อเหตุต้องรับผิด (แม้เป็นเพียงเหตุหนึ่ง) เหตุเป็นเงื่อนไขให้เกิดผล

(๒) ทฤษฎีมูลเหตุหมายความหรือทฤษฎีผลธรรมชาติ คือ เนพะการกระทำที่เป็นเหตุสำคัญ ซึ่งจะส่งผลตามธรรมชาติทำให้เกิดผลเท่านั้นที่ผู้กระทำต้องรับผิด

ตามทฤษฎีแรกทำให้ผู้กระทำอาจต้องรับผิดเกินกว่าความเป็นจริง และไม่ยุติธรรม ต่อผู้กระทำ ส่วนที่ทฤษฎีที่สอง อาจทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยาถึงแม้ว่าผู้กระทำอาจมีส่วนอยู่บ้าง ศาลไทยใช้ทฤษฎีทั้งสองผสมผสานกัน “ผลโดยตรงซึ่งใกล้ชิดกับเหตุ” “ผลธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำ” “ผลโดยตรงที่อาจเกิดขึ้นได้เป็นธรรมชาติจากการกระทำของจำเลย” “เหตุแทรกซ้อน” มีการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายขึ้นหลังจากการกระทำอันแรกได้สิ้นสุดลง ผู้กระทำอันแรกไม่ต้องรับผิด หากเหตุแทรกซ้อนนั้น มีน้ำหนักเพียงพอที่จะทำให้เกิดผลเสียหายสุดท้ายขึ้นและผู้กระทำคนแรกไม่อาจคาดหมายว่าจะเกิดเหตุแทรกซ้อนขึ้น

ภีก้าที่ ๑๓๑/๒๔๙๖ จำเลยเก็บรักษาสมุดเข็คและทราบอกบัญชีไว้เองก็เป็นการป้องกันอย่างดี ผู้รายบล้อมเข็คไปเบิกเงินของโจทก์ได้ยก จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบ เมื่อไม่ใช่ผลโดยตรงใกล้ชิดกับ การกระทำของจำเลย

ภีก้าที่ ๑๓๕-๑๓๖๙/๒๕๐๖ จำเลยซื้อห้องแ阁ทำให้สามีโจทก์เสียใจไปกระโดดน้ำตาย ไม่ใช่ผลแห่งการกระทำของจำเลย

๒.๒.๒ อายุความلامเมิด

ตามมาตรา ๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า

“สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นหนึ่งปีบ้างแต่ วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะฟังต้องใช้ค่าสินใหม่ทดแทนหรือเมื่อพ้นสิบปีบ้างแต่วันทำละเมิด

แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมิโทษตามกฎหมายลักษณะอาญาและมี กำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมานั้นให้รู้ ท่านให้อาหยุความที่ยาวกว่าหนึ่นม้าบังคับ”

ทั้งนี้ อายุความ ๑๐ ปีบ้างแต่วันทำละเมิดเป็นอายุความขั้นสูงสุดที่กำหนดไว้ ส่วนอายุความ กรณีความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า

“ในกรณีเจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้น อยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินใหม่ทดแทนจากเจ้าหน้าที่ ให้นำ บทบัญญัติตามมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้บังคับตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินใหม่ทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความ ส่องปีบ้างแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะฟังใช้ค่าสินใหม่ทดแทน และกรณีที่ หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิด แต่กระทำการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินใหม่ทดแทนนั้นมีกำหนดอายุความหนึ่งปีบ้างแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่ง ตามความเห็นของกระทรวงคลัง”

ทั้งนี้ อายุความ ๒ ปีบ้างแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะฟังใช้ ค่าสินใหม่ทดแทน ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ต้องอยู่ภายใต้ระยะเวลา ๑๐ ปีบ้างแต่วันทำละเมิดตามมาตรา ๔๔ วรคหนึ่ง แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

แต่กรณีตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่บัญญัติว่า “ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้ออก ฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีบ้างแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ ได้ใช้ค่าสินใหม่ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย” กรณีดังกล่าวมิใช่การใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินใหม่ทดแทน เนื่องจากเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่จะต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในอายุความสิบปีบ้างแต่วันทำละเมิด หน่วยงานของรัฐจึงมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนได้ภายในอายุความ ๑ ปีบ้างแต่วันที่ หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนแก่ผู้ได้รับความเสียหาย เมื่อจะเกินสิบปีบ้างแต่วันทำละเมิดแล้วก็ตาม

ดังปรากฏตามความเห็นของคณะกรรมการกฎหมายว่า ตามพระราชบัญญัติความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดอายุความที่หน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิเรียกร้อง ให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนเพื่อการละเมิดซึ่งกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ไว้ ๒ กรณี โดยแยกพิจารณาได้ ดังต่อไปนี้

กรณีที่หนึ่ง เจ้าหน้าที่ทำلامเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดภัยในอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดแต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำلامเมิดภัยในอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันทำلامเมิดตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับตามปัญหาในเรื่องที่ขอหารือมา้นี้ หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ทำلامเมิดต่อหน่วยงานของรัฐเกินสิบปีนับแต่วันทำلامเมิดแล้ว สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนย่อมเป็นอันขาดอายุความตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจึงไม่อาจออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้

กรณีที่สอง เจ้าหน้าที่ทำلامเมิดต่อบุคคลภายนอก เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกแล้ว หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐได้ภัยในอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับตามปัญหาในเรื่องที่ขอหารือมา้นี้แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ทำلامเมิดต่อบุคคลภายนอกและหน่วยงานของรัฐได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกซึ่งหน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐได้ภัยในอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สิทธิเรียกร้องดังกล่าวมิได้เกิดแต่เมื่อละเมิด จึงมิใช่เป็นการที่หน่วยงานของรัฐใช้สิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพราเดทุที่เจ้าหน้าที่ทำلامเมิดต่อหน่วยงานอันจะต้องใช้สิทธิเรียกร้องภัยในอายุความสิบปีนับแต่วันทำلامเมิดตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่กระทำการในหน้าที่จะไม่เป็นการกระทำความผิดทางกฎหมาย แต่ถ้ายังไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายแล้ว สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนย่อมยังไม่ขาดอายุความ หน่วยงานของรัฐจึงสามารถออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้^{๑๗๘๓}

ทั้งนี้ ประเด็นในเรื่องอายุความเป็นสาระสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดและการดำเนินคดี เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนต้องดำเนินการภายในกำหนดอายุความ มิให้เกิดข้อผิดพลาดอย่างเด็ดขาด เพราะมิเช่นนั้นแล้วจะถูกดำเนินการทางวินัยและทางแพ่ง ดังปรากฏตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ได้วินิจฉัยว่า

๑. กรณีตามที่หารือเมื่อปีก่อนว่า มูละเมิดเกิดขึ้นระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๒๕ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๒๖ ซึ่งในปัจจุบันพ้นสิบปีแล้ว ทำให้สิทธิเรียกร้องให้ผู้กระทำلامเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขาดอายุความตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ดังนั้น กระทรวงการคลัง (คณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง) ก็ชอบที่จะพิจารณาได้ว่าคดีขาดอายุความแล้วหรือไม่

^{๑๗๘๓} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (เรื่องเสร็จที่ ๗๕๗/๒๕๕๒)

แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวงการคลังยังจะต้องตรวจพิจารณารายงานความรับผิดทางละเมิดของกรมราชทัณฑ์ให้เสร็จสิ้น เพื่อให้ทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นและผู้ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนต่อไปตามข้อ ๑๗ วรรคสาม ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. กรณีที่กระทรวงการคลังมีความเห็นว่า ผู้กระทำละเมิดต้องชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน ในความเสียหายที่เกิดขึ้นและถึงแม้สิทธิเรียกร้องให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนจะขาดอายุความแล้ว กรมราชทัณฑ์ก็ต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน และในกรณีที่พนักงานอัยการแจ้งฐานะคดีว่าเป็นคดีที่ขาดอายุความแล้ว กรมราชทัณฑ์ ก็ต้องยืนยันความประ拯救ให้มีการฟ้องคดีดังกล่าวต่อไป เนื่องจากศาลไม่อนาจ อ้างอายุความขึ้นเป็นเหตุยกฟ้อง ได้หากคู่ความมีได้รับความเสียหายเป็นข้อต่อสู้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๘๓/๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๓. เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่าสิทธิเรียกร้องให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน ขาดอายุความแล้ว กระทรวงการคลังควรดำเนินการให้กรมราชทัณฑ์แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เพื่อหาตัวผู้ต้องรับผิดในกรณีที่ทำให้คดีขาดอายุความและดำเนินการทั้งทางวินัยและทางแพ่ง กับผู้นั้นต่อไป โดยไม่ต้องรอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าคดีขาดอายุความก่อนแต่อย่างใด ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ^{๗๒}

อย่างไรก็ตาม ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่าในเรื่องการดำเนินคดีที่ขาดอายุความ ได้มีมติ คณะกรรมการรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๑ กำหนดให้กรณีคดีขาดอายุความแล้ว แต่หน่วยงานของรัฐยังยืนยัน ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีให้ทั้งที่เห็นได้ล่วงหน้าว่า หากดำเนินคดีต่อไปก็มิแต่จะก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ทางราชการ กล่าวคือ เสียค่าใช้จ่าย เสียเวลา เสียกำลังคนในการปฏิบัติงานโดยเปล่าประโยชน์ อีกทั้ง การดำเนินคดีของรัฐไม่ควรดำเนินการในลักษณะที่เอกสารเอาระบบที่ออกด้วยการคาดหวังว่า เอกชนอาจไม่ยก อายุความขึ้นต่อสู้คดีเพราความไม่รู้กฎหมายหรือความหลงลืม หรืออาจขาดนัดยื่นคำให้การ หรือขาดนัด พิจารณา เพราะมีผลให้การอำนวยความยุติธรรมของรัฐขาดความน่าเชื่อถือ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจึงไม่ควร นำคดีที่ขาดอายุความแล้วส่งให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไป^{๗๓}

นอกจากนี้ ในส่วนของอายุความกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดเป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐ ได้รับความเสียหายในคดีที่เป็นความผิดอาญาด้วยนั้น ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ได้กำหนดเรื่องอายุความในกรณีที่มูลละเมิดเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดอาญาไว้เป็น การเฉพาะแต่อย่างใด แม้มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องค่าสินใหม่ทดแทนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำละเมิด ภายในระยะเวลา ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งจะต้องใช้ค่าสินใหม่ ทดแทน แต่ก็มิได้กำหนดเรื่องของอายุความในมูลละเมิดที่เกิดจากการกระทำความผิดอาญาไว้ บทบัญญัติตั้งกล่าว จึงมีลักษณะเป็นเพียงการยกเว้นมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับ มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้กรณีที่บัญญัติได

^{๗๒} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจของกระทรวงการคลังในการตรวจพิจารณาสิทธิเรียกร้องค่าสินใหม่ทดแทนในความรับผิดทางละเมิดที่ขาดอายุความ (เรื่องเสร็จที่ ๕๐๙/๒๕๔๒)

^{๗๓} มติคณะกรรมการรัฐมนตรีวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่อง การปรับปรุงมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา และคดีปักครอง (แนวทางในการดำเนินคดีของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และแนวทางในการดำเนินคดีในศาลปกครอง กรณีคณะกรรมการรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ถูกฟ้องคดีในศาลปกครอง)

ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน ดังนั้น บทบัญญัติตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงขัดแย้งกับบทบัญญัติ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในส่วนที่กำหนดให้อายุความในการเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูละเมิดมีกำหนดระยะเวลาภัยใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนเท่านั้น จึงต้องใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติตั้งกล่าว ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องค่าสินใหม่ทดแทนจากเจ้าหน้าที่ ภายในระยะเวลา ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้พึงจะต้องใช้ค่าสินใหม่ทดแทน แต่ในส่วนกำหนดระยะเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ทำละเมิด ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง และในส่วนที่ให้นำอายุความทางอาญา ที่ยาวกว่า ตามมาตรา ๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบมาตรา ๕๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธิพิจารณาความอาญา นั้น พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่สำคัญที่สุด ทั่วไปมาปรับบทบังคับใช้กับกรณีดังกล่าว การตีความดังกล่าวมีแนวความเห็นสนับสนุน ดังนี้

ท่านอาจารย์ทักษิณ สนองชาติ มีความเห็นว่า ควรใช้มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๔๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ และมาตรา ๕๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธิพิจารณาความอาญาได้กำหนดอายุความสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในมูละเมิดซึ่งเป็นความผิดทางอาญาไว้ แต่มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ได้ก่อสร้างถึงเรื่องดังกล่าวไว้เลย ซึ่งมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ได้ก่อสร้างถึงเรื่องดังกล่าวไว้เลย ซึ่งมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า “บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใดๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน” ดังนั้น จึงต้องใช้อายุความ ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลัก^{๓๔}

ท่านอาจารย์เพ็ง เพ็งนิติ มีความเห็นว่า อายุความตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งมีกำหนดภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน สอดคล้องกับอายุความ ๑ ปีนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินใหม่ทดแทน จึงต้องนำอายุความ ๒ ปี ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะซึ่งขัดกับหลักที่ว่าไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ตามนัยของมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติตั้งกล่าว แต่ในส่วนของอายุความ ๑๐ ปี นับแต่วันที่กำหนดตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง และอายุความทางอาญาที่ยาวกว่า ตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๕๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธิพิจารณาความอาญา นั้น มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ได้มีการกล่าวถึงเรื่องดังกล่าวไว้ จึงถือว่าไม่ขัดกับมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติตั้งกล่าว แต่อย่างใด^{๓๕}

^{๓๔} ทักษิณ สนองชาติ, อ้างแล้ว, หน้า ๒๗๓.

^{๓๕} เพ็ง เพ็งนิติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิดและพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง, (พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพมหานคร : จิรรัชการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๕๘๐.

ดังนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่จึงอยู่ในบรรพ ๒ หนี้ ลักษณะ ๕ ละเมิด ในมาตรา ๔๒๐ ที่เป็นองค์ประกอบในการกระทำล้มเหลว และมาตรา ๔๔๘ ซึ่งเป็นอ่ายุความในการเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ดังที่ผู้ขอรับการประเมินได้กล่าวไว้ด้วยมาข้างต้น

๒.๓ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒.๓.๑ เจตนาرمณ์ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

เนื่องจากได้มีการออกพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดหลักการเกี่ยวกับความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ แยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ออกเป็น ๒ เหตุ คือ

๑. ความเสียหายเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อมีความเสียหายเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐจะต้องรับภาระชดใช้ค่าเสียหายไปก่อน ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐหรือไม่เพียงใดนั้น ให้เปลี่ยนไปในภายหลัง โดยยึดหลักว่าจะเรียกເเจาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะกรณีความเสียหายนั้นเกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น นอกเหนือนี้ ในการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนได้โดยคำนึงถึงรายได้ฐานะ ครอบครัว และความรับผิดชอบและพฤติกรรมแห่งกรณีประกอบด้วย

๒. ความเสียหายที่เกิดจากการที่ไม่ใช้การปฏิบัติหน้าที่

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถูกฟ้องและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการส่วนตัวโดยไม่เกี่ยวกับทางราชการ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำล้มเหลวเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๓.๒ สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีทั้งหมด ๓๘ ข้อ ประกอบด้วย ๒ หมวด คือ

หมวด ๑ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำล้มเหลวต่อหน่วยงานของรัฐ

หมวด ๒ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำล้มเหลวต่อบุคคลภายนอก

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ขอรับการประเมินได้กล่าวรวมไปกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ในข้อ ๒.๑ ข้างต้นแล้ว

นอกจากนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยแก้ไขข้อ ๑๒ กำหนดให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้น เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือไม่แต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติมข้อ ๑๒/๑ กำหนดให้กรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐกระทำให้เกิดความเสียหายหรือมีส่วนกระทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุม

การปฏิบัติงานของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ และแก้ไขข้อ ๑๙ วรรคหนึ่ง กำหนดให้มีอกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้ง คำสั่งนั้นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งรายการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชนูญติหรือพระราช กฎภูมิคุก หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งของ หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น สั่งการไปตามความเห็นของกระทรวงการคลัง วรรคสอง กำหนดให้มีอกระทรวงของ รัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลังแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่ง ให้ผู้ต้องรับผิดชำระค่าสินใหม่ทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลอย่างให้ขาดอยุคความ และตามวรรคสาม กำหนดให้ กรณีปรากฏตามความเห็นของกระทรวงการคลังว่ามีผู้ได้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนเพิ่มขึ้นหรือต่าง ไปจากจำนวนที่ผู้แต่งตั้งส่งให้ตรวจสอบ หากยังไม่เคยมีการสอบผู้นั้นเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งการ ถ้าผล ของคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งตรงกับความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้ผู้นั้นรับผิดแล้วรายงาน กระทรวงการคลังเพื่อทราบ ถ้าผลของคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งต่างไปจากความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งรายงานกระทรวงการคลังพิจารณาให้ความเห็นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๑๗ วรรคสี่ และวรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒.๔ พระราชนูญติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๔.๑ เอกสารมณฑ์ของพระราชนูญติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

พระราชนูญติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนด หลักเกณฑ์และขั้นตอนต่างๆ สำหรับการดำเนินงานทางปกครองขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้อง ตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพในการใช้บังคับกฎหมายให้สามารถรักษาประโยชน์สาธารณะได้และอำนวย ความเป็นธรรมแก่ประชาชนและป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

๒.๔.๒ สาระสำคัญของพระราชนูญติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่เกี่ยวกับความ รับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พระราชนูญติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีทั้งหมด ๘๗ มาตรา ๕ หมวด โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานและคู่กรณีต้องให้ความร่วมมือกับ เจ้าหน้าที่ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและมีหน้าที่แจ้งพยานหลักฐานที่ตนทราบแก่เจ้าหน้าที่ โดยเป็นไปตามมาตรา ๒๙ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่ตนเห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในการนี้ให้รวมถึง การดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาพยานหลักฐานทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง

(๒) รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของคู่กรณีหรือของพยานบุคคล หรือความเห็นของคู่กรณีหรือของพยานบุคคล หรือความเห็นของคู่กรณีหรือของพยานบุคคลพยานผู้เชี่ยวชาญที่คู่กรณีกล่าวอ้าง เว้นแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่า เป็นการกล่าวอ้างที่ไม่จำเป็น พุ่มเพ้อยหรือเพื่อประวิงเวลา

(๓) ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากคู่กรณี พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ

(๔) ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(๕) ออกใบตรวจสถานที่

คู่กรณีต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและมีหน้าที่แจ้ง พยานหลักฐานที่ตนทราบแก่เจ้าหน้าที่

พยานหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่เจ้าหน้าที่เรียกมาให้ถ้อยคำหรือทำความเห็นมีสิทธิได้รับค่าป่วย การตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๖. เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้โต้แย้ง และแสดงพยานหลักฐานของตน โดยเป็นไปตามมาตรา ๓๐ ที่กำหนดให้ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน เว้นแต่

(๑) เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วนหากปล่อยให้เนินข้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง แก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

(๒) เมื่อจะมีผลทำให้ระยะเวลาที่กฎหมายหรือกฎกำหนดไว้ในการทำคำสั่นทางปกครองต้องล่าช้าออกไป

(๓) เมื่อเป็นข้อเท็จจริงที่คู่กรณีนั้นเองได้ให้ไว้ในคำขอ คำให้การหรือคำแฉลง

(๔) เมื่อด้วยสภาพเห็นได้ชัดในตัวว่าการให้โอกาสตั้งกล่าวไม่อาจกระทำได้

(๕) เมื่อเป็นมาตรฐานที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๖) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

และห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ให้โอกาสคู่กรณีที่จะโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน ถ้าจะก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ

ทั้งนี้ หลักการให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้โต้แย้ง และแสดงพยานหลักฐานของตน ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๗ สอดคล้องกับข้อ ๑๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ ที่กำหนดให้คณะกรรมการต้องให้โภกนแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เสียหายได้เข้าแจ้งข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

ศาสตราจารย์ ดร. วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ ได้ให้คำอธิบายในเรื่องนี้ไว้ว่า การพิจารณาทางปกครอง มีส่วนที่เหมือนกับการพิจารณาของศาลตรงที่ว่าก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา ศาลจะต้องรับฟังข้อเท็จจริงแห่งคดี ให้เป็นที่ยุติเสียก่อน ฝ่ายปกครองก็เหมือนกัน ก่อนจะออกคำสั่นทางปกครองจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง ของเรื่องให้เป็นที่ยุติเสียก่อนว่า ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่นั้นเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นต้อง มีกระบวนการหรือระบบการแสวงหาข้อเท็จจริง ซึ่งไม่ว่าในขั้นศาลมีคำสั่นตาม ซึ่งมีอยู่ ๒ ระบบ คือ

- ระบบกล่าวหา เจ้าหน้าที่หรือศาลมีพิจารณาและรับฟังข้อเท็จจริงตามที่คู่กรณีหรือคู่ความ กล่าวอ้างและนำพยานหลักฐานมาแสดงเท่านั้น

- ระบบไต่สวน เจ้าหน้าที่หรือศาลมีจำต้องผูกพันอยู่กับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ที่คู่กรณีหรือคู่ความกล่าวอ้างและนำมาแสดง แต่เจ้าหน้าที่หรือศาลมีอำนาจที่จะแสวงหาข้อเท็จจริงทั้งหลาย ที่เห็นว่าจำเป็นแก่การพิจารณาเรื่องนั้น

การพิจารณาทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ใช้ระบบไต่สวน โดยเจ้าหน้าที่สามารถสั่งให้มี การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้^{๑๖}

คู่กรณีมีสิทธิได้รับแจ้งผลกระทบต่อสิทธิ ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๗ บัญญัติว่า

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่นทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณี มีโอกาสที่จะโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน...ฯ

ศาสตราจารย์ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนาศานต์ ได้ให้คำอธิบายบทบัญญัติตั้งกล่าวข้างต้นไว้ว่า ข้อเท็จจริงที่เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบนั้น จะต้องเพียงพอที่คู่กรณีจะสามารถโต้แย้งและแสดง พยานหลักฐานของตนได้โดยเหมาะสม ดังนั้น ในการจะมีคำสั่นทางปกครองได้ เจ้าหน้าที่จะต้องคำนึงถึงปัญหานี้

^{๑๖} ชาญชัย แสงศักดิ์, คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง, (กรุงเทพฯ : วิญญาณ, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓๔-๑๓๕.

ก่อนเสมอ ถ้าหากมีผู้ซึ่งอาจถูกกระทบอย่างสำคัญแต่เจ้าหน้าที่มิได้แจ้ง ก็เป็นความบกพร่องของการพิจารณา คู่กรณีอาจขอให้เพิกถอนกระบวนการเดิมและเริ่มกระบวนการใหม่ได้ การต้องแจ้งอาจเกิดขึ้นได้ทั้งกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้เริ่มต้นดำเนินการพิจารณาทางปกครองด้วยตนเอง เช่น จะออกคำสั่งให้ปิดโรงงาน ก็ต้องแจ้งให้เจ้าของโรงงานทราบ เป็นต้น^{๗๖}

๓. การออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นไปตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย และเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

(๒) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง

(๓) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ

๔. การอุทธรณ์คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นไปตามมาตรา ๔๕ ที่กำหนดให้ภายในกรณ์ที่คำสั่งทางปกครองได้มิได้ออกโดยรัฐมนตรีและไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอน อุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง

๕. การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นไปตามมาตรา ๔๕ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๕ พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ซักข้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของทนายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ได้จะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา ๔๕ ไม่ใช้กับกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยเป็นไปตามข้อ ๒ (๔) ที่กำหนดให้การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ปลัดกระทรวงหรือปลัดทบวง แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่า ทั้งนี้ หลักการของมาตรา ๔๕ มีเงื่อนไขกรณีให้มีการอุทธรณ์ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์โดยอุทธรณ์ได้เพียงหนึ่งชั้น ก่อนที่จะนำคดีเขียนวินิจฉัยไปยังองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีปกครอง และเพื่อให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้พิจารณาแก้ไขหรือทบทวนคำสั่งทางปกครองให้ถูกต้องและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมก่อนที่จะนำคดีเขียนวินิจฉัยไปยังองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยคดีปกครอง

อย่างไรก็ตาม กรณีการอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลังได้แจ้งเวียนแนวทางปฎิบัติไว้ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๘๐.๒/ว.๖๐ ลงวันที่

๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สืบเนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีความเห็นโดยสรุปว่า

๑. การมีคำสั่งตามข้อ ๑๙ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาคต้องมีความเห็นตามความเห็นของกระทรวงการคลังด้วย

๒. กรณีหน่วยงานของรัฐได้ส่งสำเนาให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ ในระหว่างนั้น ได้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ซึ่ดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนและผู้รับคำสั่งดังกล่าวได้อุทธรณ์คำสั่ง ผู้มีอำนาจพิจารณา อุทธรณ์ควรรอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังก่อน แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าถูกไม่ด้วยไม่ดำเนินการวินิจฉัย อุทธรณ์แล้ว จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ก็สามารถวินิจฉัยอุทธรณ์ได้โดยไม่ต้องรอผล การตรวจสอบของกระทรวงการคลัง

๓. หากกระทรวงการคลังพิจารณาแล้วมีความเห็นต่างจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐ แห่งนั้นต้องมีคำสั่งใหม่ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง โดยเพิกถอนคำสั่งเดิมทั้งหมดหรือบางส่วนแล้วแต่กรณี

ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สามารถปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ดังกล่าวได้ กระทรวงการคลังจึงแนะนำขั้นตอนและวิธีดำเนินการในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

๑. กรณีที่ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบไปก่อนโดยไม่รอผล การตรวจสอบจากการตรวจสอบ ตามข้อ ๑๗ วรรคท้า ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และผู้ถูกบังคับได้อุทธรณ์คำสั่งให้หน่วยงาน ของรัฐแจ้งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังทราบภายในกำหนดเวลา ๕ วัน นับแต่ได้รับคำอุทธรณ์และรอผล การตรวจสอบจากการตรวจสอบ เมื่อได้รับผลการตรวจสอบจากการคลังให้ปฏิบัติ ดังนี้

๑.๑ กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ อย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค ให้ผู้แต่งตั้งและหรือผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วแต่กรณี วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามผล การตรวจสอบของกระทรวงการคลัง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๑.๒ กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกานั้น หน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ดังนี้

ก. หากผู้แต่งตั้งเห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์ และความเห็นดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลัง พิจารณาอีก

ข. หากผู้แต่งตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่ง คำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา และหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๒. กรณีผู้แต่งตั้งได้มีคำสั่งหลังจากทราบผลการตรวจสอบของการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ตามข้อ ๑๙ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และผู้ถูกบังคับตามคำสั่งได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ให้หน่วยงานของรัฐอื่นปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค ให้ผู้แต่งตั้งและหรือผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์

ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ดังกล่าวตามผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังโดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์มาให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๒.๒ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนห้องถังใน รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ดังนี้

ก. หากผู้แต่งตั้งเห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ข. หากผู้แต่งตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา และหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ฉบับนี้ ในส่วนการวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองที่ให้ชดเชยค่าเสื่อมใหม่ทดแทน นอกจบทั้ง พิจารณาตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และ ต้องพิจารณา ตามขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติที่กระทรวงการคลังกำหนดดังกล่าวด้วย

๒.๔ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๗

๒.๔.๑ เจตนากรณ์ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๗

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้จัดตั้งศาลปกครองขึ้น เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีข้อพิพาททางกฎหมายปกครอง

๑. ระหว่างเอกสารกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ

๒. ระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน

เกี่ยวกับการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งตามอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง การกระทำลงทะเบียนทางปกครอง หรือการทำสัญญาทางปกครอง อันเป็นเรื่องของกฎหมายมหาชน และโดยที่ระบบการพิจารณาและพิพากษาคดีจำเป็นต้องมีกระบวนการเป็นพิเศษต่างจากคดีทั่วๆ ไป เพราะผลแห่งคำพิพากษาอาจกระทบถึงการบริหารราชการแผ่นดิน หรือต้องจ่ายเงินภาษีอากรของส่วนรวมเป็นค่าชดเชยหรือค่าเสียหายแก่เอกชน ในขณะเดียวกันเอกชนจะอยู่ในฐานะเสียเปรียบที่ไม่อาจทราบข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐได้ ในการพิจารณาจึงจำเป็นต้องใช้ระบบไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริงที่แท้จริง และต้องมีตุลาการที่มีความเชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และประชาชนทั่วไปซึ่งจะถูกกระทบในทางใดทางหนึ่งจากคำพิพากษาของศาลปกครอง รวมทั้งต้องมีหน่วยงานธุรการของศาลปกครองที่เป็นอิสระ

๒.๔.๒ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่เกี่ยวกับความรับผิดทางลงทะเบียนของเจ้าหน้าที่

ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำลงทะเบียนหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎหมาย คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการลงทะเบียนต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร บทบัญญัติตั้งกล่าวจำกัดประเภทคดีปกครอง

ที่เกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐโดยมุ่งหมายให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ดังปรากฏตามตัวอย่างคำสั่งศาลปกครองสูงสุดและคำวินิจฉัยข้อดรามาจหน้าที่ระหว่างศาล ดังนี้

ตัวอย่างที่หนึ่ง คณะกรรมการวินิจฉัยข้อดรามาจหน้าที่ระหว่างศาล ได้วินิจฉัยว่า เมื่อพิจารณาคำฟ้องคำให้การแล้ว เหตุแห่งฟ้องคดีนี้เป็นการฟ้องคดีอันเสื่อมเนื่องมาจากการที่เจ้าหน้าที่ในสังกัดของจำเลยออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก) เลขที่ ๑๓๗๗ โดยไม่จดแจ้งข้อกำหนดห้ามโอนตามกฎหมายลงในสารบัญจดทะเบียน และรับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก) ฉบับดังกล่าวในเวลาต่อมา ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ซึ่งเจ้าพนักงานที่ดินและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ตามกฎหมายในการตรวจสอบและพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนที่ประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดไว้ จึงเป็นกรณีที่โจทก์โดยแต่งว่าจำเลยใช้อำนาจหน้าที่เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย คดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ คดีจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง^{๓๗}

ตัวอย่างที่สอง ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่ง กรณีตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎหมายค้างสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร” อันเป็นการจำกัดประเภทคดีปกครองที่เกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐโดยมุ่งหมายให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ประกอบกับเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้องค์กรบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ และทางระบายน้ำ และมาตรา ๖๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้องค์กรบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก เมื่อข้อเท็จจริงในคำฟ้องปรากฏว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัดธาร์มศักดิ์ก่อสร้างสองพื้นท้อง ทำถนนอันเป็นการจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค จึงถือเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ การกระทำการของห้างหุ้นส่วนจำกัดธาร์มศักดิ์ก่อสร้างสองพื้นท้อง จึงเป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครองแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังนั้น การเข้าไปชุดเดินในที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งสองและนำดินในส่วนที่ขุดไปปลดลงบนที่ดินทั้งสองแปลงของผู้ฟ้องคดีทั้งสอง เพื่อทำถนนอันเป็นเหตุละเมิดและได้รับความเสียหายกรณีจึงเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒^{๓๘}

^{๓๗} คำวินิจฉัยข้อดรามาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๕๓/๒๕๔๔

^{๓๘} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๙๒/๒๕๔๕

ตัวอย่างที่สาม ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่ง กรณีพนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบปรับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งไม่ดำเนินการสอบสวนและไม่ส่งสำเนาการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ ทำให้คดีขาดอายุความในการฟ้องคดีอาญา ซึ่งหากได้ส่งสำเนาการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการภายในอายุความแล้ว พนักงานอัยการอาจตรวจพบว่ามีการเปรียบเทียบปรับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือสำเนาการสอบสวนมีเนื้อหาไม่ครบถ้วนและอาจจะให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปส่งฟ้องต่อศาลหรือสั่งให้ดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิดอาญาที่ทำให้ทรัพย์สินเสียหายได้ กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่พนักงานสอบสวนละเอียดต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ ล่าช้าเกินสมควรอันมีลักษณะเป็นการกระทำการออกหนีหรือมิได้กระทำการที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดๆ จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำการที่กระทำการโดยหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากการละเลย ต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒^{๑๐}

นอกจากนี้ เงื่อนไขการฟ้องคดีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. เงื่อนไขการเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้

โดยเป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากการกระทำการที่กระทำการที่ด้วยอำนาจหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙

๒. เงื่อนไขการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดก่อนการฟ้องคดี

โดยเป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าวและได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้น หรือมิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด

๓. เงื่อนไขการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายต้องมีคำบังคับ

ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสืบเนื่องจากการกระทำการที่กระทำการที่กระทำการที่ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะต้องเป็นไปตามที่มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ กล่าวคือ การแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายนั้น ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ (๓) คือ ให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรือด้วยวิธีการที่กำหนด

๔. เงื่อนไขในเรื่องระยะเวลาฟ้องคดี

โดยเป็นไปตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี และมาตรา ๔๒ ที่กำหนดให้การฟ้องคดีปกครองที่เกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือสถานะของบุคคลจะยื่นฟ้องเมื่อได้ก็ได้ ฉะนั้น การฟ้องคดีปกครองที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนด

^{๑๐} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๗๖/๒๕๔๒

การฟ้องคดีแล้ว หากศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม หรือมีเหตุจำเป็นอื่น โดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลปกครองจะรับไว้พิจารณาได้

๕. การฟ้องคดีลักษณะเมิดต้องใช้ถ้อยคำสุภาพและมีรายการครบถ้วน

โดยเป็นไปตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้คำฟ้องต้องให้ใช้ถ้อยคำสุภาพและต้องมี

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ฟ้องคดี

(๒) ชื่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี

(๓) การกระทำทั้งหลายที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรม ตามสมควรเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว

(๔) คำขอของผู้ฟ้องคดี

(๕) ลายมือชื่อของผู้ฟ้องคดี ถ้าเป็นการยื่นฟ้องคดีแทนผู้อื่นจะต้องแนบใบมอบฉันทะให้ฟ้องคดีมาด้วย

นอกจากนี้ ยังต้องปฏิบัติตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วย การพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วย โดยคำฟ้องต้องทำเป็นหนังสือตามข้อ ๓๒ และผู้ฟ้องคดีต้องจัดทำสำเนาคำฟ้องและสำเนาพยานหลักฐานยื่นมากับคำฟ้องด้วยตามข้อ ๓๓

๖. ผู้ฟ้องคดีต้องมีความสามารถกฎหมาย

โดยเป็นไปตามข้อ ๒๖ ของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วย การพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้บุคคลผู้ใดรู้ความสามารถจะฟ้องคดีปกครองได้ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความสามารถ และตามข้อ ๒๗ ที่กำหนดให้ในกรณีที่ผู้เยาว์ซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ประสงค์จะฟ้องคดีปกครองด้วยตนเอง ถ้าศาลเห็นสมควร จะอนุญาตให้ฟ้องคดีปกครองด้วยตนเองก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลแจ้งให้ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ดังกล่าวทราบ และศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้แทนโดยชอบธรรมนั้นหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อเท็จจริงต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาได้

๗. เงื่อนไขในการเสียค่าธรรมเนียมศาล

โดยเป็นไปตามมาตรา ๔๕ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี ปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้การฟ้องคดีไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล เว้นแต่การฟ้องคดีขอให้ส่งใช้เงิน หรือส่งมอบทรัพย์สินอันสืบเนื่องจากคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) ให้เสียค่าธรรมเนียมศาล ตามทุนทรัพย์ในอัตราราคาที่ระบุไว้ในตาราง ๑ ห้ายปรม瓦ลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง สໍาหรับคดี ที่มีคำขอให้ปลดเปลือกทุกข้ออ้างคำนวนเป็นราคางานได้ หันนี้ คดีลักษณะที่ทุนทรัพย์ไม่เกินห้าสิบล้านบาท เสียค่าธรรมเนียมศาลในอัตราร้อยละ ๒ แต่ไม่เกินสองแสนบาท สໍาหรับทุนทรัพย์ในคดีนั้นส่วนที่เกินห้าสิบล้านบาท ขึ้นไป เสียค่าธรรมเนียมศาลในอัตราร้อยละ ๐.๑ และคู่กรณีอาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลได้ ตามเงื่อนไขในมาตรา ๔๕/๑

๘. เงื่อนไขห้ามฟ้องซ้อน ดำเนินกระบวนการพิจารณาช้า และฟ้องช้า

ฟ้องซ้อน เป็นไปตามข้อ ๓๖ (๑) ของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้นับตั้งแต่เวลาที่ยื่นคำฟ้องต่อศาลแล้ว คดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณา และผลแห่งการนี้ ห้ามมิให้ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกันหรือต่อศาลอื่นอีก

ดำเนินกระบวนการพิจารณาช้า เป็นไปตามข้อ ๙๖ ของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาล ปกครองสูงสุด ว่าด้วยการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้มีศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาด หรือประเด็นข้อใดแห่งคดีแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลนั้นอันเกี่ยวกับคดีหรือประเด็นที่ได้ วินิจฉัยชี้ขาดแล้วนั้น

ฟ้องช้า เป็นไปตามข้อ ๙๗ ของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้คดีที่ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดีถึงที่สุดแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีเดียวกันฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน

๒.๖ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติของกระทรวงการคลัง

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ กำหนดให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การบันทึกและการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไป เป็นหน่วยงานผู้ตรวจสอบสำนวน การสอบสวน เป็นผู้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการค้าประกัน การวางแผนหลักประกัน หนังสือผ่อนชำระ และสัญญาค้าประกัน และการผ่อนผันค่าสินใหม่ทดแทน การประเมินประเมินความ เป็นต้น กระทรวงการคลังจึงได้ออกหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติต่างๆ แจ้งเวียนให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตาม โดยผู้ขอรับการประเมินได้นำหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติของกระทรวงการคลังในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรง กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่สำคัญและมีความเข้มข้นลักษณะเมิดที่เกิดจากการทุจริต ทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์มากล่าวถึงพ่อสังเขป

๒.๖.๑ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว.๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทาง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน

กระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ดังนี้

๑. แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ แยกตามประเภท การกระทำความเสียหาย เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปด้วยความละเอียด รอบคอบ และครบถ้วนทุกประเด็น ให้จัดประเภทสำนวนการสอบสวนเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

- ๑.๑ ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ส.๑)
- ๑.๒ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ส.๒)
- ๑.๓ คนร้ายกระทำโจรมรภหรือทรัพย์สินสูญหาย (ส.๓)
- ๑.๔ อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้ (ส.๔)
- ๑.๕ อุบัติเหตุ (ส.๕)

๒. แบบบันทึกการสอบสวน (สล.๑) กำหนดให้มีการแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกสอบสวนทราบก่อน ดำเนินการสอบสวน รวมทั้งกำหนดสาระสำคัญที่จำเป็น เนื่องจากอาจต้องใช้เอกสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีขั้นศาล

๓. แบบรายงานผลการสอบสวน (สล.๒) กำหนดสาระสำคัญที่จำเป็นเพื่อให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดใช้เป็นแนวทางการรายงานผลการพิจารณาและเสนอความเห็น ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้หน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งใช้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป

สำหรับการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้ กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้ดำเนินการตามหนังสือรับเรียนชิกาง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/๓๓๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ โดยให้ scan เอกสารประกอบการพิจารณาและทำการบันทึกเป็นไฟล์ PDF และบันทึกเอกสารที่จัดทำขึ้นใหม่ด้วยโปรแกรม Microsoft Word รวมทั้งบันทึกข้อมูลตั้งกล่าวลงแผ่นซีดี แล้วจัดส่ง พร้อมรายงานผลการสอบสวนที่ส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบโดยไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารให้ กระทรวงการคลังอีก ทั้งนี้ หากหน่วยงานได้ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการดังกล่าว จะจัดส่งสำนวน การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเป็นเอกสารไปพлагก่อนกีดี (รายละเอียดปรากฎตามภาคผนวก ลำดับ ๑)

๒.๖.๒ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

กระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เพื่อให้การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ครบถ้วน ลดความยุ่งยากในการสอบสวน จึงได้ซักซ้อมความเข้าใจให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ดังนี้

๑. เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคนหนึ่งโดยไม่ซักช้า อย่างช้าไม่ควรเกิน ๑๕ วัน นับแต่รู้หรือทราบความเสียหายและให้รับดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้แล้วเสร็จโดยเร็ว อย่างช้าไม่ควรเกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่แต่งตั้ง ทั้งนี้ หากคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่สามารถดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้แต่งตั้งอาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้อีกรั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน โดยให้คำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นในการขอขยายระยะเวลาและระมัดระวังเรื่องอายุความด้วย

๒. เมื่อการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเสร็จสิ้นแล้วให้ผู้แต่งตั้งรับดำเนินการสั่งการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๘ ข้อ ๑๗ อย่างช้าไม่ควรเกิน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับผลการสอบสวนและให้ส่งสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายใน ๗ วัน นับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ (เวียนแจ้งประกาศ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/๙๙ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘)

๓. เนื่องจากการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐหลายแห่งคณะกรรมการฯ มิได้ให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๘ ข้อ ๑๕ ทำให้การสอบสวนไม่ชอบและเป็นเหตุให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งที่หน่วยงานของรัฐเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอยู่เสมอ ดังนั้น เพื่อมิให้กระบวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเกิดความล่าช้าจากการต้องกลับไปดำเนินการสอบสวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายใหม่ จึงขอให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยเคร่งครัดด้วย

เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กระทรวงการคลังได้จัดทำแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน และแนวทางกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เวียนแจ้งให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นแนวทางในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแล้ว โดยหน่วยงานของรัฐสามารถค้นหาเอกสารหนังสือเวียนกระทรวงการคลังได้จากเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th) (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ลำดับ ๒)

**๒.๖.๓ หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๐๖.๙/ว.๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐
เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่**

กระทรวงการคลังได้กำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ไว้ เนื่องจาก ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ มีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจากการปฏิบัติหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ ในกรณีเจ้าหน้าที่ได้กระทำไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยสิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีดังกล่าวจะมีได้เพียงได้ให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม หรือความผิด หรือความบกพร่อง หรือระบบดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ และกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ไว้แล้วตามหนังสือ กระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๖/ว.๑๒๑ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ ทั้งนี้ มาตรา ๘ มิได้นำหลักเรื่อง ลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับกับกรณีละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น แต่ปรากฏว่าหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตามหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค ๐๔๐๖.๖/ว.๑๒๑ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ ที่ส่วนราชการต่างๆ ถือปฏิบัติอยู่ ยังมีได้มีการกำหนดแนวทางแบ่งสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ละรายไว้ ทำให้การกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานยังคงเกิดความเหลือมล้ำไม่เป็นธรรม และเกิดความไม่เสมอภาคแก่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนของแต่ละหน่วยงานของรัฐ จึงยกเลิกหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค ๐๔๐๖.๖/ว.๑๒๑ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ และเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีบรรหัดฐานในการกำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคกับเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงาน จึงเห็นควรกำหนดแนวทางในการเรียกค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำให้เกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ โดยได้แบ่งตามลักษณะของความเสียหายและกำหนดสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกลุ่มหรือแต่ละรายเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้ประกอบเป็นแนวทางในการพิจารณาสำนวนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป

ในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐอาจพิจารณาโดยคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ และความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องใช้สิทธิเรียกให้ใช้เต็มจำนวนความเสียหาย ตามมาตรา ๘ วรรคสอง และหากการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมให้หักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วยตามมาตรา ๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วจึงนำความเสียหายที่ลดส่วนและหรือหักส่วนแล้วมาพิจารณาความรับผิดให้เหมาะสมสมตามพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่แต่ละราย โดยใช้แนวทางการกำหนดสัดส่วนดังกล่าวประกอบการพิจารณา

ทั้งนี้ แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณีทุกรูปแบบการเงิน หรือทรัพย์สิน กำหนดลักษณะความเสียหายไว้ ๒ ประเภทหลัก คือ

(๑) รับเงินแล้วนำไปใช้ส่วนตัว

(๒) เปิกจ่ายเงินโดยทุจริต

ผู้ทุจริตรับผิดร้อยละ ๑๐๐ คณะกรรมการรับผิดสัดส่วนร้อยละ ๖๐ ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น) รับผิดสัดส่วนร้อยละ ๖๐ แต่ถ้าเป็นกรณีอุบัติเหตุ เสียหายโดยไม่สามารถรับผิดชอบได้ ๖๐ ส่วนผู้บังคับบัญชาชั้นต้น-กลาง/ผู้อำนวยการ รับผิดสัดส่วนร้อยละ ๑๐/๖๐/๔๐ แล้วแต่กรณี ส่วนผู้บังคับบัญชาชั้นสูง/ผู้อนุมัติ รับผิดสัดส่วนร้อยละ ๑๐/๒๐ แล้วแต่กรณี

อย่างไรก็ตาม แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นี้ เป็นเพียงแนวทางประกอบการพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น หากมีกรณีอุบัติเหตุจากแนวทางดังกล่าว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) กรณีที่มีความเสียหายทำนองเดียวกับลักษณะความเสียหายข้างต้นก็ให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสม

(๒) กรณีมีข้อเท็จจริงหรือลักษณะความเสียหายที่แตกต่างหรือนอกเหนือจากแนวทางข้างต้นให้กำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แต่ละกรณีได้ตามความเหมาะสม (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวกลำดับ ๓)

๒.๖.๔ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๔๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศที่ว่าไป เล่ม ๑๗๖ ตอนพิเศษ ๗๒ ง วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ได้ยกเลิกประกาศฉบับเดิม โดยมีการเปลี่ยนแปลง สาระสำคัญในส่วนของความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ ดังนี้

๒. ความเสียหายเกิดขึ้นแก่น่วยงานของรัฐซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริต หรือมีสาเหตุมาจากการที่เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะกรรมการรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ (เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการงบประมาณหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง การจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ว่าด้วยการพัสดุหรือฝ่ายนิติคณะกรรมการรัฐมนตรี เป็นต้น) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่ง เรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

๒.๑ สำหรับส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๒ สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละ ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๓ ความเสียหายที่มีจำนวนเกินกว่าข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาดังนี้

๒.๓.๑ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ทุจริตรับผิด ชอบใช้เต็มจำนวนความเสียหาย และพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตซัดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหาย ตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘

๒.๓.๒ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการที่เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะกรรมการรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ และต้องมีได้เกิดจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณา ให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงซัดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหาย ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้ว"

ส่วนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับความเสียหายจากสาเหตุอื่นๆ ยังคงกำหนดไว้เช่นเดียวกับ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลัง ตรวจสอบ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวกลำดับ ๔)

๒.๖.๕ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐.๒/ว.๓๗๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ เรื่อง แนวทาง การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

กระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครองไว้ เนื่องด้วย คณะกรรมการวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีคำวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับแนวทางการใช้มาตรการบังคับ ทางปกครอง โดยวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขยายผลด้วยเพื่อชำระเงินตามมาตรฐาน ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๘ กรณีการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

กับทรัพย์สินที่อยู่ต่างพื้นที่และความคุ้มครองตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความเห็นโดยสรุปว่า

๑. การใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นการบังคับกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงินไม่ว่าทรัพย์สินนั้นต้องอยู่ในเขตพื้นที่ใด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายทั่วไป (พ.ศ. ๒๕๔๒) ชอบที่จะยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินได้โดยไม่จำคัดพื้นที่

สำหรับการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน มาตรา ๕๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม เจ้าหน้าที่จึงต้องนำบทบัญญัติในลักษณะ ๒ การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาใช้ ทั้งหมวด ๑ หลักทั่วไป (มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๓๐๒) และหมวด ๒ วิธียึดทรัพย์ อายัดทรัพย์ และการจ่ายเงิน (มาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๒๓) ทั้งนี้ การอนุโลมใช้ดังกล่าวจะต้องนำมาใช้บังคับเท่าที่เหมาะสมกับลักษณะของเรื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงินเท่านั้น

๒. เจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนี้

๒.๑ ความรับผิดทางแพ่ง (ละเมิด) ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หลักในเรื่องละเมิด การกระทำได้แม้จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นแต่ผู้นั้นมีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำได้ การนั้นไม่ถือว่าเป็นละเมิด ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ขอบคุณภาพด้วยกฎหมายย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่

๒.๒ ความรับผิดทางอาญา โดยหลักแล้วการกระทำได้แม้ประมวลกฎหมายอาญา จะกำหนดให้เป็นความผิดแต่หากมีกฎหมายให้อำนาจสำหรับการกระทำการที่นั้นก็ไม่ถือว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดอาญา ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้เจ้าหน้าที่ย่อมไม่มีความผิดอาญา (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวกลำดับ ๕)

อย่างไรก็ตาม ต่อมาได้มีการออกพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๖๙ ก วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒) เว้นแต่บทบัญญัติมาตรา ๖๓/๑๕ มาตรา ๖๓/๑๖ มาตรา ๖๓/๑๗ มาตรา ๖๓/๑๘ และมาตรา ๖๓/๑๙ ให้ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติว่า “ให้ยกเลิก ส่วนที่ ๘ การบังคับทางปกครอง มาตรา ๕๕ ถึงมาตรา ๖๓ ในหมวด ๒ คำสั่งทางปกครอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙” และมาตรา ๕ บัญญัติว่า “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๒/๑ การบังคับทางปกครอง มาตรา ๖๓/๑ ถึงมาตรา ๖๓/๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙” ดังนั้น มาตรา ๕๗ การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยมีการบัญญัติมาตรา ๖๓/๑ ถึงมาตรา ๖๓/๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ นำไปใช้บังคับแทน

บทที่ ๓

ขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์

ตามข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้มีการเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ซึ่งการรายงานความเสียหายดังกล่าวได้มีการดำเนินการโดยจัดทำรายงานขึ้นมาตามลำดับชั้น โดยมีการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงแล้วสรุปสำนวนรายงานผลการสอบสวนมายังผู้บังคับบัญชาหรือโดยการสรุปข้อเท็จจริงในเบื้องต้นแล้วรายงานมายังผู้บังคับบัญชารายงานขึ้นมาจนถึงหัวหน้าหน่วยงาน และเมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำการทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะกรรมการนี้โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินใหม่ทดแทนที่ผู้นั้นจะต้องชดใช้โดยคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นตามที่เห็นสมควร ตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ทั้งนี้ การดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีขั้นตอนการดำเนินการหลักหลายขั้นตอน ตั้งแต่การศึกษาข้อเท็จจริงของเรื่องนั้นว่าเจ้าหน้าที่คนใดเป็นผู้กระทำละเมิด ได้กระทำละเมิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องใด มีบุคคลใดเกี่ยวข้องบ้าง กระทำละเมิดเมื่อใด ทางราชการได้รับความเสียหายเป็นจำนวนเท่าใด หลังจากทราบข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้ว จึงเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด โดยพิจารณาความเหมาะสมของคณะกรรมการ ต้องมีความเขียวชาญหรือมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สอบละเมิดด้วย และต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดดังกล่าว เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแล้ว ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการยังต้องรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ หลังจากได้รับแจ้งยืนยันความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการแล้ว จึงดำเนินการสอบสวน โดยเริ่มตั้งแต่ การกำหนดแนวทางการสอบสวน เพื่อกำหนดประเด็นที่จะดำเนินการสอบสวนและจัดลำดับการสอบปากคำและการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงดำเนินการสอบปากคำผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้กระทำละเมิด ผู้บังคับบัญชา ผู้ได้บังคับบัญชา บุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และพยาน เมื่อดำเนินการสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว จึงสรุประยงานผลการสอบสวน (สล.๒) เสนอผู้มีอำนาจแต่งตั้งเพื่อพิจารณาเห็นชอบ และจัดส่งรายงานผลการสอบสวนตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด การออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน และการใช้มาตรการทางปกครองตามคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน รวมถึงการแก้ต่างคดีปกครองสืบเนื่องจากผู้ถูกบังคับตามคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จากขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยสรุปเบื้องต้นดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มีความซับซ้อน มีกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด การตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คำวินิจฉัยข้อหาอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา และคำวินิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง ที่จะต้องพิจารณา

ประกอบด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีทุจริตทรัพย์สินของ กรมปศุสัตว์ เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และมีความเสี่ยงเรื่องอายุความ เนื่องจากในบางสำนวนได้มีการทำ ความผิดต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลานานกว่าจะตรวจพบได้ว่ามีการทุจริต จึงมีข้อจำกัดของระยะเวลา ในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด การมีคู่มือใช้ในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผู้ขอรับการประเมินได้แบ่งประเด็นในการอธิบายขั้นตอน การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่ใช้ได้ในสำนวนประเภทอื่นๆ ด้วย และเน้นย้ำในส่วนสำนวนทุจริต ทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ส.๑) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์

๓.๑ การรวมข้อเท็จจริง

ตามข้อ ๗ ขอระบุเป็นสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ซึ่งการรายงานความเสียหายดังกล่าวได้มีการดำเนินการโดยจัดทำรายงานขึ้นมาตามลำดับชั้น ทั้งนี้ เมื่อผู้ขอรับการประเมินพิจารณาข้อเท็จจริงที่ได้มีการรายงานขึ้นมาตามลำดับชั้นแล้ว พิจารณาได้ผล ๒ ทาง คือ ประการแรก ข้อเท็จจริงเพียงพอ ประการที่สอง ข้อเท็จจริงไม่เพียงพอ ต่อการพิจารณา ซึ่งส่งผลต่อการพิจารณาดำเนินการต่อไป ดังนี้

๓.๑.๑ กรณีไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

เมื่อผู้ขอรับการประเมินพิจารณาข้อเท็จจริงที่ได้มีการรายงานขึ้นมาตามลำดับชั้นแล้ว เห็นว่า
ข้อเท็จจริงเพียงพอแล้วว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเดินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น^{โดยผิดกฎหมาย} ทำให้เขาเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง<sup>โดยพิจารณาองค์ประกอบของละเมิดตามมาตรา ๔๑๐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการกระทำ
ละเมิดก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ตามข้อ ๗ และข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ ทั้งนี้ กรณีละเมิดที่เกิด<sup>จากการทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ผู้กระทำละเมิดได้กระทำการโดยจงใจโดยผิดกฎหมายและทำให้กรมปศุสัตว์
เสียหาย นอกเหนือนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่าการกระทำละเมิดเกิดขึ้นเมื่อใด มีเจ้าหน้าที่ใดบ้างที่เกี่ยวข้องบ้าง
และจำนวนความเสียหายในเบื้องต้นมีจำนวนเท่าใด เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏเพียงพอตั้งกล่าวแล้ว ผู้ขอรับ<sup>การประเมินสามารถพิจารณาข้อเท็จจริงตามที่รายงานมาตามลำดับชั้นเพื่อเสนอผู้แต่งตั้งลงนามคำสั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้</sup></sup></sup>

๓.๑.๒ กรณีมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

เมื่อผู้ขอรับการประเมินพิจารณาข้อเท็จจริงที่ได้มีการรายงานขึ้นมาตามลำดับชั้นแล้ว เห็นว่า
ข้อเท็จจริงยังรับฟังไม่เพียงพอว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำการทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ปรากฏพฤติกรรม
การกระทำการทำละเมิด ไม่ปรากฏวันเวลาการกระทำการทำละเมิด ไม่ทราบว่ามีเจ้าหน้าที่ใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และยัง^๑
ไม่ทราบจำนวนความเสียหายในเบื้องต้น หากปรากฏกรณีดังกล่าว ผู้ขอรับการประเมินจะเสนอกรรมการคุ้มครอง
เพื่อส่งการไปยังหน่วยงานต้นเรื่องเพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง^๒
และจัดทำสรุประยงานผลการสอบข้อเท็จจริงมาเพื่อสำนักกฎหมายพิจารณา เมื่อได้รับผลการรายงานสอบ
ข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงแล้ว หากเห็นว่าความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำการทำละเมิด^๓
ก็เสนออยู่ดีเรื่องโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไปยังปลัดกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์หรืออธิบดีกรมปศุสัตว์แล้วแต่กรณี ตามข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย
หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ แต่หากเห็นว่า

ความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ก็จะเสนอผู้แต่งตั้งลงนามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด แล้วเสนอไปยังปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะผู้บังคับบัญชา เพื่อพิจารณาตรวจสอบการแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๙

๓.๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงเป็นการเพียงพอแล้วว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ จึงเสนอผู้แต่งตั้ง ซึ่งได้แก่ อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้รักษาการแทนอธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้บัญชาติราชการแทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ เพื่อลงนามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ กรณีที่มีการกระทำละเมิดก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคของกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมปศุสัตว์ไว้มีคำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๒๗๖/๒๕๖๑ เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด พิจารณาผลการสอบสวน วินิจฉัยสั่งการ ประนีประนอมยอมความ และสรุปผลรายงาน การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมาอย่างกรมปศุสัตว์ ในกรณีที่มีการกระทำละเมิดก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการ ส่วนภูมิภาคของกรมปศุสัตว์

๓.๒.๑ วัตถุประสงค์ของการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. มีการกระทำละเมิดหรือไม่ อย่างไร มูลเหตุของการกระทำละเมิดเกิดจากสาเหตุใด

๒. หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายเป็นจำนวนเท่าใด

๓. ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือไม่ จำนวนเท่าใด

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีหน้าที่พิจารณาให้ได้ว่ามีจริง ว่ามีการกระทำละเมิดหรือไม่ อย่างไร มูลเหตุของการกระทำละเมิดเกิดจากสาเหตุใด ความเสียหายมีจำนวนเท่าใด และมีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือไม่ จำนวนเท่าใด ความเสียหายที่เกิดขึ้น หน่วยงานของรัฐมีส่วนบุคคลหรือไม่ เพื่อที่จะนำส่วนความรับผิดชอบหน่วยงานของรัฐไปหักออกจากความเสียหาย ที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ อย่างไรก็ตาม กรณีหน่วยงานของรัฐทราบแน่ชัดว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด คือ ผู้ได้แต่งตั้ง จำนวนความเสียหายที่แน่นอน และเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่หน่วยงานของรัฐแล้ว เป็นกรณีหน่วยงานของรัฐได้รับการชดใช้เยียวยาจากการกระทำการกระทำละเมิดแล้ว จึงไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ทั้งนี้ กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ เดิมตามจำนวนความเสียหาย กรณีตั้งกล่าวว่ากรมปศุสัตว์ต้องเสนอความเห็นควรยุติเรื่องโดยไม่ต้องแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยเป็นไปตามคำวินิจฉัย คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๙๓/๒๕๓๓ ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาของปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะผู้บังคับบัญชา เพื่อพิจารณาตรวจสอบตามข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนัก

นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และตามนัยหนังสือ ที่ นร ๐๖๐๑/๑๘๖ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๗

๓.๒.๒ องค์ประกอบ คุณสมบัติ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๓.๒.๒.๑ องค์ประกอบของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ตามข้อ ๘ วรรคสอง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดว่า “คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร” จากบทบัญญัติตั้งกล่าว คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะมีจำนวนได้ไม่เกินห้าคน ซึ่งห้าคนดังกล่าวประกอบไปด้วย ประธานกรรมการ กรรมการ และกรรมการและเลขานุการ รวมสามตำแหน่ง ดังนั้น ข้าราชการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแม้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้กำหนดขั้นต่ำขององค์ประกอบของคณะกรรมการความรับผิดทางละเมิดไว้ แต่เมื่อตำแหน่งมีสามตำแหน่ง คือ ประธานกรรมการ และกรรมการและเลขานุการ ขั้นต่ำขององค์ประกอบคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด จึงมีได้สามคน คือ คนแรกเป็นประธานกรรมการ คนที่สองเป็นกรรมการ คนที่สามเป็นกรรมการและเลขานุการ ส่วนขั้นสูงของจำนวนคณะกรรมการความรับผิดทางละเมิดมีได้ห้าคน คนแรกเป็นประธานกรรมการ คนที่สองเป็นกรรมการ คนที่สามเป็นกรรมการ คนที่สี่เป็นกรรมการ และคนที่ห้าเป็นกรรมการและเลขานุการ

การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สิน ของกรมปศุสัตว์แต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ภายในสังกัดจากกรมปศุสัตว์เพาะเป็นกรณีความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเพียงแห่งเดียว แต่หากเป็นกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์โดยมีการทุจริต รวมไปถึงทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นด้วย หรือกรณีเจ้าหน้าที่พยายามหัก留住งานของรัฐกระทำการทุจริตทรัพย์ของกรมปศุสัตว์ต้องมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐอื่นเป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดร่วมด้วย ตามข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วแต่กรณี

๓.๒.๒.๒ คุณสมบัติของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ได้บัญญัติคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไว้ อย่างไรก็ตาม ผู้ขอรับการประเมินได้เทียบเคียงตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติปฎิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาประกอบการพิจารณาคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กล่าวว่าคือ ต้องไม่เป็นคู่กรณี ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิด ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือไม่มีพฤติกรรมที่จะทำให้เกิดความไม่เป็นกลาง ตัวอย่างเช่น เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้กระทำละเมิด เป็นญาติไม่ว่าโดยสายโลหิตหรือญาติทางการสมรส นอกจากนี้แล้ว คุณสมบัติของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงที่เป็นมูลเหตุให้เกิดการกระทำละเมิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีละเมิดที่เกิดจากการทุจริตทรัพย์สิน ของกรมปศุสัตว์ กรรมการต้องมีความรู้ด้านการเงิน การรับการนำส่งเงิน มีความรู้เกี่ยวกับระบบ GFMIS เป็นต้น

๓.๒.๒.๓ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดว่า “เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าที่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำการกระทำการที่ทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้น คณะกรรมการนี้ โดยไม่ซักซ้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้” จากบทบัญญัติตั้งกล่าวคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจึงมีอำนาจหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้ และโดยหลักปฏิบัติของสำนักกฎหมาย ในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในกรณีที่ว่าไป และในกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ได้มีการเขียนระบุอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไว้ว่า “ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดดำเนินการตรวจสอบ สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานกรณีดังกล่าว โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน แล้วสรุปสำเนาการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด พร้อมเสนอความเห็นต่อผู้แต่งตั้ง เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป” ซึ่งการเขียนอำนาจหน้าที่ดังกล่าวไว้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติของกระทรวงการคลัง ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ที่ผู้ขอรับการประเมินได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒

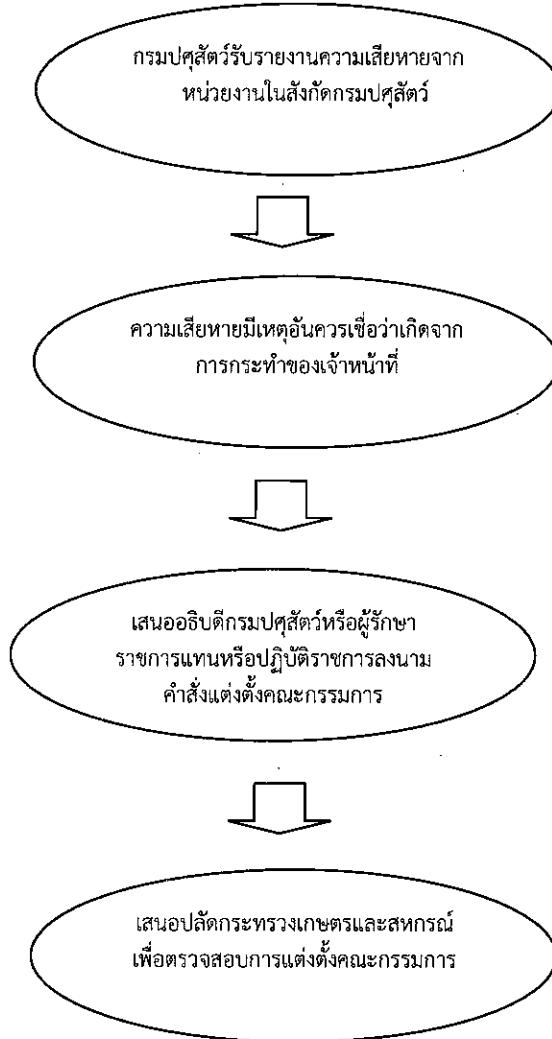
๓.๒.๓ ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ตามข้อ ๔ วรรคหนึ่งตอนท้าย ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดว่า “ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคนละหนึ่ง โดยไม่ซักซ้า” จากบทบัญญัติตั้งกล่าวขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าเมื่อความเสียหายที่เกิดแก่หน่วยงานของรัฐมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำการกระทำการที่ทำของเจ้าหน้าที่ซึ่งในกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่ามีการกระทำการกระทำการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดำเนินคดีอาญาดังกล่าว และดำเนินการทางวินัยควบคู่กันไปแล้ว แม้ยังไม่ทราบจำนวนความเสียหายที่แน่ชัดว่ามีจำนวนเท่าใด ผู้ขอรับการประเมินสามารถดำเนินการสรุปข้อเท็จจริงเสนอขออธิบดีกรมปศุสัตว์เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้ โดยเสนอขออธิบดีกรมปศุสัตว์ลงนามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด แลลงนามหนังสือถึงปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปพร้อมกัน เพื่อรายงานไปยังปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจแต่งตั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ทั้งนี้ เมื่อปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ได้ตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและเห็นชอบตามที่กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการแล้ว สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะแจ้งยืนยันตอบผลการพิจารณาอย่างกรมปศุสัตว์ เมื่อกรมปศุสัตว์ได้รับหนังสือตอบผลการพิจารณาเห็นชอบความถูกต้องของการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจึงจะเริ่มดำเนินการสอบสวนได้ในทางปฏิบัติคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะไม่ดำเนินการสอบไปก่อนได้รับยืนยันผล

การพิจารณาเห็นชอบความคุกต้องของการออกคำสั่ง เพราะหากปลดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่เห็นชอบ หรือสั่งการให้แก้ไขคำสั่ง จะส่งผลต่ออำนาจของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และบันทึกการสอบสวนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

แผนภาพที่ ๑ ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๓.๓ กระบวนการสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐาน

ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบ สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานกรณีดังกล่าว โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน แล้วสรุปสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด พร้อมเสนอความเห็นต่อผู้แต่งตั้งเพื่อพิจารณา สั่งการต่อไป ดังนั้น เพื่อให้การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดดำเนินได้ทันภัยในระยะเวลา ๖๐ วัน ซึ่งในทางปฏิบัติผู้ขอรับการประเมินและนิติกรอื่นๆ มีงานที่รับผิดชอบอื่นมากมาย นอกเหนือจากสำนวนสอบ ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้รับมอบหมายสำนวนสอบข้อเท็จจริง ในขณะเดียวกันหลายสำนวน จึงทำให้ในทางปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการสรุปสำนวนได้เสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วัน แต่ได้มีการขยายระยะเวลาออกไปครึ่งละ ๓๐ วัน แต่ทั้งนี้ ต้องระมัดระวังเรื่องอายุความด้วย ตามหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติของกระทรวงการคลัง ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ที่ผู้ขอรับการประเมินได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการสอบปากคำเจ้าหน้าที่และพยานบุคคลและการรวบรวมพยานหลักฐานสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและดำเนินการสรุปสำนวนการสอบสวนได้เร็วยิ่งขึ้น ผู้ขอรับการประเมินจึงขอกล่าวถึงกระบวนการสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐาน ดังนี้

๓.๓.๑ การกำหนดแนวทางการสอบสวน

ในทางปฏิบัติแล้ว องค์ประกอบของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มีจำนวน ๓ คนในกรณีละเมิดที่ไม่ได้มีความซับซ้อนหรือยุ่งยาก และมีจำนวน ๕ คน กรณีละเมิดที่มีความซับซ้อนและยุ่งยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งละเมิดที่เกิดจากการทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นต้องมีองค์ประกอบของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจำนวน ๕ คน ประกอบด้วยประธานกรรมการ ซึ่งต้องเป็นผู้มีตำแหน่งในระดับที่เห็นอกหัวผู้กระทำละเมิด และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการกระทำละเมิด ส่วนกรรมการจำนวน ๓ คน ประกอบด้วยนิติกร และควรประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีความรู้ความชำนาญในข้อเท็จจริงของมูลเหตุละเมิดในเรื่องนั้นๆ หรือประกอบไปด้วยนิติกรทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นนิติกรจากสำนักกฎหมายทั้งหมด หรือนิติกรจากสำนักงานปศุสัตว์เขตในพื้นที่ที่เกิดการกระทำละเมิดด้วย เพื่อประสานงานในพื้นที่ รวบรวมข้อมูลและเอกสารพยานหลักฐาน รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาท้องถิ่นได้ เพราะในบางกรณีต้องมีการสอบปากคำเกษตรกรซึ่งให้ถ้อยคำเป็นภาษาท้องถิ่นทำให้กรรมการจากส่วนกลางสามารถเข้าใจการให้ถ้อยคำดังกล่าวได้จากการแปลของกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจภาษาท้องถิ่น ส่วนกรรมการและเลขานุการเป็นนิติกรสำนักกฎหมายผู้รับผิดชอบสำนวนดังนั้น จึงเห็นได้ว่าคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมาจากที่มาต่างกัน อาจไม่เคยได้ร่วมปฏิบัติงานราชการด้วยกันมาก่อน หรือแม้ได้เคยร่วมปฏิบัติงานราชการด้วยกันมาก่อน หรือมีความรู้จักเป็นการส่วนตัวแล้วก็ตาม ก็จำเป็นต้องมีการประชุมคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดครั้งแรก เพื่อแนะนำตัว ทำความรู้จัก และชี้แจงข้อเท็จจริงเหตุที่มาของมูลละเมิดว่าเกิดจากสาเหตุใด เมื่อได้ผู้กระทำละเมิดเป็นบุคคลใด มีเจ้าหน้าที่ได้เกี่ยวข้องบ้าง ความเสียหายในเบื้องต้นมีจำนวนเท่าใด เพื่อกำหนดประเด็นแนวทางการสอบสวน และจัดลำดับพยานบุคคลที่จะสอบปากคำ วันและสถานที่สอบปากคำ การทำหนังสือเชิญและประสานงานการนัดสอบปากคำ

๓.๓.๒ รูปแบบการสอบปากคำ

๓.๓.๒.๑ องค์ประชุมของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

การสอบปากคำผู้กระทำละเมิด เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และพยานบุคคล องค์ประชุมของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ต้องเป็นไปตามข้อ ๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด ซึ่งจะเป็นองค์ประชุมถ้าประธานกรรมการไม่อธิบายให้ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน ส่วนมติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมอาจทำความเห็นแย้งที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการได้

๓.๓.๒.๒ การแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

เมื่อองค์ประชุมคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งตามข้อ ๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว เมื่อผู้ให้ถ้อยคำมาอยู่ต่อหน้าคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และแสดงตัวว่าเป็นผู้ให้ถ้อยคำโดยยืนสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนพร้อมรับรองสำเนาถูกต้องเพื่อรวบรวมไว้ในสำนวนแล้ว ให้กรรมการซึ่งโดยหลักควรเป็นหน้าที่ของกรรมการและเลขานุการ

เป็นผู้แจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด โดยมีรายละเอียดของเลขที่คำสั่งเรื่อง วันที่ออกคำสั่ง และเหตุที่มาของการออกคำสั่งว่ามูลเหตุคือมีการกระทำการใด ผู้ใดเป็นผู้กระทำละเมิด ส่วนความเสียหายจำนวนเท่าใดนั้น โดยปกติแล้ว ไม่ควรระบุไว้ในคำสั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะระบุว่าได้มาจาก การทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เพราะข้อเท็จจริงก่อนสอบจะเป็นเงินจำนวนหนึ่ง แต่หลังจากสอบ ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแล้ว ปรากฏความเสียหายเป็นเงินอีกจำนวนหนึ่งซึ่งอาจมากหรือน้อยกว่า จำนวนความเสียหายก่อนสอบจะเป็นได้ ด้วยเหตุผลนี้จึงไม่ควรระบุจำนวนความเสียหายไว้ในคำสั่ง หลังจากนี้จะมีมูลเหตุคือมีการกระทำการใดให้ลักษณะเป็นได้ ด้วยเหตุผลนี้จึงไม่ควรระบุจำนวนความเสียหายไว้ในคำสั่ง บุคคลใดบ้าง ตำแหน่งใด ทั้งนี้ การแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดประกอบด้วย ความสำคัญอย่างยิ่ง หากไม่แล้วอาจมีการโต้แย้งในภายหลังการออกคำสั่งให้ขาดใช้ค่าสินใหม่แทน จากการกระทำการใดก็ตามที่ได้ให้ลักษณะเป็นได้ ไม่รู้ไม่เข้าใจว่าจะทำให้ต้องรับผิดในการกระทำการใดก็ตามที่ ดังนั้น การแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด จึงเป็นกรณีให้คู่กรณีมีโอกาส ที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๓.๓.๒ การแจ้งสิทธิในการชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน

หลังจากผู้ให้ถ้อยคำได้รับทราบคำสั่งและเนื้อหาของคำสั่งแล้ว ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด แจ้งสิทธิในการชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐาน ต่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยในส่วนของเอกสารหลักฐาน เพิ่มเติมนั้น ผู้ให้ถ้อยคำสามารถส่งมอบให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในขณะให้ ถ้อยคำหรือส่งมอบในภายหลังก็ได้แต่ต้องรับรองสำเนาเอกสารทุกหน้า ทั้งนี้ การแจ้งสิทธิในการชี้แจง ข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานดังกล่าว เป็นไปตามข้อ ๑๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้ คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดง พยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิ ของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้โต้แย้งแสดง พยานหลักฐานของตน

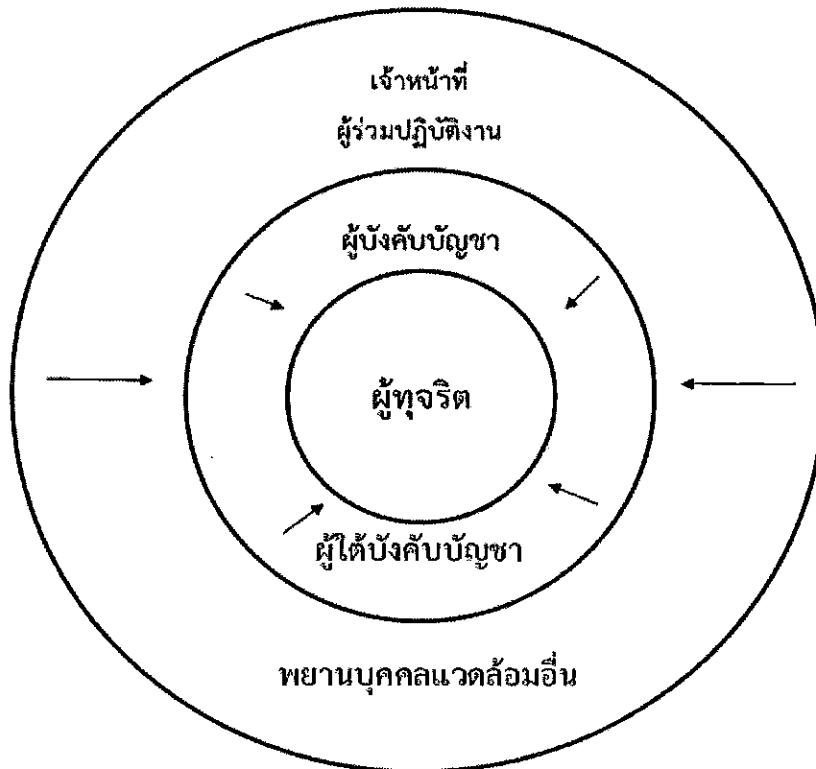
๓.๓.๓ เทคนิคการสอบปากคำ

๓.๓.๓.๑ เทคนิคการจัดลำดับการสอบปากคำพยานบุคคล

การสอบปากคำผู้กระทำละเมิด เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้กระทำละเมิด เพื่อร่วมงานทั่วไป และพยานบุคคลอื่น เช่น เกษตรกร เป็นต้น ใน การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสำนวนคดีกรณีอื่นและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนวนคดีกรณี ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ในการสอบปากคำควรจัดลำดับการสอบปากคำโดยสอบปากคำพยานบุคคลที่ อุย্য์แวดล้อมผู้กระทำละเมิดก่อน เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้กระทำละเมิด เพื่อให้ทราบขั้นตอน การปฏิบัติงานที่เป็นมูลเหตุในการกระทำการใดก็ตามที่ได้ระบุไว้ในคำสั่งทางปกครอง ที่เกิดจากการทุจริต ทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ การสอบปากคำเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้กระทำละเมิด ทำให้คณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เช้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานของผู้กระทำละเมิด และทราบช่องทางที่ทำ ให้ผู้กระทำละเมิดเกิดเจตนาทุจริตและสาเหตุของการตรวจพบรการทุจริตว่าเกิดจากบุคคลใดหรือหน่วยงานใด ตรวจพบร่วมทั้งการสอบปากคำเพื่อนร่วมงานทั่วไป เพื่อทราบพฤติกรรมของผู้กระทำละเมิดว่ามีข้อพิรุธใด

หรือไม่ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้เงิน มีการติดการพนันหรือใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยเกินตัวหรือไม่ หลังจากนั้น จึงสอบปากคำผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชา และผู้กระทำละเมิด เรียงตามลำดับ

แผนภาพที่ ๒ เทคนิคการจัดลำดับการสอบปากคำพยานบุคคล

๓.๓.๒ เทคนิคการถามปากคำพยานบุคคล

หลังจากที่ได้แจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและแจ้งสิทธิในการชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานแก่ผู้ที่จะให้ปากคำตามข้อ ๑๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว หลังจากนั้น จึงเริ่มการสอบปากคำ โดยในลำดับแรกควรให้โอกาสผู้ให้ปากคำพูดเล่าข้อเท็จจริงไปก่อน โดยกรรมการ ยังไม่ได้ถามแพรก แต่ตั้งใจฟังและอยู่บังคับประเด็นที่ผู้ให้ปากคำพูด การปล่อยให้ผู้ให้ปากคำมีอิสรภาพเล่าข้อเท็จจริงไปในช่วงแรกของการสอบปากคำจะทำให้ผู้ให้ถ้อยคำรู้สึกผ่อนคลาย และกรรมการสามารถสังเกต สีหน้า แวดล้อม น้ำเสียง และจับประเด็นการพูด ว่ามีความเป็นธรรมชาติหรือติดขัด และทำให้ทราบว่าผู้ให้ปากคำรู้เท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งคดีหรือไม่ เพียงใด

หลังจากผู้ให้ปากคำได้พูดเล่าไปแล้วพอดี กรรมการจึงถามตามประเด็นที่ได้ระบุ พร้อมๆ กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้อภิปรายการสอบปากคำรายนั้น หลังจากที่มีการถามตามประเด็น หรือกรณีผู้ให้ปากคำพูดนอกประเด็นให้กรรมการถามกลับเพื่อให้การให้ปากคำมารยาญี่ในประเด็นของสำนวน หลังจากนั้นกรรมการผู้ถูกฟ้องจะย้ำประเด็นเนื้อหาที่ผู้ให้ปากคำได้ให้ไว้เพื่อให้กรรมการผู้บันทึกข้อมูลได้บันทึกข้อเท็จจริงตั้งกล่าวไว้ในบันทึกการสอบสวน (สล.๑) และเพื่อให้ผู้ให้ปากคำได้ทราบและเข้าใจในเนื้อหาที่ตนได้ให้ปากคำไป หากไม่ถูกต้องหรือไม่เห็นด้วย ผู้ให้ปากคำสามารถโต้แย้งหรือขอให้แก้ไข การบันทึกข้อมูลดังกล่าวได้

๓.๔ การจัดทำรายงานผลการสอบสวน

หลังจากที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้สอบปากคำผู้กระทำละเมิดเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้กระทำละเมิดเพื่อในร่วมงานทั่วไป และพยานบุคคลอื่นครบถ้วน รวมทั้งได้ร่วบรวมพยานหลักฐานจนเพียงพอแก่การวินิจฉัยแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการจัดทำรายงานผลการสอบสวน (สล.๒)

๓.๔.๑ รูปแบบรายงานผลการสอบสวน

ในการจัดทำรายงานผลการสอบสวน (สล.๒) นอกจากต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว ยังต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติของกระทรวงการคลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนวนละเมิดทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ต้องพิจารณาตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๐๖.๒/ว.๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้ก่อส่วนมาแล้วในบทที่ ๒ นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้กระทำละเมิดตาย การดำเนินการต้องถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๘/ว ๗๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตาย ทั้งนี้ กระทรวงการคลังกำหนดแนวทางปฏิบัติกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตาย เพื่อบังกับมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ในการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดหรืออาจต้องรับผิดทางละเมิดตาย ให้คณะกรรมการสอบสวนรับดำเนินการสอบสวน และรายงานผลการพิจารณาให้ผู้แต่งตั้ง วินิจฉัยสิ่งการให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุดพร้อมทั้งร่วบรวมสำนวนการสอบสวนทั้งหมดส่งไปให้กระทรวงการคลัง ตรวจสอบอย่างช้าภายใต้ ๖ เดือน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวถึงแก่ความตาย

๒. สำหรับการส่งสำนวนการสอบสวนไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ขอให้ระบุคำว่า “กรณีเจ้าหน้าที่ตาย” ด้วยตัวอักษรสีแดงที่เห็นได้อย่างชัดเจนไว้ที่บนด้านขวาของหนังสือด้วย (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวกลำดับ ๖)

กรณีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดตายและหน่วยงานของรัฐไม่อาจใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ทันภายในอายุความมรดกเนื่องจากการปฏิบัติงานล่าช้าของเจ้าหน้าที่ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียสิทธิและได้รับความเสียหายเป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเกิดจากการกระทำการกระทำการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดต่อไปเพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าว ดังนั้น กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตายจึงต้องมีการเร่งรีบดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและสรุปสำนวนรายงานผลการสอบสวน เนื่องจากอายุความมรดก ๑ ปีนับจากเจ้ามරดกตาย ตามมาตรา ๑๗๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาดังกล่าวต้องมีการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดซ้อนและเมิดขั้นมากล่าวคือ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในกรณีดำเนินการไม่ทันภายในอายุความมรดกต้องถูกดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแทน

ส่วนรูปแบบของรายงานผลการสอบสวน (สล.๒) เป็นไปตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว.๕๙ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน ที่ผู้ขอรับการประเมินได้ก่อส่วนมาแล้วในบทที่ ๒ ทั้งนี้ กรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เป็นสำนวนการสอบสวนประเภททุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน มีองค์ประกอบดังนี้

๑. หน้าแรก มุมบนด้านขวาใส่หมายเลข VI เพื่อลงทะเบียนตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด และบรรทัดถัดมาของมุมบนด้านขวาระบุ (สล.๒)

๒. ก็งกลางหน้ากระดาษระบุ รายงานผลการสอบสวนคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามคำสั่งที่ และวันที่ลงนามคำสั่ง บรรทัดต่อมาระบุสถานที่ และวันที่จัดทำรายงานผลการสอบสวน

๓. หลังจากนั้นระบุรายละเอียดของประเภทสำนวน เรื่อง ส่วนราชการ วันเวลาเกิดเหตุ สถานที่เกิดเหตุ และสาระสำคัญในข้อเท็จจริงบางประการ ดังนี้

- ๑) ผู้กระทำความเสียหายและผู้เกี่ยวข้อง
- ๒) ความเสียหาย
- ๓) ร่องรอยที่อพนักงานสอบสวน
- ๔) ความเห็นพนักงานสอบสวน
- ๕) คำสั่งพนักงานอัยการ
- ๖) คำพิพากษา

๔. หลังจากนั้นจึงกล่าวถึงข้อเท็จจริงได้ความว่า...พ่อสั่งเขเป

๕. ต่อจากนั้นเป็นเนื้อหาของรายงานผลการสอบสวนซึ่งมีทั้งหมด ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริง
๒. ผู้เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำสรุปได้ ดังนี้
๓. พยานหลักฐานสำคัญ (ถ้ามี)
๔. ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา
๕. ความเห็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

หลังจากนั้น ลงท้ายด้วยความเห็นผู้สั่งแต่งตั้ง พร้อมลงลายมือชื่อและต้องลงวันที่ด้วยเพาะเกี่ยวโยงกับอายุความ ๒ ปีในการออกคำสั่งให้ขาดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

๓.๔.๒ เทคนิคการเขียนรายงานผลการสอบสวน

การเขียนรายงานผลการสอบสวนควรเขียนให้กระชับและเข้าใจง่าย โดยในข้อ ๑ ข้อเท็จจริงต้องเขียนให้ละเอียดครอบคลุมข้อมูลที่ได้จากการสอบปากคำและจากพยานหลักฐานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานเอกสาร และให้แบบเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และไม่กล่าวถึงเอกสารแบบในส่วนอื่นของรายงานผลการสอบสวน นอกจากในข้อ ๑ ข้อเท็จจริงเท่านั้น หลังจากนั้นในข้อ ๕ ความเห็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ให้กำหนดประเด็นพิจารณาแล้วนิจฉัย โดยในส่วนสำนวนละเอียดทุกจุด ทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ จะกำหนดประเด็นพิจารณา ดังนี้

๑. เหตุที่ทำให้มีการทุจริตทรัพย์สินเกิดจากสาเหตุใด
๒. มูลกรณีกรรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนเท่าใด

๓. ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเจ้าหน้าที่ผู้ได้ต้องรับผิดชอบใช้ทรัพยากราชการหรือไม่ จำนวนเท่าใด

หลังจากนั้น ให้เขียนตามประเด็นพิจารณาเป็นรายข้อไปจนจบ โดยให้เขียนมัดข้อเท็จจริงที่กล่าวถึงในข้อ ๑ ข้อเท็จจริง อีกครั้ง เพื่อให้การพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีความหนักแน่นโดยพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ได้ความตามสำนวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาวินิจฉัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวินิจฉัยให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในประเด็นพิจารณาสุดท้าย

๓.๕ การวินิจฉัยสั่งการของผู้แต่งตั้ง

ในกรณีผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเห็นว่า สำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ยังมีข้อบกพร่องในประเด็นใดหรือมีบางประเด็นที่ผู้แต่งตั้งเห็นควรให้คณะกรรมการพิจารณาบททวน หรือสอบสวนเพิ่มเติมได้และผู้แต่งตั้งต้องกำหนดระยะเวลาที่จะให้คณะกรรมการรายงานผลการสอบสวน เพิ่มเติมหรือผลการบททวนไปให้ด้วย หากมีผู้ต้องรับผิดผูกตัวแต่ตั้งต้องคำนึงถึงอายุความในการเรียกให้เจ้าหน้าที่ ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเดียหายให้แก่ทางราชการด้วย เช่น อายุความ ๑ ปี ๒ ปี หรือ ๑๐ ปี เป็นต้น

ในกรณีที่ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเห็นว่า สำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้ เสนอความเห็น ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องครบถ้วนแล้ว หรือเห็นว่าคณะกรรมการ ได้บททวนความเห็นหรือสอบสวนเพิ่มเติมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้แต่งตั้งจะเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการว่าการกระทำ ละเมิดที่เกิดขึ้นมีผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด โดยใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในมาตรา ๕ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นเกณฑ์ ในการพิจารณาว่ามีเจ้าหน้าที่ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนและจะต้องชดใช้เป็นจำนวนเท่าใด

ในการวินิจฉัยสั่งการ ผู้แต่งตั้งมีอำนาจวินิจฉัยได้โดยไม่ต้องผูกมัดอยู่กับความเห็น ของคณะกรรมการโดยมีความเห็นเป็นอย่างอื่นได้ เช่น อาจจะมีความเห็นให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิด รับผิดมากขึ้น หรือน้อยลง หรือไม่ต้องรับผิดเลยก็ได้ซึ่งเป็นคุณพิเศษของผู้แต่งตั้งที่จะกระทำได้^{๗๒}

ทั้งนี้ แม้ตามข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติ เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้มีผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณา ของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การวินิจฉัยสั่งการของผู้แต่งตั้งจะมีคำสั่ง เห็นชอบตามรายงานผลการสอบสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายงานผลการสอบสวนกรณีทุจริตทรัพย์สิน ของกรมปศุสัตว์ ผู้แต่งตั้งได้เห็นชอบตามรายงานผลการสอบสวนมาโดยตลอด เนื่องจากรายงานผล การสอบสวนได้จัดทำโดยละเอียดรอบคอบ พยานหลักฐานเพียงพอ และมีความหนักแน่นจนผู้แต่งตั้งเห็น เป็นอย่างอื่นไม่ได้

๓.๖ การส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและการแจ้งผลของกระทรวงการคลัง

เมื่อผู้แต่งตั้งได้มีคำวินิจฉัยสั่งการแล้วให้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่วินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงาน ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ตามข้อ ๑๗ วรรคสอง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงาน ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบเป็นไปตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๔๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๒ เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ที่ผู้ขอรับ การประเมินได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒

ทั้งนี้ หากหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการละเมิดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน ก่อนที่จะส่งสำนวนและรายงานผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลัง ตรวจสอบ ย่อมเป็นการไม่ชอบ ซึ่งกรณีดังกล่าวได้มีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการ

^{๗๒} สำนักความรับผิดทางแพ่ง กรมบัญชีกลาง, คู่มือการปฏิบัติงานด้านความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ (ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖), (พิมพ์ครั้งที่ ๑, สำนักพิมพ์คณะกรรมการและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๖), หน้า ๖๗-๖๘.

ว่ามีผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมิต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ วารคสอง บัญญัติว่า ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันนิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่า ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ หากหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ที่ผู้กระทำละเมิดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนก่อนที่จะส่งสำนวนการสอบสวนและรายงานผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ จะเป็นการข้ามขั้นตอน ที่ถือว่าเป็นสาระสำคัญตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๗ วรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากหากกระทรวงการคลังได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วมีความเห็นแตกต่างจากความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด หน่วยงานของรัฐก็จะต้องเพิกถอนคำสั่งที่ได้ออกไปแล้วนั้น ซึ่งทำให้ผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คำสั่งดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แม้ต่อมาหน่วยงานของรัฐจะได้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบในภายหลัง ก็ไม่มีผลให้คำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ต้นกลับกลายเป็นคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายได้^{๔๒}

เมื่อกระทรวงการคลังได้รับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่ได้ส่งมาตามข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะดำเนินการตรวจสอบและแจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานของรัฐทราบซึ่งมีทั้งที่เห็นพ้อง กับไม่เห็นพ้องตามความเห็นของหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาค รวมทั้งรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ต้องปฏิบัติตามความเห็นของกระทรวงการคลังทั้งตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินใหม่ทดแทนโดยไม่อาจพิจารณาเป็นอย่างอื่นได้ ผู้แต่งตั้งของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นต้องสั่งการไปตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ตามข้อ ๑๙ วรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๙

๓.๗ การออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน

ตามมาตรา ๑๐ วรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้สิทธิเรียกร้องค่าสินใหม่ทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ให้มีอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐริบถ่องการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ที่จะฟ้องต้องชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน ประกอบข้อ ๑๗ วรคสี่ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้ง สั่งการให้ทราบเตรียมเรื่องให้พร้อมสำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินใหม่ทดแทนหรือดำเนินการฟ้องคดี เพื่อมิให้ขาดอายุความสองปีนับจากวันที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการ ดังนั้น หลังจากหน่วยงานของรัฐได้ส่งรายงานผลการสอบสวนไปยังกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาตรวจสอบตามข้อ ๑๗ วรคสอง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และ นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนละเมิดต้องติดตามผลการดำเนินการและการประสานงานการตรวจสอบจากกระทรวงการคลัง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องระมัดระวังอายุความสองปีนับจากวันที่ผู้แต่งตั้งเห็นชอบรายงาน

ผลการสอบสวน หากอายุความได้ล่วงเลยมาหนึ่งปีก็เดือนแล้ว กระทรวงการคลังยังไม่แจ้งผลการตรวจสอบรายงานผลการสอบสวนกลับคืนมา นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนจะเมตต้องเสนอผู้แต่งตั้งออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชัดให้ค่าสินไหมทดแทนไปก่อน

ทั้งนี้ การออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต้องระมัดระวังในเรื่องอายุความเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสำนวนละเมิดที่เกิดจากการทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ซึ่งในบางกรณีกว่าจะตรวจพบการทุจริตระยะเวลาได้ล่วงเลยมาจะครบสิบปีนับจากวันที่ทำละเมิดแล้ว โดยอายุความสองปีตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบข้อ ๑๗ วรรคสี่ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ อยู่ภายใต้อายุความสิบปีนับแต่วันที่ทำละเมิดตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉะนั้น ในบางกรณีตามที่ผู้ขอรับการประเมินจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อ ๓.๑๐ วิเคราะห์ตัวอย่างสำนวนเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ หน่วยงานของรัฐไม่อาจรอระยะเวลาหนึ่งปีก็เดือนนับจากส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังผ่านพ้นไปได้ ตามข้อ ๑๗ วรรคท้า ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหกเดือน ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ดังนั้น หากอายุความสิบปีนับแต่วันทำละเมิดตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะครบกำหนดแล้ว แม้ยังไม่ครบหนึ่งปีก็เดือนนับแต่หน่วยงานของรัฐได้ส่งรายงานผลการสอบสวนไปยังกระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนจำต้องเสนอหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชัดให้ค่าสินไหมทดแทนไปก่อน

คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพราะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปเลี่ยนแปลง โอน สงวน ระจับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหือชั่วคราว รูปแบบของคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจึงต้องเป็นไปตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครอง เป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย และเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
- (๒) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง
- (๓) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้คุณพินิจ

นอกจากนี้ ต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์ไว้ในคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วยตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ ทั้งนี้ หากฝ่ายใดไม่แจ้งสิทธิอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ดังกล่าว ผลเป็นไปตามวรรคสอง ที่กำหนดให้ถ้าไม่มีการแจ้งกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง ถ้าระยะเวลาดังกล่าวสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง

๓.๘ การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

คำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปเลี่ยนแปลง โอน สงวน ระจับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหือชั่วคราว จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ถูกออก

คำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่ง เพราะเห็นว่าคำสั่งออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการกระทำของตนไม่ได้กระทาโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือจำนวนเงินที่ต้องรับผิดสูงเกินไปไม่เป็นธรรม หรือเหตุอื่นใดเจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งย่อมมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ตามหมวด ๒ คำสั่งทางปกครอง ส่วนที่ ๕ การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยมีลักษณะดังนี้

๓.๔.๑ ระยะเวลาการอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

เจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งต้องอุทธรณ์คำสั่งภายในระยะเวลา ๑๕ วันนับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อย่างไรก็ตาม หากหน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งโดยไม่ได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้เจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งทราบว่าตนมีสิทธิอุทธรณ์ ย่อมเป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้งและระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ และผลของการฝ่าฝืนเป็นไปตามวรรคสอง ระยะเวลาการอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะขยายออกเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รับคำสั่งทางปกครอง

ทั้งนี้ การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ออกคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่ ๑/๒๕๔๐ เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองให้แก่น่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบโดยยกตัวอย่างข้อความในการแจ้งสิทธิอุทธรณ์ว่า “ถ้าหากห่านประสงค์จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ให้ยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวต่อ.....ภายใน....วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งนี้” ซึ่งในทางปฏิบัติการออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในวรรคสุดท้ายได้เขียนถ้อยคำแจ้งสิทธิอุทธรณ์ในทุก случа�建หนนคดีรวมทั้งสำนวนทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ด้วย

๓.๔.๒ ขอบเขตในการอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งทางปกครองไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครอง และอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิม หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือให้ดูแลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครองหรือมีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างไรก็ได้ ดังนั้น จากบทบัญญัติ ดังกล่าวเมื่อพิจารณาขอบเขตการพิจารณาอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์แล้ว ผู้อุทธรณ์จึงสามารถยกเหตุต่างๆ ดังกล่าวขึ้นอุทธรณ์ได้ทั้งสิ้น

๓.๔.๓ รูปแบบคำอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

รูปแบบคำอุทธรณ์เป็นไปตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

๓.๔.๔ ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำสั่งอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในการกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย และตามวรรคสอง กำหนดให้ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้เร่ง

รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาค่าอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวาระหนึ่ง และตามวาระสาม กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ได้จะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามวาระสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยเป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๗ ตามข้อ ๒ การพิจารณาอุทธรณ์ค่าสั่งทางปกครองในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำค่าสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๔) ปลัดกระทรวง หรือปลัดทบวงແลัวแต่กรณี ในกรณีที่ผู้ทำค่าสั่งทางปกครองเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่า นอกจากนี้ กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการอุทธรณ์ค่าสั่งให้ขาดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนไว้ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๖๐ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การอุทธรณ์ค่าสั่ง ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ สืบเนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการพิเศษ) ได้มีคำวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ กรณีการมีค่าสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ ข้อ ๑๙ และเจ้าหน้าที่ผู้ถูกบังคับตามค่าสั่งนั้นได้อุทธรณ์ ค่าสั่งดังกล่าว รวมทั้งกรณีค่าสั่งไปก่อนที่กระทรวงการคลังจะให้ความเห็น โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการพิเศษ) มีความเห็นสรุปว่า

๑. การมีค่าสั่งตามข้อ ๑๙ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ หน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนกลางหรือราชการ ส่วนภูมิภาคต้องมีค่าสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง เมื่อมีการอุทธรณ์ค่าสั่งดังกล่าว ผู้มีอำนาจพิจารณาค่าอุทธรณ์ต้องผูกพันตามความเห็นของกระทรวงการคลังด้วย

๒. กรณีหน่วยงานของรัฐได้ส่งสำเนาให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบในระหว่างนั้น ได้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินใหม่ทดแทนและผู้รับค่าสั่งดังกล่าวได้อุทธรณ์ค่าสั่ง ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ควรรอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังก่อน แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้าไม่ดำเนินการ วินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการก็สามารถวินิจฉัยอุทธรณ์ได้โดยไม่ต้องรอผล การตรวจสอบจากการตรวจสอบการคลัง

๓. หากกระทรวงการคลังพิจารณาแล้วมีความเห็นต่างจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐ แห่งนั้นต้องมีค่าสั่งใหม่ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง โดยเพิกถอนคำสั่งเดิมทั้งหมดหรือบางส่วนแล้วแต่กรณี

ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐตามความหมายของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ สามารถปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการพิเศษ) ข้างต้น และลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ จึงแนะนำขั้นตอนและวิธีดำเนินการในการพิจารณาอุทธรณ์ค่าสั่ง ของหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

๑. กรณีผู้แต่งตั้งมีค่าสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบไปก่อนโดยไม่รอผล การตรวจสอบจากการตรวจสอบการคลัง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗ ข้อ ๑๙ วรรคท้า และผู้ถูกบังคับได้อุทธรณ์ค่าสั่ง ให้หน่วยงาน ของรัฐแจ้งค่าอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังทราบภายในกำหนดเวลา ๕ วัน นับแต่ได้รับค่าอุทธรณ์และรอผล การตรวจสอบจากการตรวจสอบการคลัง เมื่อได้รับผลการตรวจสอบจากการตรวจสอบการคลังให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑.๑ กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค ให้ผู้แต่งตั้งและหรือผู้มีอำนาจพิจารณาค่าอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๗ แล้วแต่กรณี วินิจฉัยสั่งการค่าอุทธรณ์ตามผล การตรวจสอบของกระทรวงการคลัง โดยไม่ต้องส่งค่าอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๑.๒ กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ดังนี้

ก. หากผู้แต่งตั้งเห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์ และความเห็นดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ข. หากผู้แต่งตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา และหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น วินิจฉัยสั่งการ คำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้องโดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๒. กรณีผู้แต่งตั้งได้มีคำสั่งหลังจากทราบผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๙ วรรคหนึ่งแล้ว และผู้ถูกบังคับตามคำสั่งได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออื่นอัน และมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาคให้ผู้แต่งตั้งและหรือผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ดังกล่าวตามผล การตรวจสอบของกระทรวงการคลังโดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์มาให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๒.๒ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ดังนี้

ก. หากผู้แต่งตั้งเห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์ และความเห็นดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ข. หากผู้แต่งตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา และหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น วินิจฉัยสั่งการ คำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้องโดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวกลำดับ ๗)

๓.๙ การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

คำสั่งทางปกครองเป็นการใช้อำนาจโดยเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีผลอย่างโดยอ้างหนึ่งตามกฎหมาย เมื่อผู้ถูกบังคับตามคำสั่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง จึงต้องใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับให้ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองนั้น ซึ่งเดิมการบังคับทางปกครองบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๘ การบังคับทางปกครอง หมวด ๒ คำสั่งทางปกครอง มาตรา ๕๕ ถึงมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อย่างไรก็ตาม ต่อมาพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๖๙ ก เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา จึงมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เว้นแต่บทบัญญัติ มาตรา ๖๓/๑๕ มาตรา ๖๓/๑๖ มาตรา ๖๓/๑๗ มาตรา ๖๓/๑๘ และมาตรา ๖๓/๑๙ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้ยกเลิกส่วนที่ ๘

การบังคับทางปกครอง มาตรา ๕๕ ถึงมาตรา ๖๓ ในหมวด ๒ คำสั่งทางปกครอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และตามมาตรา ๕ กำหนดให้เพิ่มหมวด ๒/๑ การบังคับทางปกครอง มาตรา ๖๓/๑ ถึงมาตรา ๖๓/๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ ในส่วนของการบังคับตามคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำล้มเหลวเป็นไปตามส่วนที่ ๒ ใน ๑. การบังคับ โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๖๓/๗ ถึงมาตรา ๖๓/๒๕ โดยมีสาระสำคัญพอกสรุปได้ ดังนี้

๓.๙.๑ ขั้นตอนการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

๑. เจ้าหน้าที่มีคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ปรากฏว่าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน

๒. เจ้าหน้าที่ผู้ทำการบังคับตามมาตรา ๖๓/๗ ถึงมาตรา ๖๓/๒๕ ให้ผู้ถูกบังคับตามคำสั่งทางปกครองชำระเงินภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

๓. ไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนได้

๔. การใช้มาตรการบังคับทางปกครองให้แต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเพื่อดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินต่อไป ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง รายละเอียดปรากฏตามมาตรา ๖๓/๗

๓.๙.๒ ระยะเวลาการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งให้ชำระเงินต้องดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุด โดยคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินถึงที่สุดในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่มีการอุทธรณ์คำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองภายในระยะเวลาอุทธรณ์

(๒) เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ และไม่มีการฟ้องคดีต่อศาลภายในระยะเวลาการฟ้องคดี

(๓) ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษายกฟ้อง หรือเพิกถอนคำสั่งบางส่วน และคดีถึงที่สุดแล้ว

หากหน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งให้ชำระเงินได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้ว แต่ยังไม่ได้รับชำระเงินครบถ้วน และล่วงพ้นกำหนดเวลาสิบปีแล้ว จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินเพิ่มเติมอีกไม่ได้ กล่าวคือ การยึดหรืออายัดทรัพย์สินต้องดำเนินการภายในระยะเวลาสิบปี

ส่วนการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ภายในกำหนดเวลาสิบปีเพื่อชำระเงิน รวมทั้งค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าใช้จ่ายอื่นในการบังคับทางปกครอง ให้กระทำได้แม้ล่วงพ้นระยะเวลาสิบปีแล้ว กล่าวคือ การยึดหรืออายัดทรัพย์สินต้องดำเนินการภายในระยะเวลาสิบปี แต่การขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นดำเนินการได้แม้ล่วงพ้นระยะเวลาสิบปีไปแล้ว รายละเอียดปรากฏตามมาตรา ๖๓/๘

๓.๙.๓ อำนาจของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

๓.๙.๓.๑ อำนาจสั่งให้มีการทุเลาการบังคับทางปกครองไว้ก่อน

กรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองและขอทุเลาการบังคับ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองหรือผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์อาจมีคำสั่งให้มีการทุเลาการบังคับทางปกครองไว้ก่อนก็ได้ โดยมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองต้องปฏิบัติตัวยกได้รายละเอียดปรากฏตามมาตรา ๖๓/๙

๓.๙.๓.๒ อำนาจมีหนังสือไปยังหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อสืบหารัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการทางปกครอง

เพื่อประโยชน์ในการบังคับทางปกครอง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีอำนาจ

(๑) มีหนังสือสอบถามสถาบันการเงิน หอกรณ์ออมทรัพย์ หอกรณ์เครดิตยูเนียน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรมที่ดิน กรมการขนส่งทางบก กรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีหน้าที่ควบคุมทรัพย์สินที่มีทะเบียน เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง

(๒) มีหนังสือขอให้นายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายรับจัดการจดทะเบียนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองไว้เป็นการชั่วคราวเท่าที่จำเป็นเนื่องจากมีเหตุขัดข้องที่ทำให้ไม่อาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ทันที และเมื่อเหตุขัดข้องสิ้นสุดลงให้แจ้งยกเลิกหนังสือดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการระงับการจดทะเบียนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการนี้

หน่วยงานตาม (๑) ที่ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ผู้ออกใช้มาตรการบังคับทางปกครองในการดำเนินการตาม (๑) ให้ถือว่าไม่เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และกฎหมายอื่น

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ผู้นั้นมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา รายละเอียดปรากฏตามมาตรา ๖๓/๑๐

๓.๙.๓.๓ อำนาจร้องขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดหรือหน่วยงานอื่นสืบหารัพย์สินแทน

ในการสืบหารัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งให้ชำระเงินอาจร้องขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดหรือหน่วยงานอื่นดำเนินการสืบหารัพย์สินแทนได้โดยให้หน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจตามมาตรา ๖๓/๑๐ ด้วย

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งให้ชำระเงินไม่มีเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการสืบหารัพย์สินและหากจำนวนเงินที่ต้องชำระตามมาตรการบังคับทางปกครองนั้นมีมูลค่าตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไปหรือตามมูลค่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หน่วยงานของรัฐอาจมอบหมายให้เอกชนสืบหารัพย์สินแทนได้

ให้เอกชนที่สืบพบรัพย์สินได้รับค่าตอบแทนไม่เกินร้อยละสองครึ่งจากเงินหรือรัพย์สินที่ได้มาจากการยึด อายัด หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินที่สืบพบรได้ ทั้งนี้ จำนวนเงินค่าตอบแทนสูงสุดต้องไม่เกินหนึ่งล้านบาทต่อจำนวนเงินที่ต้องชำระตามคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้น หรือตามจำนวนที่กำหนดเพิ่มขึ้นโดยกฎกระทรวง รายละเอียดปรากฏตามมาตรา ๖๓/๑๑

๓.๙.๔ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน

ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ในกรณีกฎกระทรวงไม่ได้กำหนดเรื่องใดไว้ ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้ถือว่า

(๑) เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งให้ชำระเงิน

(๒) ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หมายถึง ผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง

(๓) อำนาจของศาลในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับคดี เป็นอำนาจของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) เจ้าพนักงานบังคับคดี หมายถึง เจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง รายละเอียดปรากฏตามมาตรา ๖๓/๑๒

๓.๙.๕ ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณากรณีการโட้แย้งหรือการใช้สิทธิทางศาลเกี่ยวกับการยืด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน

การโட้แย้งหรือการใช้สิทธิทางศาลเกี่ยวกับการยืด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน โดยผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง รวมทั้งบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกยืดหรืออายัด ให้เสนอต่อศาล ดังต่อไปนี้

(๑) ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลเยาวชนและครอบครัว หรือศาลดำเนินคดีเชิงอาญา แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาด้วยกันคำสั่งที่มีการบังคับทางปกครองนั้น

(๒) ศาลปกครอง สำหรับกรณีอื่นที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับ (๑) รายละเอียดปรากฏตามมาตรา ๖๗/๑๓

๓.๙.๖ หน่วยงานของรัฐขอเข้าเหลี่ยมทรัพย์สิน

กรณีที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่นได้มีการยืดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องอื่นใดของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองเพื่อนำเงินมาชำระตามคำพิพากษา ให้หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งให้ชำระเงินมีสิทธิขอเข้าเหลี่ยมได้เข่นเดียวกับเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา รายละเอียดปรากฏตามมาตรา ๖๗/๑๔

ทั้งนี้ การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามหมวด ๒/๑ การบังคับทางปกครอง มาตรา ๖๗/๑ ถึงมาตรา ๖๗/๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ผู้ขอรับการประเมินได้กล่าวสรุปมาข้างต้นนี้เป็นเรื่องใหม่และยังจำต้องรอภูกระหว่างเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติในรายละเอียดอย่างไรก็ตาม การที่ได้มีกฎหมายใหม่กำหนดขั้นตอนการใช้มาตรการบังคับทางปกครองไว้อย่างชัดเจน และเพิ่มเติมอำนาจให้กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ย่อมส่งผลให้การบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครองดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานของรัฐได้รับชุดใช้เงินกรณีเจ้าหน้าที่กระทำการเมิดในบริบทหน้าที่ เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้รับการเยียวยาจากการกระทำการที่ทำลายเมิดได้โดยแท้จริง

๓.๑๐ วิเคราะห์ตัวอย่างสำนวนเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์

จากที่ผู้ขอรับการประเมินได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและเน้นย้ำกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ โดยกล่าวถึงตั้งแต่การรวบรวมข้อเท็จจริง การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กระบวนการสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐาน การจัดทำรายงานผลการสอบสวน การวินิจฉัยสั่งการของผู้แต่งตั้ง การส่งสำนวนให้การกระทรวงการคลัง ตรวจสอบและการแจ้งผลของกระทรวงการคลัง การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน การอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชำระค่าสินใหม่ทดแทน และการใช้มาตรการบังคับทางละเมิดกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ผู้ขอรับการประเมินจึงขอสำนวนละเมิดกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์มาวิเคราะห์จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

๓.๑๐.๑ วิเคราะห์สำนวนทุจริตเงินค่าโโคโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

๓.๑๐.๑.๑ ข้อเท็จจริง

นาย ส. ตำแหน่งเจ้าพนักงานสัตวบาล สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ร. ได้ไปเรียกเก็บเงินค่าโโคจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยไม่นำเงินส่งโครงการดังกล่าวเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายรวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๔๖๐,๐๐๐ บาท

๓.๑๐.๑.๒ การพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ภายหลังเกิดเหตุนาย ส. หลบหนีการดำเนินคดีอาญา ไม่ได้มาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ทั้งนี้ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดรับฟัง

ข้อเท็จจริงจากพยานบุคคลและพยานเอกสารรับฟังได้ว่าช่วงเกิดเหตุระหว่างเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๖ – เดือนมกราคม ๒๕๕๘ นาย ส. ได้รับมอบหมายให้เปิดตามโโคโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ในพื้นที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ร. ได้ประเมินราคากลางและเก็บเงินค่าโโคจากเกษตรกรสรุปได้เป็นสองกรณี คือ

กรณีแรก แม่โคมีลูกเกิดแต่ยังไม่ได้ส่งคืนโครงการจะแจ้งเกษตรกรว่าต้องส่งคืนลูกโคหรือชำระเงินเป็นค่าโโคแทนก็ได้ ซึ่งเกษตรกรประสบความเสียหายโดยได้รับนาย ส. จึงได้ประเมินราคากลางและเก็บเงินค่าลูกโค

กรณีที่สอง เกษตรกรขายโคไปแล้วหรือไม่มีลูกเกิด นาย ส. จะประเมินราคากลางและเก็บเงินจากเกษตรกรที่เลี้ยงโโคอยู่ขณะนั้น

สืบเนื่องจากนาย ส. ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ร. ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จนกระทั่งยกเลิกสัญญาจ้างให้ออกจากการเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๘ และยังได้ปฏิบัติงานอื่นก่อนที่จะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ถือเป็นระยะเวลาพัฒนาพอสมควรที่นาย ส. ปฏิบัติงานอยู่ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ร. ทั้งนี้ นาย ส. เป็นคนขยันทำงานชอบช่วยเหลือเกษตรกรลงพื้นที่ติดตามโครงการเป็นประจำจนเป็นที่คุ้นเคยจึงได้รับความไว้วางใจจากเกษตรกร และประการสำคัญเกษตรกรไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ข้อปฏิบัติของระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๕๖ อย่างเพียงพอและไม่อาจทราบว่าภายในของส่วนราชการมีการมอบหมายหรือมีคำสั่งในเรื่องต่างๆ อย่างไร ทำให้นาย ส. อาศัยความไม่รู้หลักเกณฑ์ของเกษตรกรและอาศัยความเป็นเจ้าหน้าที่ไปติดตามดูแลสุขภาพโคที่มีอบให้แก่เกษตรกรในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕ และการไปติดตามโคที่มีอบให้เกษตรกรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๐ เพื่อแก้ไขปัญหาโคที่ค้างอยู่ในทะเบียนสัตว์ ซึ่งในการติดตามยังใช้รถยนต์ของทางราชการมาติดตามโครงการเป็นตัวแทนของกรมปศุสัตว์ ทั้งได้แจ้งเกษตรกรบางรายว่าในการคืนโคหรือใช้เงินค่าโโคต้องติดต่อกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ร. โดยตรง ซึ่งตนเป็นผู้ประสานงาน ทำให้เกษตรกรเข้าใจว่าการชำระเงินค่าโโคให้แก่นาย ส. เป็นการชำระเงินตามโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ให้แก่ทางราชการและโโคเป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรแล้ว ประกอบกับพฤติกรรมส่วนตัวของนาย ส. ที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ร. ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่ามีปัญหาทางด้านการเงินและชอบเล่นการพนัน จึงเชื่อว่านาย ส. ได้นำเงินจำนวนดังกล่าวไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เป็นเหตุให้กรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวน ๔๙๒,๐๐๐ บาท พฤติกรรมและการกระทำการของนาย ส. ถือได้ว่าเป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ไปประเมินราคากลางและเก็บเงินจากเกษตรกรเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว เป็นเหตุให้การดำเนินโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ได้รับความเสียหาย กรณีเป็นการจงใจกระทำลามเอิดเป็นเหตุให้กรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายเป็นจำนวน ๔๙๒,๐๐๐ บาท นาย ส. จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการเต็มจำนวน ๔๙๒,๐๐๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนผู้บังคับบัญชาของนาย ส. ได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัด ร. ที่ดำรงตำแหน่งในช่วงเวลาที่เกิดเหตุ ผู้บังคับบัญชา ระดับสูง หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศการพัฒนาปศุสัตว์ ผู้บังคับบัญชา率ดับต้น ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือปล่อยปละละเลยให้นาย ส. ไปเก็บเงินค่าโโคจากเกษตรกร พฤติกรรมยังถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำโดยจิตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับทางราชการ

ทั้งนี้ ผู้แต่งตั้งได้ส่งสำนวนและรายงานผลการสอบสวนไปยังกระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบเนื่องจากกรณีดังกล่าวความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐที่มีสาเหตุจากการทุจริตมีจำนวนเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เป็นอำนาจพิจารณาของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ตามประกาศกระทรวงการคลังเรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม

๒๕๕๒ ตามนัยหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐.๐๖/ว.๔๖ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เรื่อง ซักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการส่งสำเนาการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ประกอบข้อ ๑๗ วรรคสอง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อมากระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นพ้องตามการพิจารณาของกรมปศุสัตว์

๓.๑๐.๓ วิเคราะห์ปัญหา

การที่นาย ส. ได้ทุจริตเงินค่าโโค โครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เกิดจากเกษตรกรได้ไว้ใจและเชื่อโดยสุจริตว่า นาย ส. เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจัดรับเงินค่าโโค โดยเกษตรกรไม่ทราบระเบียบปฏิบัติในการรับเงินของเจ้าหน้าที่ ไม่ทราบระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๕๖ ว่าต้องส่งมอบเงินค่าโโคอย่างไร ต้องได้รับใบเสร็จรับเงินอย่างไรไว้เป็นหลักฐาน และเกิดจากพฤติกรรมของนาย ส. ที่มีปัญหาทางด้านการเงินและติดการพนัน จึงได้อาสาจอยกอาสาและช่องทางรับเงินค่าโโคจากเกษตรกรไว้โดยทุจริต ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ซึ่งโครงการนี้ได้มีการดำเนินการในหลายจังหวัดและมักพบว่ามีการทุจริตบ่อยครั้ง จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขปัญหา ดังนี้

๑. การดำเนินการในส่วนที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดที่ดำเนินโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ แล้วพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการ ตัวอย่างเช่น การจำหน่ายโโค หรือระบบออกจากระเบียนสัตว์ ยังมีโคค้างอยู่ในทะเบียนสัตว์จำนวนมาก เห็นควรให้สรุปปัญหาและอุปสรรคเพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ หาแนวทางแก้ไขปัญหาเป็นเรื่องๆ ไป

๒. โครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ควรมีมาตรการเพิ่มเติมกรณีเกษตรกรมีการจ่ายเงินค่าโโคผ่านปศุสัตว์อำเภอ ให้มีการมอบใบสำคัญรับเงินชี้ว่าชาวบ้านเกษตรกรได้รับเงินของโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ตัวจริงแล้วนำไปให้เกษตรกรให้บันทึกที่ใบสำคัญรับเงินชี้ว่าได้รับใบเสร็จของโครงการแล้วพร้อมคืนให้ปศุสัตว์อำเภอเพื่อเป็นการควบคุมตรวจสอบทั้งสองฝ่าย

๓. แก้ไขระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินโครงการธนาคาร โโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๕๖ ในส่วนที่เกี่ยวกับการรับเงินค่าโโคโครงการธนาคารโโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ให้มีความรัดกุมและให้หน่วยงานดำเนินการซึ่งแจ้งเกี่ยวกับการชำระเงินค่าโโคให้เกษตรกรทราบทุกปี เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจตรงกันว่าจะต้องชำระเงินให้กับปศุสัตว์อำเภอเท่านั้น

๓.๑๐.๔ วิเคราะห์สำเนาทุจริตเงินค่ารักษายาบาลและเงินสมบทประกันสังคม

๓.๑๐.๔.๑ ข้อเท็จจริง

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ป. ได้ดำเนินการเบิกเงินค่ารักษายาบาลของข้าราชการบำนาญจำนวน ๓ ราย รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๘๗,๕๗๔ บาท (ทั้งที่ข้าราชการบำนาญทั้ง ๓ ราย ไม่ได้ขอเบิกค่ารักษายาบาลแต่อย่างใด) และพบหลักฐานว่า ในวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๗ นาย ก. ปศุสัตว์จังหวัด ป. และนาง ส. เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีชำนาญงาน ฝ่ายบริหารทั่วไป ได้ลงนามสั่งจ่ายเช็คจำนวน ๒ ฉบับ ประกอบด้วย เช็คเลขที่ ๐๓๗๔๐๔๑ จ่ายให้นาง ส. เป็นเงิน ๒๕,๐๗๐ บาท เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๘๗,๕๗๔ บาท

๓.๑๐.๒.๒ การพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

การพิจารณาในเรื่องนี้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดยึดถือหลักกฎหมาย เป็นสำคัญ และพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ว่ามีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเบิกจ่ายเงินหรือไม่ และผู้มีอำนาจลงนามสั่งจ่ายเช็คแต่ละฉบับ สุดท้ายเมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานประกอบกับพฤติกรรม แวดล้อมอื่นแล้ว เชื่อได้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีส่วนต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดจะกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ตามแนวทางที่กระทรวงการคลังกำหนด ทั้งนี้ ได้คำนึงถึงความเป็นธรรมเป็นสำคัญ ซึ่งแยกพิจารณาความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๑. นาง ส. (ปัจจุบันถูกลงโทษให้ออกจากราชการ) ขณะเกิดเหตุดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงาน การเงินและบัญชีสำนักงาน ฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ป. มีอำนาจหน้าที่โดยปฏิบัติงาน ในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารด้านการเงินและบัญชี มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานการเงินและบัญชี ในช่วงเกิดเหตุระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๕๖ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๖ นาง ส. มีหน้าที่ในการนำเงินไปจ่ายสำนักงาน ประกันสังคม โดยจ่ายเช็คโอนเข้าบัญชีของสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ป. เพื่อจ่ายเงินสมบทงวดเดือนเมษายน ๒๕๕๖ แต่หลังจากนั้น นาง ส. ได้เปลี่ยนวิธีการจ่ายเงินสมบทประกันสังคมตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๖ โดยเขียนเช็คสั่งจ่ายตนเอง และลงนามสั่งจ่ายเช็คร่วมกับนาย ก. ปศุสัตว์จังหวัด ป. รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๔๔,๖๐๐ บาท และปรากฏว่าการเบิกเงินสมบทประกันสังคมประจำเดือนตุลาคม ถึงธันวาคม ๒๕๕๖ เป็นการเขียนเช็คเบิกจ่ายโดยไม่ขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” ออกและการเบิกจ่ายเงินสมบทแต่ละเดือนไม่มีเอกสารหลักฐานการจ่ายเงินให้ตรวจสอบ ถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๙ (๓) ซึ่งกำหนดว่า ในกรณีสั่งจ่ายเงินเพื่อขอรับเงินสดมาจ่ายให้ออกเช็คสั่งจ่ายในนามเจ้าหน้าที่การเงินของส่วนราชการ และขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” ออก ห้ามออกเช็คสั่งจ่ายเงินสด และข้อ ๓๔ ซึ่งกำหนดว่า การจ่ายเงินต้องมีหลักฐานการจ่ายไว้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ เมื่อนาง ส. ได้รับเงินตามเช็คแต่ละฉบับแล้วนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว ต่ำากลับทำการเบิกค่ารักษาพยาบาลอันเป็นเท็จเป็นจำนวนเงิน ๑๘๗,๕๐๔ บาท และได้เขียนเช็คสั่งจ่ายสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ป. เป็นเงินจำนวน ๑๖๒,๕๐๔ บาท โดยลงนามสั่งจ่ายเช็คร่วมกับนาย ก. เพื่อนำส่งเงินสมบทประกันสังคมย้อนหลัง ๕ เดือน เป็นการจ่ายเงินสมบทประกันสังคมซ้ำซ้อนเป็นเหตุให้กรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายเป็นจำนวน ๑๖๒,๕๐๔ บาท โดยลงนามสั่งจ่ายเช็คร่วมกับนาย ก. มีนาคม ส. เป็นผู้นำเขียนเช็คไปยื่นที่ธนาคารเพื่อให้ธนาคารใช้เงินตามจำนวนที่ระบุในเช็คและลงนามเป็นผู้รับเงินตามเช็ค เมื่อไม่ปรากฏว่าเป็นการเบิกจ่ายรายการใดและไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการนำเงินจำนวนดังกล่าวไปใช้ในทางราชการ ถือได้ว่านาง ส. นำเงินดังกล่าวไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว เป็นเหตุให้กรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายอีกเป็นจำนวน ๒๕,๐๗๐ บาท รวมแล้ว กรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายจากการนี้ดังกล่าวเป็นจำนวน ๑๘๗,๕๗๔ บาท การกระทำของนาง ส. พฤติกรรมถือเป็นการอาชญากรรมในการปฏิบัติหน้าที่และความไม่ดีโดยชอบด้วยกฎหมายเบิกจ่ายเงินบประมาณโดยไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ เบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลอันเป็นเท็จและเบิกจ่ายเงินสมบทประกันสังคมซ้ำซ้อน เพื่อนำเงินบประมาณของทางราชการไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว เป็นการจงใจกระทำละเมิด เป็นเหตุให้กรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายเป็นจำนวน ๑๘๗,๕๗๔ บาท นาง ส. จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน ๑๘๗,๕๗๔ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
๒. นาย ก. ขณะเกิดเหตุดำรงตำแหน่งปศุสัตว์จังหวัด ป. มีหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ใต้บังคับบัญชารวมทั้งมีอำนาจอนุมัติการเบิกจ่ายเงินบประมาณและมีอำนาจลงนามสั่งจ่ายเช็คของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปราจีนบุรี มีหน้าที่ตรวจสอบการเบิกจ่ายรวมถึงตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของนาง ส. เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีสำนักงาน ฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ป. ให้เป็นไปตามกฎหมาย

และระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเครื่องครัด เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กลับปล่อยปละละเลย มิได้ควบคุม ดูแล และตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินและบัญชีของ นาง ส. ว่าได้ดำเนินการตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือไม่ นาย ภ.ได้เปลี่ยนวิธีการจ่ายเงินสมบทประกันสังคมตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๖ โดยลงนามสั่งจ่ายเข็คร่วมกับนาง ส. สั่งจ่าย นาง ส. เป็นจำนวน ๘ ฉบับ รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๔๕,๖๐๐ บาท โดยปรากฏว่าการเบิกเงินสมบทประกันสังคมประจำเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ๒๕๕๖ เป็นการเขียนเช็คเบิกจ่ายโดยไม่มีชื่อผู้รับ “หรือผู้ถือ” ออก ทั้งนี้ เมื่อนุมัติการเบิกเงินสมบทประกันสังคมประจำเดือนและลงนาม สั่งจ่ายเงินตามเช็คแล้ว กลับไม่ตรวจสอบหลักฐานการจ่ายเงินแต่ละเดือนว่ามีการจ่ายเงินให้แก่สำนักงานประกันสังคมจังหวัด ป. แล้วหรือไม่ และการเบิกจ่ายเงินสมบทแต่ละเดือนไม่มีเอกสารหลักฐาน การจ่ายเงินให้ตรวจสอบ ถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลังการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๙ (๓) ซึ่งกำหนดว่า ในกรณีสั่งจ่ายเงินเพื่อขอรับเงินสดมาจ่ายให้ออกเช็คสั่งจ่าย ในนามเจ้าหน้าที่การเงินของส่วนราชการและขึ้นผู้รับ “หรือผู้ถือ” ออก ห้ามออกเช็คสั่งจ่ายเงินสด และข้อ ๓๔ ซึ่งกำหนดว่า การจ่ายเงิน ต้องมีหลักฐานการจ่ายไว้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ จึงเป็นช่องทางให้นาง ส. กระทำการทุจริตได้โดยง่ายและต่อเนื่องเป็นเวลาหลายเดือน ทั้งยังอนุมัติ การเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล ข้าราชการบำนาญจำนวน ๓ ราย โดยไม่ตรวจสอบหลักฐานการเบิกจ่ายว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ เป็นเหตุให้ นาง ส. เปิกค่ารักษาพยาบาลอันเป็นเท็จเป็นจำนวนเงิน ๑๘๗,๕๗๔ บาท และได้อนุมัติการเบิกจ่ายเงินสมบทประกันสังคมย้อนหลัง และลงนามสั่งจ่ายเข็คร่วมกับนาง ส. สั่งจ่ายสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ป. เป็นเงินจำนวน ๑๖๒,๕๐๔ บาท โดยไม่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายว่าเป็นการเบิกจ่ายเพื่อนำส่งเงินสมบทประกันสังคมย้อนหลัง ๕ เดือน จึงเป็นการจ่ายเงินสมบทประกันสังคมช้าช่อน เป็นเหตุให้ กรรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายเป็นจำนวน ๑๖๒,๕๐๔ บาท นอกจากนั้น นาย ภ. ได้ลงนามสั่งจ่ายเข็คร่วมกับ นาง ส. สั่งจ่ายนาง ส. เป็นจำนวน ๒๕,๐๗๐ บาท โดยไม่ปรากฏว่าเป็นการเบิกจ่ายรายการใดและไม่ปรากฏ หลักฐานว่ามีการนำเงินจำนวนดังกล่าวไปใช้ในทางราชการ ถือได้ว่านาง ส. นำเงินดังกล่าวไปเป็นประโยชน์ ส่วนตัว เป็นเหตุให้กรรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายอีกเป็นจำนวน ๒๕,๐๗๐ บาท รวมแล้วกรรมปศุสัตว์ได้รับ ความเสียหายจากการณ์ดังกล่าว เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๑๘๗,๕๗๔ บาท กระทำของนาย ภ. พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็น การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้กรรมปศุสัตว์ ได้รับความเสียหายเป็น จำนวนทั้งสิ้น ๑๘๗,๕๗๔ บาท นาย ภ. จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน ๑๘๗,๕๗๔ บาท ตามนัย มาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางลักษณะของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๗

๓. นางสาว จ. พนักงานราชการ ตำแหน่งนักวิชาการสัตวบาล สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ป. ซึ่งได้รับมอบหมายด้วยวารจากปศุสัตว์จังหวัดให้เป็นผู้ช่วยในการดำเนินการกรอกข้อมูลลงในระบบ GFMIS เกี่ยวกับการพัสดุ การเบิกจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาล การศึกษาบุตร เบี้ยเลี้ยง ค่าสาธารณูปโภคข้อเท็จจริง ปรากฏว่า นางสาว จ. มีหน้าที่เพียงช่วยเหลือนาง ส. ในการบันทึกข้อมูลในระบบ GFMIS เท่านั้น เมื่อนางสาว จ. บันทึกข้อมูลการเบิกเงินค่ารักษาพยาบาลหรือทำการอนุมัติในระบบตามที่ได้รับแจ้งแล้ว นางสาว จ. ก็จะต้อง พิมพ์บันทึกรายการในระบบให้นาง ส. และนาย ภ. ตรวจสอบและลงนามอนุมัติ เมื่อนางสาว จ. ทำการเบิกจ่าย ในระบบเสร็จสิ้นแล้ว เงินงบประมาณก็จะโอนเข้าบัญชีสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ป. ซึ่งยังไม่ได้มีการจ่ายเงิน ออกจากบัญชี การกระทำดังกล่าวจึงยังไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่กรมปศุสัตว์ นางสาว จ. จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ

ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางลักษณะของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้อง รายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒ สำนวนลงทะเบียนเป็นกรณีความเสียหายเกิด แก่หน่วยงานของรัฐมีสาเหตุจากการทุจริตค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ตามข้อ ๒ และหน่วยงาน ของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ที่จัดตั้งรับผิดชอบใช้เต็มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจ

หรือประมาณที่เลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตชัดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน ความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว เป็นความเสียหายที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งฟัน冤ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ แต่หน่วยงานของรัฐจะต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้น ตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดไปให้กระทรวงการคลังทราบทุกราย ๓ เดือน ทั้งนี้ กรมปศุสัตว์ได้รายงานความเสียหายที่เกิดขึ้น ตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดไปให้ทราบทุกราย ๓ เดือนแล้ว และกระทรวงการคลังรับทราบแล้ว

๓.๑๐.๒.๓ วิเคราะห์ปัญหา

สาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตทางการเงินของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ป. เพราะว่าในส. เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงินแต่ผู้เดียว ได้เบี้ยดบังเงินของทางราชการไปโดยทุจริต เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว เป็นเหตุให้ส่วนราชการได้รับความเสียหาย โดยในทางปฏิบัติงาน ส. เป็นผู้เก็บรักษา token key ทั้งหมด เมื่อจะทำการบันทึกข้อมูลจะมีเจ้าหน้าที่ช่วยดำเนินการบันทึกข้อมูลในระบบ โดยมีนางสาว จ. เป็นผู้ช่วยในการดำเนินการกรอกข้อมูลลงในระบบ GFMIS เกี่ยวกับการพัสดุ การเบิกจ่ายเงินค่ารักษายาบาล การศึกษาบุตร เบี้ยเลี้ยง ค่าสาธารณูปโภค และนางสาว น. พนักงานราชการ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ช่วยดำเนินการกรอกข้อมูลลงในระบบ GFMIS ในส่วนของเงินเดือน พนักงานราชการ เงินประจำเดือน สังคม ค่าครองชีพ และค่าเช่าบ้าน โดยนาง ส. จะนำ Token key พร้อม password มามอบให้และแจ้งรายละเอียดการเบิกจ่ายเพื่อให้ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในระบบ แล้วจึงพิมพ์บันทึกรายการในระบบให้นาง ส. เสนอปศุสัตว์จังหวัด ป. พิจารณาอนุมัติ เมื่ออนุมัติแล้ว นาง ส. จะแจ้งด้วยว่าจะและนำ Token key พร้อม password มาให้ดำเนินการอนุมัติในระบบ เพื่อส่งข้อมูลให้คลังจังหวัด ตรวจสอบและพิจารณาอนุมัติเงินงบประมาณ ประกอบกับในการเขียนเช็คสั่งจ่ายของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ป. ผู้มีอำนาจลงนามสั่งจ่ายเช็คได้แก่ นาย ก. ปศุสัตว์จังหวัด ป., นาง ส. เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีชำนาญงาน และนาย ส. สัตวแพทย์อวุโส หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ โดยลงนามสั่งจ่ายในเช็คอร์บาน้อยสองในสามของผู้มีอำนาจลงนามสั่งจ่าย แต่การสั่งจ่ายเช็คที่เป็นเหตุแห่งความเสียหายในครั้งนี้ ได้สั่งจ่ายให้นาง ส. บางฉบับได้ชี้ดูผิดคำว่า “หรือผู้ถือ” ออก และบางฉบับไม่ได้ชี้ดูผิดคำว่า “หรือผู้ถือ” ออก ซึ่งมีนาย ก. และนาง ส. เป็นผู้ลงนามสั่งจ่ายเช็ค โดยนาง ส. เป็นผู้นำเช็คไปยื่นที่ธนาคาร เพื่อให้ธนาคารใช้เงินตามจำนวนที่ระบุในเช็ค ด้วยตนเอง และด้วยความไว้เนื้อเชื่อใจผู้บังคับบัญชาไม่ได้ตรวจสอบการเบิกจ่าย จึงเป็นช่องทางที่ทำให้ นาง ส. อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินปฏิบัติงานโดยไม่มีการตรวจสอบ เนื่องจากได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาเป็นช่องทางทำให้เกิดการทุจริตได้ง่าย แต่เนื่องจากจำนวนละเอียดกรณีนี้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ป. ได้ค้างจ่ายเงินสมบทประกันสังคมเกิน ๖ เดือน (ค้างสั่ง ๙ เดือน) และพนักงานราชการไปใช้สิทธิเบิกแล้ว ทางโรงพยาบาลแจ้งว่าได้มีการระงับสิทธิเพื่อรายงานจ้างค้างจ่ายเงินสมบทประกันสังคมเกิน ๖ เดือน ส่วนเงินค่ารักษายาบาลของข้าราชการบำนาญจำนวน ๓ รายที่มีการเบิกจ่ายสูงผิดปกติได้มีการโทรศัพท์สอบถาม จังหวัดว่าไม่ได้มีการขอเบิกจริง จึงเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐตรวจสอบการกระทำลามเอิดในเวลาอันรวดเร็ว ทำให้ความเสียหายที่หน่วยงานของรัฐมีจำนวนทั้งสิ้นเพียง ๑๘๗,๕๗๔ บาท แม้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามรายงานผลการสอบสวนว่า นาง ส. มีปัญหาทางการเงิน หรือติดการพนัน แต่ปรากฏว่า นาง ส. ไม่ได้มามาให้ถ้อยคำแก่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และผู้ขอรับการประเมินได้สอบถามข้อมูลจากการและเลขานุการแล้ว ทราบว่า นาง ส. มีปัญหาทางการเงิน เป็นหนึ่งในระบบและนอกระบบ จนต้องหลบหนีเจ้าหน้าที่

๓.๑๐.๓ วิเคราะห์สำนวนทุจริตเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน

๓.๑๐.๓.๑ ข้อเท็จจริง

ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ เป็นต้นมา สำนัก ๗. เป็นหน่วยเบิกจ่าย ซึ่งเดิมอาศัยเบิกในส่วนเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินกับสำนัก ๘. ปัจจุบัน คือ สำนักงาน ๙. ๑ ในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ถึงปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ตั้งแต่วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ ถึง วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๐ นางสาว ว. พนักงานราชการ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป (ในขณะกระทำความผิด) และต่อมาได้ปรับเปลี่ยนตำแหน่งเป็นนักจัดการงานทั่วไป ได้กระทำการทุจริตยักยอกเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน โดยไม่นำส่งหรือนำส่งเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารไม่ครบถ้วน ซึ่งได้กระทำต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลา ๘ ปีงบประมาณ และจากการตรวจสอบยอดเงินโดยกลุ่มตรวจสอบภายใน สรุปจำนวนเงินที่ไม่ได้นำส่งแบ่งเป็น ๑) เงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน ๒) ภาษีขาย (ภาษีมูลค่าเพิ่ม) ๓) รายได้แผ่นดิน ๔) หลักประกันสัญญา ๕) หลักประกันซอง ๖) เปิดเกินสิบสิบ และ ๗) จำายเงินเกินภาระของเบิก รวมจำนวนเงินที่ไม่นำส่งเป็นเงิน ๒๙,๓๑๒,๑๐๖.๘๘ บาท และจากการตรวจสอบของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ยืนยันยอดเงินตามที่กลุ่มตรวจสอบภายในได้ตรวจสอบเป็นจำนวนเงิน ๒๙,๓๑๒,๑๐๖.๘๘ บาท

๓.๙.๓.๒ การพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

จากการตรวจสอบความเสียหายเชื่อได้ว่านางสาว ว. ได้กระทำการทุจริต "ไม่นำส่งหรือนำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินไม่ครบถ้วน ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๓- ๒๕๖๐ เป็นระยะเวลา ๘ ปีงบประมาณ กรรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๙,๓๑๒,๑๐๖.๘๘ บาท ซึ่งพิจารณาจากการกระทำและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

๑. นางสาว ว. ขณะเกิดเหตุเป็นพนักงานราชการ ตำแหน่งเจ้าพนักงานบริหารงานทั่วไป สังกัดฝ่ายบริหารทั่วไป สำนัก ๗. ตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนตำแหน่งเป็นนักจัดการงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินและบัญชี เมื่อปรากฏว่านางสาว ว. เป็นผู้นำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเพียงคนเดียว และไม่ได้รายงานการนำส่งเงินต่อผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่คนใด และไม่มีการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา ระดับต้น คือ นางสาว ส. เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าการเงินและบัญชีของหน่วยงาน กับนาย ป. นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปและผู้บังคับบัญชา ในระดับหนึ่งขึ้นไป คือ นาย พ. ผู้อำนวยการสำนัก ๗. และไม่มีการตรวจสอบจากกองคลัง กรมปศุสัตว์ นอกจากนี้ นางสาว ว. ยังเป็นผู้บันทึกข้อมูลการนำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเข้าในระบบ GFMIS ด้วยตนเอง จึงเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเบ็ดเสร็จอยู่ในบุคคลคนเดียวโดยไม่มีการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ด้วยกัน และไม่มีการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา ประกอบกับเป็นผู้ใช้ token key ทั้ง ๓ ตอกเนื่องจากเป็นผู้รับผิดชอบเงินงบประมาณและเงินกองงบประมาณด้วย ทำให้กระทำการทุจริตเป็นระยะเวลานานถึง ๘ ปีงบประมาณ โดยเงินบางส่วนได้โอนให้นาย ว. อดีตคณรัก ผ่านทางบัญชีธนาคารกรุงไทย หมายเลขบัญชี XXXXXX ของนาย ว. หรือโอนผ่านตู้เอทีเอ็มหรือฝากหน้าเคาร์เตอร์ในธนาคาร โดยอ้างว่าถูกนาย ว. ข่มขู่ แต่ไม่ปรากฏการกระทำหรือพฤติกรรมที่เป็นการข่มขู่จากบุคคลภายนอกดังกล่าวเลย การที่นางสาว ว. เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินและเป็นผู้นำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน อีกทั้งเมื่อมีการนำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเข้าบัญชีธนาคารแล้ว ก็ไม่มีการตรวจสอบการนำส่งเงินดังกล่าว นางสาว ว. จึงอาศัยโอกาสเบียดบัง ไม่นำส่งหรือนำส่งเงินเข้าบัญชีธนาคารไม่ครบถ้วนไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน จึงเป็นการกระทำโดยจงใจโดยผิดกฎหมายเป็นเหตุให้กรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหาย เป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น ๒๙,๓๑๒,๑๐๖.๘๘ บาท พฤติกรรมและกระทำการดังของนางสาว ว. ดังกล่าวถือได้ว่า เป็นการอาชญากรรมในการปฏิบัติหน้าที่และประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย กรณีเป็นการลงใจกระทำละเมิดเป็นเหตุให้กรมปศุสัตว์ได้รับความเสียหาย จึงให้นางสาว ว. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเดิมจำนวน

เป็นจำนวน ๒๙,๓๑๒,๑๐๖.๘๘ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. นาย พ. ผู้อำนวยการสำนัก ต. ในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงาน มีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของนาย ป. หัวหน้าฝ่ายบริหารที่ว่าไป และนางสาว ว. ผู้นำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเข้าบัญชีธนาคาร ผู้บันทึกข้อมูลในระบบ GFMIS และผู้มีหน้าที่ด้องทำทะเบียนคุณเงินอกบประมาณ แต่ไม่มีการจัดทำทะเบียนคุณเงินอกบประมาณเลย และไม่มีการนำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ทุก ๒ ปีงบประมาณ โดยถือวันทำการสุดท้ายของปีงบประมาณที่มีเลขคู่ เป็นระยะเวลาสิ้นสุดงวดนั้นๆ โดยที่นาย พ. ไม่ได้ทักท้วงติดตามตรวจสอบรายรับและรายจ่ายของเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน ทั้งที่นาย พ. ก็ทราบถึงระเบียบขั้นตอน การดำเนินการเกี่ยวกับเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน ว่าต้องมีการรายงานผลการดำเนินการให้กรมบัญชีกลางทราบทุก ๒ ปีงบประมาณเลขคู่ แต่ก็ไม่เคยติดตามตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก ต. จึงเป็นการปล่อยประโลยเป็นเหตุให้นางสาว ว. ยกยอกเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินต่อไปโดยง่ายและต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหลายปี แม้นาย พ. ได้รับโทรศัพท์ติดต่อจากบริษัท อ. เมื่อประมาณเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๙ ว่าบิลค่า Wassutivithasasth เป็นไปได้ โดยค้างจ่าย ๖ เดือน เป็นจำนวนเงินหลักแสน และภายหลังจากนั้นได้สอบถามหัวหน้าฝ่ายบริหารที่ว่าไปถึงผู้รับผิดชอบ และได้ให้นางสาว ว. มาซึ้ง ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่านางสาว ว. เพียงคนเดียวเท่านั้นที่เป็นผู้รับผิดชอบเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน และเป็นผู้บันทึกข้อมูลในระบบ GFMIS และเป็นผู้ถือ token key ทั้ง ๓ ดอก และกว่าจะทราบว่านางสาว ว. เป็นผู้ทุจริตเงินดังกล่าว ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๐ ซึ่งล่วงเหลี่ยมมาเป็นระยะเวลา ๖ เดือน นับแต่ได้รับการติดต่อจากบริษัทว่าเงินในบัญชีธนาคารไม่พอจ่าย การที่ นางสาว ว. เป็นผู้รับผิดชอบเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินและนำส่งเงินเข้าบัญชีธนาคารมีเพียงคนเดียว และยังเป็นผู้กรอกข้อมูลการนำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินโดยไม่มีการรายงานการนำส่งเงินและไม่มีการจัดทำทะเบียนคุณเงินอกบประมาณเสนอต่อผู้บังคับบัญชา rate ดับตันและระดับหนึ่งขึ้นไป ซึ่งอำนาจในการบริหารจัดการเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและบริหารจัดการโดยนาย พ. ในฐานะผู้อำนวยการสำนัก ต. ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในหน่วยงาน และนาย พ. เป็นผู้บังคับบัญชาที่ดำรงตำแหน่งในช่วงที่เกิดความเสียหายเป็นระยะเวลานานและมีการทุจริตในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นมูลค่าจำนวนความเสียหายสูงถึง ๒๖,๘๘๐,๑๗๑.๐๔ บาท พฤติกรรมถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย จึงให้นาย พ. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายร้อยละ ๒๐ ของความเสียหายจำนวน ๒๖,๘๘๐,๑๗๑.๐๔ บาท คิดเป็นเงิน ๕,๓๗๙,๐๓๘.๒๑ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. นาย ป. หัวหน้าฝ่ายบริหารที่ว่าไป ในฐานะผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของนางสาว ว. มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุม กำกับดูแลและบริหารจัดการงานด้านการพัสดุ งานสารบรรณ งานการเงินและบัญชี งานบุคคลงานบริหารที่ว่าไป นาย พ. จึงต้องตรวจสอบติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของนางสาว ว. ซึ่งเป็นเพียงพนักงานราชการ แต่ได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่นำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเข้าบัญชีธนาคารเพียง ลำพัง ซึ่งในบางวันโดยเฉพาะทุกวันอังคารที่บริษัทนำตัวอย่างสินค้าไปตรวจจำนวนมาก ทำให้เงินมีจำนวนมากตามไปด้วย และนอกจากมีเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินแล้ว ยังมีเงินภาษีขาย (ภาษีมูลค่าเพิ่ม) รายได้แผ่นดิน หลักประกันสัญญา หลักประกันของ และเงินเบิกเกินส่วนคืน รวมแล้วมูลค่าเงินที่นำส่งบางวันหลักแสนบาท และเมื่อนางสาว ว. ได้นำส่งเงินเข้าบัญชีธนาคารแล้ว ไม่ได้ขอตรวจสอบใบนำฝากเงินจากธนาคาร และไม่ทราบว่า นางสาว ว. ต้องมาดำเนินการกรอกข้อมูลในระบบ GFMIS เพื่อบูรณา水域ของเงินที่นำส่ง และนำเงินดังกล่าวไปใช้ในระบบได้ นอกจากนี้ นางสาว ว. เป็นผู้ใช้ token key ทั้ง ๓ ดอก ซึ่งมีรหัสเขียนไว้ทุกดอกและ token key ดังกล่าววางไว้บนโต๊ะของนางสาว ว. การที่นาย พ. มิได้ปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของนางสาว ว. ในการนำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน และการจัดทำทะเบียนคุณเงินอก

งบประมาณซึ่งมีเฉพาะเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน จึงเป็นช่องทางให้นางสาว ว.กระทำการทุจริตได้โดยง่าย และต่อเนื่องเป็นระยะเวลาภานุหารยปีงบประมาณ พฤติการณ์ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย แต่โดยลักษณะงานการเป็นผู้บังคับบัญชาระดับต้น อำนาจในการบังคับบัญชาอยู่มืออยู่อย่างจำกัด มิได้มีอำนาจในการส่งการเด็ขาดอย่างผู้บังคับบัญชาในระดับ เห็นอี้นไป จึงให้นาย ป. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ ๑๐ ของความเสียหายจำนวน ๑๗,๑๔๕.๔๔ บาท ซึ่งเป็นค่าเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่นาย ป. ดำรงตำแหน่ง นักจัดการงานทัวร์ไป ชำนาญการ และปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารทัวร์ไป คิดเป็นเงิน ๑,๗๑๔.๔๔ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ส่วนคณะกรรมการตามคำสั่งสำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ ที่ ๕๐/๒๕๕๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจนับเงินคงเหลือประจำวัน คณะกรรมการเก็บรักษาเงิน กรรมการเก็บเงินแทน ชั่วคราว และคณะกรรมการนำเงินหรือรับเงิน ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ได้กำหนดอ่านหน้าที่ ของคณะกรรมการแยกต่างหากจากกัน ไม่มีการสอบทานและตรวจสอบซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ขั้นตอนการรับเงิน เจ้าหน้าที่ลงนามในใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษีและเป็นผู้รับเงิน เมื่อรับเงินแล้ว มาสู่ขั้นตอนการนับเงิน มีคณะกรรมการตรวจสอบเงินที่เจ้าหน้าที่จัดเก็บคงเหลือประจำวัน ซึ่งนับเงินครบถ้วนถูกต้องและละเอียด รอบคอบ จำแนกเงินที่ได้รับเป็นชนิดประเภทใด ว่ามีกี่ใบ และเรียกภาษาปั่นประเภทใด ว่ามีกี่เรียก และระบุว่าไม่มียอดเงินคงเหลือเก็บรักษาในตู้นิรภัย ตามตัวอย่างรายงานคงเหลือประจำวัน สำนัก ต. ซึ่งเอกสารฉบับแรกบุจำนวนเงินทั้งหมดที่ได้รับ ส่วนเอกสารฉบับที่สองได้ระบุว่าไม่มีเงินคงเหลือ (ศูนย์บาทถ้วน) เพราะได้มอบเงินให้กรรมการฝักคลังดำเนินการฝักเข้าบัญชีธนาคารแล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ แต่ละชุดจึงแยกต่างหากจากกันอย่างชัดเจนและไม่มีการสอบทานคานอำนาจกัน ไม่มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน คณะกรรมการตั้งกล่าวได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนตามคำสั่งแล้ว

ทั้งนี้ ผู้แต่งตั้งได้ส่งจำนวนและรายงานผลการสอบสวนไปยังกระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ นีองจากกรณีดังกล่าวความเสียหายเกิดขึ้นแก่น่วยงานของรัฐที่มีสาเหตุจากการทุจริตมีจำนวนเกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เป็นอำนาจพิจารณาของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ตามนัยหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑.๐๖/ว.๖๖ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เรื่อง ซักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการส่งจำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ประกอบข้อ ๑๙ วรรคสอง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ขณะนี้อยู่ระหว่าง กระทรวงการคลังพิจารณา และให้กรมปศุสัตว์จัดส่งเอกสารเพิ่มเติม และให้สอบถ้อยคำคณะกรรมการตรวจสอบเงินคงเหลือประจำวัน คณะกรรมการเก็บรักษาเงิน กรรมการเก็บเงินแทน ชั่วคราว และคณะกรรมการนำเงิน หรือรับเงินเพิ่มเติม โดยให้สอบถ้อยคำคณะกรรมการตั้งกล่าวตั้งแต่สำนัก ต. เป็นหน่วยเบิกจ่าย ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ เป็นต้นมา โดยกำหนดประเด็นตามข้อ ๖ ของคำสั่งดังกล่าวที่กำหนดให้กรรมการ นำฝักคลังมีหน้าที่นำส่งเงินให้ถึงที่หมายโดยมิ啻ยกทางเด็ขาด หากไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้มีบันทึก มอบหมายให้กรรมการตามคำสั่งดังกล่าวปฏิบัติแทนเป็นลายลักษณ์อักษร และให้กรรมการข้อ ๒ ข้อ ๔ รวบรวมหลักฐานข้อมูลให้หัวหน้าฝ่ายบริหารทัวร์ไปทราบภายในวันเดียวกันนั้น กรรมการตามข้อ ๒ และข้อ ๔ คือกรรมการได้บ้าง และกรรมการตั้งกล่าวได้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งเอกสารหลักฐาน ประเภทได้บ้างที่กรรมการตามข้อ ๒ และข้อ ๔ ต้องรวบรวมให้หัวหน้าฝ่ายบริหารทัวร์ไปตรวจสอบตามคำสั่ง ดังกล่าวข้างต้น

๓.๑๐.๓.๓ วิเคราะห์ปัญหา

นางสาว ว. เป็นผู้นำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเพียงคนเดียว และไม่ได้รายงานการนำส่งเงินต่อผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่คนใด และไม่มีการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา ระดับต้น คือ นางสาว ส. เจ้าหน้าที่งานธุรการปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าการเงินและบัญชี ของหน่วยงาน กับนาย ป. นักจัดการงาน ที่นำไปใช้มาอย่างการ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และผู้บังคับบัญชาในระดับเหนือขึ้นไป คือ นาย พ. ผู้อำนวยการสำนัก ต. และไม่มีการตรวจสอบจากกองคลัง กรมปศุสัตว์ แล้ว นางสาว ว. ยังเป็นผู้บันทึกข้อมูลการนำส่งเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเข้าในระบบ GFMIS ด้วยตนเอง จึงเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินเบ็ดเสร็จอยู่ในบุคคลคนเดียวโดยไม่มีการสอบทานจากเจ้าหน้าที่ด้วยกัน ไม่มีการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา และไม่มีเจ้าหน้าที่ คนใดหรือผู้บังคับบัญชาการเรียกดูหรือส่องการให้นางสาว ว. เรียกดูจำนวนเงินในระบบ GFMIS ประกอบกับในทางปฏิบัติงานสาว ว. เป็นผู้ใช้ token key ทั้ง ๓ ดอกที่มีรหัสเขียนติดไว้ ซึ่งวางไว้บนโต๊ะทำงานของนางสาว ว. เนื่องจากเป็นผู้รับผิดชอบเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณซึ่งเงินของงบประมาณของสำนัก ต. มีเฉพาะเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สิน ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้นางสาว ว. ทุจริตอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนึ่ง ๘ ปีงบประมาณ นอกจากนี้ ยังปรากฏพฤติกรรมนี้ จำกเพื่อนร่วมงานของนางสาว ว. ให้ถ้อยคำสดคล้องต้องกันว่า นางสาว ว. มักถูกห่วยบ่อย เมื่อถูกห่วยจะพาเพื่อนร่วมงานไปเลี้ยงอาหาร พฤติกรรมนี้ถูกห่วยบ่อยบ่อยกว่าเป็นคนชอบเล่นการพนัน เพราะถูกบ่อน้ำใจ เกิดจากซื้อด้วยเงินจำนวนมาก พฤติกรรมซื้อห่วยดังกล่าวเป็นการติดการพนันอย่างหนึ่ง

จากการวิเคราะห์สำนวนละเอียดที่เกิดจากการทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ตามที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง ๓ เรื่องดังกล่าว เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำล้มเหลวเมิดเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องนั้นโดยไม่มีการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชาระดับต้น หรือระดับเหนือขึ้นไป และเรื่องที่กระทำล้มเหลวได้ปรากฏขึ้นเนื่องจากพบเหตุพิรุณในระบบหรือมีผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำล้มเหลว เมิด เช่น มียอดโคลคงอยู่ในทะเบียนสัตว์จำนวนมาก พนักงานราชการไม่สามารถใช้สิทธิประกันสังคมเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ เพราะหน่วยงานค้างจ่ายเงินสมบทนายจ้างเกิน ๖ เดือน หรือบริษัทผู้ขายวัสดุวิทยาศาสตร์ไม่ได้รับค่าสินค้าที่ขายไป เพราะเงินในบัญชีของหน่วยงานไม่พอจ่าย นอกจากนี้แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้กระทำล้มเหลวโดยการทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์มักมีพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีปัญหาทางด้านการเงิน และติดการพนัน และส่วนมากสำนวนละเอียดทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เจ้าหน้าที่ผู้ทุจริตมักหนีคดีอาญาและหนีเจ้าหนี้ ไม่ได้มาให้ปากคำต่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเอียด ยกเว้นสำนวนทุจริตเงินฝากเพื่อบูรณะทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ผู้ทุจริตได้อyu' ให้ปากคำและอยู่ปฏิบัติราชการจนกระทั่งมีคำสั่งไล่ออกจากราชการ

บทที่ ๔

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๔.๑ บทสรุป

ตามข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้มีเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ซึ่งการรายงานความเสียหายตั้งกล่าวได้มีการดำเนินการโดยจัดทำรายงานขึ้นมาตามลำดับชั้น โดยมีการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงแล้วสรุปสำนวนรายงานผลการสอบสวนมายังผู้บังคับบัญชาหรือโดยการสรุปข้อเท็จจริงในเบื้องต้นแล้วรายงานมายังผู้บังคับบัญชารายงานขึ้นมาจนถึงหัวหน้าหน่วยงาน และเมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำการของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐตั้งกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะนี้โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นจะต้องชดใช้โดยคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นตามที่เห็นสมควร ตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

การดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีขั้นตอนการดำเนินการหลักหลายขั้นตอน ตั้งแต่การศึกษาข้อเท็จจริงของเรื่องนั้นว่าเจ้าหน้าที่คนใดเป็นผู้กระทำละเมิด ได้กระทำละเมิดอย่างไร เกี่ยวกับเรื่องใด มีบุคคลใดเกี่ยวข้องบ้าง กระทำละเมิดเมื่อใด ทางราชการได้รับความเสียหายเป็นจำนวนเท่าใด หลังจากทราบข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้ว จึงเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด โดยพิจารณาความเหมาะสมของคณะกรรมการ ต้องมีความเชี่ยวชาญหรือมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สอบละเอียดด้วย และต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำการของเจ้าหน้าที่ ตั้งกล่าว เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแล้ว ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการยังต้องรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ หลังจากได้รับแจ้งยืนยันความถูกต้องของการแต่งตั้งคณะกรรมการแล้ว จึงดำเนินการสอบสวน โดยเริ่มตั้งแต่ การกำหนดแนวทางการสอบสวน เพื่อกำหนดประเด็นที่จะดำเนินการสอบสวนและจัดลำดับการสอบปากคำและการรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงดำเนินการสอบปากคำผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้กระทำละเมิด ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา บุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และพยาน เมื่อดำเนินการสอบปากคำและรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว จึงสรุประยงานผลการสอบสวน (สล.๒) เสนอผู้มีอำนาจแต่งตั้งเพื่อพิจารณาเห็นชอบ และจัดส่งรายงานผลการสอบสวนตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด การออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และการใช้มาตรการทางปกครองตามคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน รวมถึงการแก้ต่างคดีปกครองสืบเนื่องจากผู้ถูกบังคับตามคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จากขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยสรุปเบื้องต้นตั้งกล่าว จึงเห็นได้ว่าขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มีความซับซ้อน มีกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด การตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คำวินิจฉัยข้อหาด้านกฎหมายที่ระหว่างศาลความเห็นคณะกรรมการคุกคาม และความเห็นของคณะกรรมการคุณธรรมความรับผิดทางแพ่ง ที่จะต้องพิจารณา

ประกอบด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีทุจริตทรัพย์สิน ของกรมปศุสัตว์ เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และมีความเสี่ยงเรื่องอาชญากรรม เนื่องจากในบางสำนวนได้มีการทำความผิดต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลานานกว่าจะทราบได้ว่ามีการทุจริต จึงมีข้อจำกัดของระยะเวลาในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด การมีคู่มือใช้ในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

ผู้ขอรับการประเมินจึงได้ดำเนินการศึกษาพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๕ ละเอียด ศึกษาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ศึกษาหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามที่กระทรวงการคลังกำหนดและแจ้งเรียนให้หน่วยงานถือปฏิบัติรวมถึงการตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง แนวคำวินิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล และความเห็นคณะกรรมการกรุงศรีฯ หนังสือ บทความวิชาการ และวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่เป็นหลักเกณฑ์กลางซึ่งใช้กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทุกเรื่อง และหลักเกณฑ์ และเทคนิคที่ใช้กับเฉพาะกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ และกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่เป็นหลักเกณฑ์กลางซึ่งใช้กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทุกเรื่อง และหลักเกณฑ์และเทคนิคที่ใช้กับเฉพาะกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ โดยผู้ขอรับการประเมินได้อธิบายกฎหมาย ระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ในบทที่ ๒ ได้แก่ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ ลักษณะ ๕ ละเอียด ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติของกระทรวงการคลัง โดยได้ยกตัวอย่างคำพิพากษาและคำสั่งศาลปกครองสูงสุด คำพิพากษาศาลฎีกาคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ความเห็นคณะกรรมการกรุงศรีฯ มาประกอบการอธิบายบทบัญญัตินั้นๆ เพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ขอรับการประเมินและนิติกรผู้ปฏิบัติงานที่จะต้องนำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ หลังจากนั้นผู้ขอรับการประเมินได้อธิบายขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ในบทที่ ๓ ตั้งแต่ขั้นตอนการรวบรวมข้อเท็จจริง การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กระบวนการสอบปากคำ และรวบรวมพยานหลักฐาน การจัดทำรายงานผลการสอบสวน การวินิจฉัยสั่งการของผู้แต่งตั้ง การส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและการแจ้งผลของกระทรวงการคลัง การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินใหม่ทดแทน การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และวิเคราะห์สำนวนเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ จำนวน ๓ สำนวน ทำให้ทราบขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทั้งในภาพรวมและรายละเอียดตามลำดับขั้นตอน และได้ทราบแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ และวิธีการทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์จากตัวอย่างสำนวนละเมิดทั้งสามตัวอย่างที่ผู้ขอรับการประเมินได้นำมาวิเคราะห์

จากการกล่าวอธิบายกฎหมาย ระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ทำให้

ผู้ขอรับการประเมินและผู้อ่านคุณมือฉบับนี้มีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๕ ละเมิด มีความรู้ความเข้าใจระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม มีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามที่กระทรวงการคลังกำหนดและแจ้งไว้ในหน่วยงานลือปฏิบัติรวมถึงการตอบข้อหาของกรมบัญชีกลาง แนวคำนิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง คำสั่งและคำพิพากษาศาลปกครอง สูงสุด คำนิจฉัยซึ่งขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล และความเห็นคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ที่เป็นหลักเกณฑ์กลางซึ่งใช้กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทุกเรื่อง และหลักเกณฑ์ที่ใช้กับเฉพาะกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิติกรรมแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่เป็นหลักเกณฑ์กลางซึ่งใช้กับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทุกเรื่อง และหลักเกณฑ์และเทคนิคที่ใช้กับเฉพาะกรณีทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอน แนวทาง และวิธีปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ทำให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น นอกจากดำเนินการได้ทันภัยในกำหนดอายุความแล้ว การปฏิบัติงานยังเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตั้งแต่การรวบรวมข้อเท็จจริง การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กระบวนการสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐาน การจัดทำรายงานผลการสอบสวน การวินิจฉัยสิ่งการของผู้ต้องตัว การส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ และการแจ้งผลของการตรวจสอบ การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดเชยค่าสินไหมทดแทน การพิจารณาอุทธรณ์ คำสั่งเรียกให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทน การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนวนละเมิด กรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เป็นสำนวนละเมิดกรณีทุจริตทางการเงินหรือเงินทรัพย์สิน (ส.๑) ซึ่งมีความยากของสำนวนและความซับซ้อน และมีความเสี่ยงในเรื่องอายุความกว่าสำนวนละเมิดไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ส.๒) หรือสำนวนละเมิดในเรื่องอื่น ทั้งนี้ ผู้ขอรับการประเมินมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ ดังนี้

๑. นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีงานรับผิดชอบอื่นที่เป็นงานประจำ นอกเหนือจากสำนวนละเมิด เช่น งานตอบข้อหารือ งานแก้ต่าง ฟ้องร้องคดีปกครอง งานสอบข้อเท็จจริง งานเป็นคณะกรรมการในสำนวนละเมิดอื่น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนละเมิดพร้อมกันหลายสำนวน และเนื่องด้วยการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีกรอบระยะเวลา ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจ แนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ที่กำหนดให้รับดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้แล้วเสร็จโดยเร็ว อย่างช้าไม่ควรเกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่แต่งตั้ง ทั้งนี้ หากคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่สามารถดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ต้องตัวอาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้อีกครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน โดยให้คำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาและระมัดระวังเรื่องอายุความด้วย ซึ่งในทางปฏิบัตินิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนไม่สามารถดำเนินการได้ทันภัยในระยะเวลา ๖๐ วัน จึงได้ออกขยายระยะเวลาสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดครั้งละ ๓๐ วัน ไปเรื่อยๆ โดยระมัดระวังอย่าให้ขาดอายุความ ดังนั้น เพื่อเป็นการวางแผนการทำงาน เร่งรัดและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด จึงกำหนดให้มีการทำกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ (Time Frame) เช่น

- (๑) กำหนดระยะเวลาตรวจอ้อมือที่จริง อยู่ในช่วงวันใดถึงวันใด
- (๒) กำหนดระยะเวลาเสนอคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ อยู่ในช่วงวันใดถึงวันใด
- (๓) กำหนดระยะเวลาดูแลตรวจสอบสวน ในวันใด
- (๔) กำหนดระยะเวลาสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐาน อยู่ในช่วงวันใดถึงวันใด
- (๕) กำหนดระยะเวลาจัดทำรายงานสอบสวน อยู่ในช่วงวันใดถึงวันใด

๒. หลังจากได้มีการจัดทำรายงานผลการสอบสวนเสนอผู้แต่งตั้ง และผู้แต่งตั้งได้เห็นชอบรายงานผลการสอบสวน และได้ส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบหรือรายงานกระทรวงการคลังตามหลักเกณฑ์ ที่กระทรวงการคลังกำหนดแล้ว เมื่อสำนักกฎหมายได้สรุปเสนอกรรมปศุสัตว์เพื่อสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตให้ดำเนินการมาตราการแก้ไขปัญหาระยะยาวเพื่อป้องกันการทุจริต ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการใดๆ ซึ่งส่งผลให้กรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ในรูปแบบดังกล่าวมีอยู่ และต้องมีการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดในเรื่องดังกล่าวที่เกิดขึ้นแล้ว และที่จะเกิดขึ้นต่อไปอย่างไม่รู้จบ เพราะไม่มีการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ ทำให้ยังคงมีช่องทางที่เจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตได้

๓. มาตรการบังคับทางปกครองตามคำสั่งเรียกให้ขาดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดยังคงทำได้น้อย ทำให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับการเยียวยาด้วยจากเจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนวนละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ทุจริตผู้กระทำการทุจริตโดยส่วนมากไม่ได้มาให้ปากคำแก่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด จากการสืบทหารัพย์สินมักไม่พบทรัพย์สินใด ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดร่วมกับผู้ทุจริตซึ่งส่วนมากอยู่ในฐานะผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมปฏิบัติงาน หรือเป็นคณะกรรมการร่วมกับผู้ทุจริตซึ่งไม่ได้ร่วมกระทำการทุจริตด้วยแต่ต้องรับผิดเนื่องจากประพฤติการณ์ว่าประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ทั้งนี้ การใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมรับผิดกับเจ้าหน้าที่ผู้ทุจริต มักทำได้ยากและมีทรัพย์สินไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ได้ กรรมปศุสัตว์จึงต้องมีการผ่อนชำระหนี้ในจำนวนที่น้อยมากซึ่งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด จึงต้องมีหนังสือไปยังกระทรวงการคลังพิจารณาอนุมัติให้放่อนชำระหนี้ได้ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณา บางครั้งนานหลายปีกว่าจะได้รับหนังสือตอบกลับจากกระทรวงการคลัง นอกจากนี้ การมีหนังสือสืบทหารัพย์สินของลูกหนี้ดังกล่าวมีข้อจำกัดโดยเฉพาะสถาบันการเงินมักไม่ให้ข้อมูล โดยให้เหตุผลว่าเป็นความลับของลูกค้า อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับแล้ว การสืบทหารัพย์สินของลูกหนี้ดังกล่าวย่อมมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น สถาบันการเงินมีหน้าที่ให้ข้อมูลลูกหนี้ของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการใช้มาตรการบังคับทางปกครองสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานของรัฐได้รับการชดใช้เยียวยาจากการกระทำการทุจริตโดยได้อย่างแท้จริง

๔. กรณีทุจริตเงินค่าโโค-กะบี โครงการธนาคารโโค-กะบี เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ในสำนวนที่ต้องสอบปากคำเกษตรกรจำนวนมากหลายร้อยปาก (บางสำนวนมีปากคำเกษตรกรมากกว่า ๕๐๐ ปาก) ความมีแบบฟอร์ม สล.๑ เป็นการเฉพาะสำหรับสอบปากคำเกษตรกร โดยมีคำถาม และช่องว่างสำหรับเติมคำตอบโดยคำนวณมีลักษณะ ดังนี้ (๑) มีความเข้าใจระเบียบหลักเกณฑ์การดำเนินโครงการธนาคารโโค-กะบีเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ หรือไม่ (๒) แม่โค-กะบี มีลูกเกิดหรือไม่ และได้ส่งมอบเงินค่าลูกโค-กะบี หรือค่าแม่โค-กะบี (๓) ได้ส่งมอบเงินให้เจ้าหน้าที่ได้ วันเวลาใด จำนวนเงินเท่าใด (๔) มีหลักฐานการส่งมอบเงินให้กับเจ้าหน้าที่หรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นต้น ทั้งนี้ หลังจากผู้ให้ปากคำได้ลงชื่อให้ปากคำแล้ว คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด จึงลงลายมือชื่อ corroborate ตามองค์ประชุม การมีแบบฟอร์ม สล.๑ ที่มีคำถามสำหรับสอบปากคำเกษตรกร ในรูปแบบเดียวกัน ทำให้การสอบปากคำมีความรวดเร็วขึ้น ในทางปฏิบัติหากสอบปากคำเกษตรกรที่ลีบปาก ในแต่ละวันสามารถสอบปากคำเกษตรกรได้เพียง ๑๐ ปากเท่านั้น แต่หากมีแบบฟอร์ม สล.๑ ที่มีคำถาม corroborate และให้บันทึกปากคำในช่องว่างที่เว้นไว้ โดยมีคณะกรรมการครอบองค์ประชุมอยู่ในห้องประชุมเดียวกัน การสอบปากคำลักษณะดังกล่าวจะช่วยอำนวยความสะดวกและประหยัดเวลาในการสอบปากคำเกษตรกรมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กฎหมาย

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๖๐ ก.

(วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙).

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๓๙ ง. (วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙).

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๒๐๗ ง. (วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘).

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๖๐ ก. (วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙).

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๖๙ ก. (วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒).

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๖ ตอน ๙๔ ก. (วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๒).

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๕๖ (๔ กันยายน ๒๕๓๔).

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก. (๖ เมษายน ๒๕๖๐).

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๔๒ ตอนที่ ๐ ก. (วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๙).

พระราชบัญญัติกำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๔๔ ตอนที่ ๑๖ ก. (วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๐).

การตอบข้อหารือของกรมบัญชีกลาง

หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๗๕.๗/๗๒๒๗ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เรื่อง ตอบข้อหารือ กรณีพนักงานขับรถยนต์ตามสัญญาจ้างเหมารถบริการขับรถยนต์ของทางราชการประสบอุบัติเหตุเฉียบพลันกับ รถยนต์ของบุคคลภายนอก

หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๗๕.๔/๕๐๒๓ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ตอบข้อหารือ กรณีความรับผิดของผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างเหมาพนักงานขับรถยนต์

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานหารือเกี่ยวกับการจ่ายค่าชดเชย กรณีโครงการฝ่ายราศีศิล (เรื่องเสร็จที่ ๓๕๑/๒๕๔๕)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของพนักงานสถานธนานุ บาลเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี (เรื่องเสร็จที่ ๔๔๔/๒๕๕๗)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหม ทดแทน (กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำละเมิด) (เรื่องเสร็จที่ ๓๗๓/๒๕๕๕)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของลูกจ้าง ร.ส.พ. ตามสัญญาจ้าง แรงงาน (ลูกจ้างข้าราชการเป็นครั้งคราวเฉพาะงาน) (เรื่องเสร็จที่ ๘๔๙/๒๕๕๗)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (ข้อหารือของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค) (เรื่องเสร็จที่ ๘๙๖/๒๕๔๒)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของคุณการรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (พฤษภาคม ๒๕๔๔) (เรื่องเสร็จที่ ๒๕๖/๒๕๔๔)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานหารือเกี่ยวกับการจ่ายค่าชดเชยโครงการฝ่ายราศีคล (เรื่องเสร็จที่ ๓๕๑/๒๕๔๕)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดหลายหน่วยงานก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ (เรื่องเสร็จที่ ๓๙๒/๒๕๔๙)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การพิจารณาคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิด (เรื่องเสร็จที่ ๓๗๐/๒๕๔๔)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หารือแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ : กรณีเจ้าหน้าที่ที่พักอยู่ในบ้านพักของราชการกระทำละเมิด (เรื่องเสร็จที่ ๕๕๑/๒๕๔๗)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (เรื่องเสร็จที่ ๗๕๗/๒๕๔๕)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจของกระทรวงศึกษาธิการคลังในการตรวจพิจารณาสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในความรับผิดทางละเมิดที่ขาดอายุความ (เรื่องเสร็จที่ ๕๐๘/๒๕๔๗)

คำพิพากษาและคำสั่งศาล

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๓๕๗-๓๖๐/๒๕๔๙

คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๗๕/๒๕๔๐

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๑๐/๒๕๔๒

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๖๔/๒๕๔๒

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๔๐/๒๕๔๙

คำพิพากษาศาลฎีกាដที่ ๘๑๒๘/๒๕๔๑ (ประชุมใหญ่)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๖๔/๒๕๔๒

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๓๙/๒๕๔๙

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ ๑๗๙/๒๕๔๒

คำวินิจฉัยข้อหาอันเจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๕๓/๒๕๔๕

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๘๒/๒๕๔๕

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๗๖/๒๕๔๒

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๙๖/๒๕๔๒

คำพิพากษาศาลฎีกាដที่ ๑๙๔/๒๕๔๗

คำพิพากษาศาลฎีกាដที่ ๑๑๕/๒๕๔๒

คำพิพากษาศาลฎีกាដที่ ๑๗๓/๒๕๔๒

คำพิพากษาศาลฎีกាដที่ ๗๐๒/๒๕๔๗

คำพิพากษาศาลฎีกាដที่ ๕๕๔/๒๕๔๒

คำพิพากษาศาลฎีกាដที่ ๑๓๑/๒๕๔๖

คำพิพากษาศาลฎีกាដที่ ๓๕๘-๓๖๑/๒๕๐๖

คำวินิจฉัยคณะกรรมการความรับผิดทางแพ่ง

เรื่องเสร็จที่ สพร. ๖/๒๕๕๖

เรื่องเสร็จที่ สพร. ๗๕/๒๕๕๖

เรื่องเสร็จที่ สพร. ๑๗๑/๒๕๕๕

มติคณะกรรมการรัฐมนตรี

มติคณะกรรมการรัฐมนตรีวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่อง การปรับปรุงมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา และคดีปกครอง (แนวทางในการดำเนินคดีของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และแนวทางในการดำเนินคดีในศาลปกครอง กรณี คณะกรรมการรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีถูกฟ้องคดีในศาลปกครอง)

หนังสือ

ศันนทกรณ์ โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะเมดิ จัดการงานนอกสั่ง และตามมิควรได้ พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพฯ : วิญญาณ, ๒๕๕๒.

ศักดิ์ สอนชาติ. คำอธิบายโดยย่อ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะเมดิและความรับผิดทางลักษณะเมดิ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางลักษณะเมดิของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙, แก้ไขเพิ่มเติม, พิมพ์ครั้งที่ ๘.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรณาการ, ๒๕๕๑.

สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง. หลักกฎหมายพื้นฐานความรับผิดทางลักษณะเมดิตาม พระราชบัญญัติความรับผิดทางลักษณะเมดิของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพ : บริษัท ธรรมราดาเพรส จำกัด, ๒๕๕๒.

สุขุม ศุภนิตย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะเมดิ. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ นิติบรณาการ, ๒๕๕๓.

เพ็ง เพ็งนิติ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะเมดิและพระราชบัญญัติความรับผิดทางลักษณะเมดิของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง. พิมพ์ครั้งที่ ๗.

กรุงเทพมหานคร : จิรรัชการพิมพ์, ๒๕๕๓.

ชาญชัย แสงวงศักดิ์. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. กรุงเทพฯ : วิญญาณ, ๒๕๕๔.

นฤมล เจริญพักตร์. คู่มือปฏิบัติงานการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางลักษณะเมดิกรณีทรัพย์สินของกรมปศุสัตว์ถูกเพลิงไหม้. เอกสารไม่พิมพ์เผยแพร่, ๒๕๖๑.

สำนักความรับผิดทางแพ่ง กรมบัญชีกลาง. คู่มือการปฏิบัติงานด้านความรับผิดทางลักษณะเมดิของเจ้าหน้าที่ (ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖). พิมพ์ครั้งที่ ๑. สำนักพิมพ์คณะกรรมการรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๖.

ชูชาติ ยั้วโรจน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติความรับผิดทางลักษณะเมดิของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
โรงพิมพ์เดือนตุลา, ๒๕๕๕.

หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติของการคลัง

หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว.๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางลักษณะเมดิตามประเภทสำนวนการสอบสวน

หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การซักซ้อมความเข้าใจ แนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางลักษณะเมดิ

หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๐๖.๒/ว.๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางลักษณะเมดิของเจ้าหน้าที่

หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๔๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ เรื่อง ความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๓๗๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการ
บังคับทางปกครอง

หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๓๐.๘/ว.๗๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณี
เจ้าหน้าที่ผู้กระทำล้มเหลว

หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๖๐ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การอุทธรณ์คำสั่ง
ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ภาคผนวก

รัฐที่ประชุมและพิจารณาให้ความเห็นชอบแก่เจ้าหน้าที่สูงที่ยกร่างซึ่งอาจจะต้องรับผิดชอบและมีผลทางด้านที่ดี บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุระเบิด ทำให้เกิดความเสียหายจากการก่อการลักทรัพย์ในที่สาธารณะให้หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการตรวจสอบหาพยานหลักฐานและสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และในบางกรณีอาจประกอบ มีคำสั่งให้ยกเลิกออกอ่อนค่าสั่งของหน่วยงานของรัฐที่เรียกว่าให้เจ้าหน้าที่สูงกระทำการโดยมิชอบหรือได้มาศรัทธาให้ความเห็นชอบแทนเมืองจากมิได้ให้การแก้เจ้าหน้าที่สูงที่ยังไม่รับแต่เดิมและให้ยังคงใช้ไว้ รวมทั้งยกเลิกและยืนยันการออกกฎหมายและยื่นเรียน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการสอบสวนเชิงวิเคราะห์ ความรับผิดชอบและครอบคลุมด้านทุกด้าน จึงได้ยกเว้นหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐ และกำหนด แนวทางปฏิบัติใหม่ ดังนี้

๑. แนวทางการสอบสวนเชิงวิเคราะห์ด้านความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ โดยแยกตามประเภท ของกระทำการความเสียหาย เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปด้วย ความระมัดระวัง รอบคอบ และมีแนวทางเดียวกัน ให้สอดคล้องสำนวนการสอบสวนเป็น ๕ ประบท ดังนี้

- 1.๑ ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (๙.๑)
- 1.๒ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (๙.๒)
- 1.๓ ผน妃ษกรรทำใจกระวนหรือทรัพย์สินสูญหาย (๙.๓)
- 1.๔ ลักทรัพย์ส่วนตัว (๙.๔)
- 1.๕ อุบัติเหตุ (๙.๕)

๒. แบบบันทึกการสอบสวน (สส.๑) กำหนดให้มีภาคผนวกส่วนที่ใช้สูงสุดของหน้าบันทึก สำหรับการสอบสวน รวมทั้งกำหนดสาระสำคัญที่จำเป็น เมื่อจากجاสั่งให้เอกสารดังกล่าวเป็น หมายเหตุที่ระบุไว้ในภาคผนวกดังนี้

๓. แบบรายงานผลการสอบสวน (สส.๒) กำหนดสาระสำคัญที่จำเป็นเพื่อใช้ทดแทนภาคผนวก สอบสวนที่ใช้ด้านความรับผิดชอบและมีผลให้เป็นแนวทางการดำเนินการพิจารณาและสอนความเห็น ที่ตนฟังจากผู้ร้องเรียน และให้หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบการพิจารณาบริษัทรับผิดชอบทางด้านความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ดังไป

สำนักงานส่งสำนวนการสอบสวนเชิงวิเคราะห์ด้านความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้กระบวนการจัดการก่อการลักทรัพย์ ขอให้ดำเนินกระบวนการนี้หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๖/ว ๓๓๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ (หนังสือที่ส้างถึง ๓) โดยให้ Scan เอกสารประกอบการพิจารณาและ ท้าการบันทึกเป็น PDF ไฟล์ (pdf) และบันทึกเอกสารที่จัดทำขึ้นใหม่ด้วยโปรแกรม Microsoft Word (.doc) รวมทั้งบันทึกข้อมูลลงกล่องแผ่น CD-ROM และจัดส่งหรือมายังงานคณะกรรมการสอบสวนที่ลงให้

กระบวนการทางกฎหมายไทยไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารให้กับกระทรวงการศึกษาฯ ทั้งนี้ หากหน่วยงานใดยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการดังกล่าว จะรักษาสำเนานาเสนอขอรับรองเท่านั้น ความรับผิดชอบทางด้านเมือง เป็นเอกสารไปเพียงเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อประกาศทราบและบันทึกไว้ในสังคีตว่าเมื่อยื่นแบบฟอร์มมาจะปฏิบัติเช่นไรด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุติศ ธรรมชาติวิณ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ผู้อำนวยการศูนย์บริการฝ่ายปกครองที่ ๑๔

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบแทน

กลุ่มบริหารและประเมินผลศึกษาธิการ

โทร. ๐ ๒๒๙๘ ๖๘๒๗

<http://www.ccd.go.th>

แผนกวิชาการสอนภาษาไทยใช้ความรับผิดชอบและมีคุณภาพในการสอนภาษาไทยสอนส่วน

1. ประบทสำนวนการสอนส่วน จัดเป็น 5 ประบท ดังนี้

- 1) ทุกครั้งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (๙.๑)
- 2) ไม่ปฏิเสธความถูกต้องหรือระบุเป็น (๙.๒)
- 3) คนร้ายกระทำการใดก็ตามหรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียทาง (๙.๓)
- 4) อาการของคนที่ถูกหลอกให้เชื่อ (๙.๔)
- 5) ทุบตีเหตุ (๙.๕)

โดยมีแนววิชาการสอนส่วนด้วยหัวข้อการสอนส่วนและประบทที่กำหนดไว้ในแบบ ส.๑-๕

2. แบบบันทึกการสอนส่วน (ส.๑)

ให้ใช้แบบบันทึกการสอนส่วน (ส.๑) สำหรับบันทึกการให้ถ้อยคำของเจ้าน้าที่น้องๆ ได้ยินฟัง โดยก่อนดำเนินการสอนส่วน ภูมิปัญญาการสอนชื่อเที่ยวกิจกรรมรับผิดชอบและมีคุณภาพน้ำที่ต้องจะใช้สักวันนี้ให้ถ้อยคำทราบดังนี้

1) ถูกใจให้ถ้อยคำมีสิทธิ์นั่งฟังเที่ยวกิจกรรมและให้เสียงตอบแทนหลังฐานของปัจจัยพื้นที่และเป็นธรรม

2) ถ้าถามที่ตอบรวมการสอนชื่อเที่ยวกิจกรรมรับผิดชอบและมีคุณภาพต้องไปปั้นซึ่งถูกใจให้ถ้อยคำจะตอบได้ ถ้าค่าตอบไม่ตอบได้ ขอให้ให้เหตุผลอีก ที่สำคัญการสอนชื่อเที่ยวกิจกรรมรับผิดชอบและมีคุณภาพต้องได้บันทึกไว้ รวมทั้งการให้ถ้อยคำบันทึกการสอนส่วน ฉบับนี้อาจให้เป็นพยานหลักฐานในข้อหาได้

3) ภูมิปัญญาการสอนชื่อเที่ยวกิจกรรมรับผิดชอบและมีคุณภาพให้ทำนิรโทษให้ที่ทำการได้ ที่จะเป็นเอกสารลงนามหรือลงชื่อ หรือให้สัญญาเพื่อยุติให้ถูกใจให้ถ้อยคำให้ถ้อยคำถ่ายได้ สำหรับค่าตอบอื่นๆ ไม่ให้สัญญาเพื่อยุติให้ถูกใจให้ถ้อยคำให้ถ้อยคำถ่ายได้

สำหรับค่าตอบอื่นๆ ให้ใช้แนววิชาการสอนส่วนที่กำหนดความประบทสำนวน การสอนส่วน (ส.๑-๕) หรือค่าตอบอื่นๆ ความที่คุณภาพการสอนชื่อเที่ยวกิจกรรมรับผิดชอบและมีคุณภาพ ระบุให้ลงนาม แต่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

2. แบบรายงานผลการสอนส่วน (ส.๒)

เมื่อคอมมิชชันการสอนชื่อเที่ยวกิจกรรมรับผิดชอบและมีคุณภาพสอนส่วนเที่ยวสิ้นแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการสอนส่วนตามแนวทางที่กำหนดในแบบรายงานผลการสอนส่วน (ส.๒) โดยการมีร่องรอยและเขียนภาพการสอนส่วนและคัดลอกร่องรอยกับแนวทางน้องๆ ของการสอนส่วนที่กำหนด ภูมิปัญญาการสอนส่วน (ส.๑-๕) หรือชื่อเที่ยวกิจกรรมรับผิดชอบและมีคุณภาพต้อง (๙.๑) ความที่ ภูมิปัญญาการสอนชื่อเที่ยวกิจกรรมรับผิดชอบและมีคุณภาพ ระบุให้ลงนาม แต่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

แนวทางการสอบสวนตามประเทศสำนวน
(ส.1 – 5)

1. ทฤษฎีทางการเงินหรือทรัพย์สิน

หัวข้อการสอนความสนใจดังนี้

- 1) วัฒนาการที่เกิดการทุจริต
- 2) ร่อง渠น้ำ และชานชาวน้ำที่ของผู้กระทำทุจริตในการปฏิบัติราชการโดยปกติ
- 3) การกระทำ และพฤติกรรมในการกระทำทุจริต
- 4) ร่อง渠น้ำ และชานชาวน้ำที่ของเจ้าหน้าที่ที่รวมมาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้บังคับบัญชา ตามลักษณะ -
- 5) รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดตามที่ผู้บังคับบัญชา ร่วมกับหน่วยและระบบที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานปฏิบัติที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร ยึดมั่นเพียง ศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดขึ้นจริง พัฒนาแผนทุกภาระที่จะต้องเปรียบเทียบระหว่างแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องกับ แนวทางกระทำการที่เกิดขึ้นจริง
- 6) กฎหมายระเบียบข้อบังคับและคำสั่งเกี่ยวกับงานในหน้าที่นั้นๆ หรืองานที่ไม่ใช่ของหน้าที่ มีอย่างไร
- 7) หลักผลประโยชน์ปฏิบัติโดยป้องกันงานหรือกิจกรรมนั้นมีประโยชน์ใช้ได้
- 8) หลักฐานและเอกสารที่ผู้ทุจริตให้กระทำการ หรือหลักฐานที่ดูถูกไว้จะกระทำการแล้วจะรับ ไม่กระทำการ
- 9) ภารกิจทางด้านงานสืบพิสูจน์ หรือภาคขยายไป
- 10) เอกสารอันดึงความรู้ของทุกครั้ง สำเนาล้านงานของกระสอบกลางของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงาน ขึ้นศาล และความเห็น (ถ้ามี) ตลอดจนผลการที่ของคดี
- 11) กรณีมีการกระทำ ลายมือชื่อปลอม ให้มีการส่งหลักฐานให้ผู้ร้านอายุรแพทย์ที่ถูกต้อง หลักฐานทางกายภาพที่ร่องรอย (ถ้ามี) ของรายงานผลการพิสูจน์ดังกล่าว
- 12) การเขียนกรองหรือพิจารณาการผู้เข้าข่ายเงิน (ถ้ามี)
- 13) ในกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับเงิน หรือสำเนาเงิน เส้น สำเนาใบเดือนรับเงิน เอกสารประจำบัญชี การรับซ้าย ผู้รับจำนวนสั่งซ้าย หลักฐานการได้รับเข้าบัญชีและเช็คที่เกี่ยวข้อง
- 14) พฤติกรรมและกรณีของลักษณะ เช่น ผู้ทุจริตเป็นคนชอบเล่นการพนัน ให้เงินกินฐานะ ภาระหนี้สินฯ ฯลฯ
- 15) สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือหน่วยที่ดำเนินพิรบาน ภาระเบ็ดเตล็ด (ถ้ามี)

16) ความเห็นและผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ คดีละกระทำการมีจังกันและปราบปรามการทุจริตเงิน และผลการดำเนินคดีอย่าง (ถ้ามี)

17) กรณีมีการกระทำทุจริตเกิดขึ้นหลายกรณี ให้แยกการสอบสวนเป็นรายกรณี พร้อมกับการดำเนิน
ค่าสูักจะทำกากทุจริตและผู้บังคับบัญชา จะต้องรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร และเป็นจำนวนเงินเท่าไหร่

18) บันทึกการให้ปากคำของผู้ที่ทราบ และโดยเด็ดขาดผู้ที่จะต้องรับผิดชอบจะต้องรับผิด
พันธ์ ซึ่งให้บุคคลลงนามไว้ มีเอกสารที่ระบุรายชื่อเพื่อจดจำอย่างพิเศษและเป็นธรรม และให้มี
โอกาสให้เขียนและลงลายมหานหลักฐานของตนด้วย โดยทั้งนี้ได้กระทำการให้ชุมเป็นการล้อเลียน ทุบเทือน
ให้เสียหาย หรือกระทำการโดยมีเจตนาด้วยประการใดๆ

19) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเดียวขึ้นศาลชั้นต้นมี
การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบหรือที่เดียวขึ้นและหนึ่งมีการโยกย้าย ให้ระบุรายละเอียด
ช่วงเวลาที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบและจำนวนความเสียหายซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าว
พร้อมแผนภูมิประกอบ

20) ต้องมีรายละเอียดเช่น ๆ

2. ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

หัวข้อการสอบสวนโดยพิจารณา

- 1) กฎหมาย ระเบียบ มติคณะกรรมการบริหารปัจจัยและล่าสุดที่เกี่ยวข้อง
- 2) สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการคุ้มครองผู้บริโภคที่ทำให้ทราบว่า มีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ถ้ามี)
- 3) ความเห็นและหลักการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหลักการดำเนินคดีอาญา (ถ้ามี)
- 4) กรณีกำหนดมาตรการทางดูยการภาคต่อต้านทุจริต
 - ก. รายละเอียดของวิธีดำเนินการทางดูยการฟอกเงิน (ถ้ามี)
 - ข. แหล่งที่มาของราชอาชญากรรมที่ใช้กำหนดเป็นมาตรการ
 - ค. ภาคผนวกที่มีประบาน ชนิด พยานมูลค่า
- 5) กรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบใดๆ
 - ก. ขั้นตอนดำเนินการก่อนมีการประมวลผลข้อหา ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายโดยสาร ทรัพย์สินที่มีการยกเว้นภาษี แล้วแต่กรณี
 - ก. ประมวลผลข้อหา ประมวลค่าใช้จ่าย
 - ก. รายชื่อคณะกรรมการที่แต่งตั้งตามระเบียบกฎหมาย
 - ก. รายละเอียดการปฎิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งผู้บังคับบัญชา ระบุชื่อและตำแหน่งที่สามารถกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และห้องทำงานปฎิบัติที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร บังคับบัญญัติการกระทำที่เกิดรึนจะใช้พัฒนาแผนภูมิประกอบเปรียบเทียบระหว่างห้องปฎิบัติ ที่ถูกต้องกับการกระทำการที่เกิดรึนจะ
 - ก. รายงานผลการปฏิบัติงานและความเห็นของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ทุกคน
 - ก. หากมีการขอเพิ่มการสอบปากคำ ประมวลค่าใช้จ่าย เนื่องจากมีมนสักร้ายที่เกี่ยวข้อง
 - ก. ความเห็นของผู้สั่งเรื่อง / สั่งซึ่ง
- 6) จำนวนผู้ที่เข้าร่วมในการให้ปากกาโดยไม่ได้รับความเดียบหาย
 - ก) บันทึกการให้ปากกาของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหากขาดส่วนตัว
 - ก. ต้องให้บุคคลต้องทราบได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงของข้อหาและเป็นธรรม และไม่มีการเดียบหายและแสดงพยานหลักฐานของตนทั้งหมด โดยต้องมีได้กระทำการให้เป็นการต่อตะ ถูกต้อง ให้สูญเสีย หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใดๆ

- 2 -

๘) กรณีซ่องระบบทะลูกที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเก็บซองห้องเก็บซึ่งมีการปั๊มน้ำปะตัวแผนปั๊มน้ำที่เก็บซองและห้องมีการทำให้ถ่ายให้ระบุรายละเอียดซ่องระบบที่เก็บกันก่อนที่จะรับผิดชอบและจำนวนความเสียหายซึ่งเกิดในช่องระบบทะลูกดังกล่าวพร้อมแผนภูมิประกอบ

๙) ข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ

๓. คณร้ายกระทำโดยกรรมนิรภัยสืบสูญหาย

หัวข้อการสอบสวนโดยลับเชป

1) ร่องรอยกระทำโดยกรรมนิรภัยสืบสูญหาย

ก. ร่องรอยที่เกิดเหตุ

ก. เป็นทรัพย์นิ่มได้ทั้งที่เก็บรักษาอยู่ในบ้านที่เดิมที่ทรัพย์นิรภัยสืบสูญหายที่เก็บรักษาอยู่ในบ้าน มีทรัพย์สืบสูญหายไม่ได้ถูกนำไปอยู่ที่อื่นใดไม่ได้ไปไหน (กรณียังคงอยู่ที่บ้านที่เดิมที่ไม่สามารถจัดการได้)

ก. รายการและคุณลักษณะของทรัพย์สืบสูญหายที่หายไปตามและที่คำนวณค่าเสื่อมราคา

2) รายการและสถานที่ที่เก็บทรัพย์

ก. สักษณะของรายการ ทางเดิน ทางออก ห้องนอนที่คณร้ายเข้าและออก มีร่องรอยของบริษัทไม่อาย仗 แผนผังบ้านใช้งานหรือสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สืบสูญหาย

ก. พฤติกรรมที่คณร้ายเข้าไปในบ้าน และที่มาของสิ่งที่หักหักอย่างไร (ถ้าไม่มีหลักฐาน แยกชนิด ก็ควรระบุโดยสรุป)

ก. สถานที่เก็บทรัพย์ เป็นอะไร เช่น ถู๊เหล็ก ถู๊ไม้ ฯลฯ และมีสักษณะอย่างไร มีลิ้นชัก หน้าต่างชั้นสองที่เป็นห้องดูด้วยห้องน้ำไม่ ถ้ามี มีอะไรบ้าง ความเมี้ยงคงแองซองที่เก็บทรัพย์นั้น เป็นถู๊เหล็ก ผู้ชายฯ ฯลฯ และที่สูญหายไปเรียงลำดับให้ลงรายการ

ก. มีของขึ้นที่ไม่หายเดินทางอยู่ในที่เก็บทรัพย์นั้นหรือไม่

ก. ถุงแพะของ ถุงแพะสถานที่เก็บทรัพย์ เดิมรักษาไว้ที่ใด ถุงเป็นผู้รับผิดชอบหรือ เก็บรักษาและสูญหายหรือเสียหายไปในขณะเดินทางที่เดินทาง

3) ระบุมีบัน ค่าสั่ง และมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย

ก. ระบุมีบัน ค่าบังคับ และค่าสั่งที่มีไว้กับการดำเนินกิจดุลและรักษาทรัพย์ก่อนหน้าให้อย่างไร

ก. มีการคุ้มครองหรือไม่ ถ้ามี จัดการตามให้อย่างไร

ก. ให้มีหน้าที่อยู่ระหว่างและตรวจสอบในระหว่างทรัพย์สืบสูญหาย หรือสืบสูญหายข้ามปีน ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบในระหว่างทรัพย์สืบสูญหาย ให้ระบุชื่อตำแหน่ง และภาคปฏิบัติหน้าที่ของตรวจสอบเหล่านั้น

ก. เรียนรู้ที่ทราบและผู้ตรวจราชการได้ปฏิบัติอย่างไร หรือจะมอบหมายหน้าที่อย่างไร

ก. นอยจากทราบและรับทราบเช่นที่ได้สำนับบังคับใช้กฎหมายที่บังคับใช้ในที่เดียว

ก. ดูอย่างไร

ก. บันทึกการตรวจทราบในที่เดียวที่เกิดเหตุ

4) บันทึกการไฟฟ้าก่อสร้างสู่ที่ว่าด้วย และโดยเฉพาะสู่ที่จะต้องรับมือให้ด้วยความดีด้วยวิธีการที่ดีที่สุด ทั้งนี้ ถึงจะให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสที่จะทราบซึ่งที่จังหวัดเพียงพอและเป็นธรรม และให้มีโอกาสเป็นเยี่งและคงอยู่บนหลักฐานของตนด้วย โดยทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าการไฟฟ้าเป็นการส่องสว่าง ญี่ปุ่น ให้ลูกญาติหรือครอบครัวโดยมิชอบด้วยประการเด็ด

5) กรณีช่างระบบทะเลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเดินทางลงพื้นที่เชิงมีภาระเปลี่ยนแปลงดำเนินการรับผิดชอบชนิดที่เกี่ยวข้องและมีการยกเว้น ให้ระบบทะเลาและอีกด้วยและสถาบันต้องรับผิดชอบและดำเนินความเสียหายซึ่งเกิดในช่วงระบบทะเลาต้องสำรองพร้อมและนับมีประจำ

6) ห้องครัวและลิ้นชิ้น ๆ

4. สถานการณ์ที่ถูกเพลิดรื่นให้

พัฒนาการครอบคลุมโดยลังเข็บ

1) ร่องเท้าที่เกิดเพลิงไหม้

- ก. ร่องเท้าที่เกิดเพลิงไหม้
- ข. ศูนย์การค้าที่เกิดเพลิงไหม้ และสิ่งของบรรจุภัณฑ์ เช่น กลอนรีดโลหิตเหล็กฯลฯ
- ค. บุคลากรและภารกิจที่ถูกเพลิงไหม้แยกจากศูนย์การค้าที่ต้องซ้อมแผน

2) การควบคุมสถานที่

- ก. วัสดุอุปกรณ์และของใช้ที่เหลือจากการเพลิงไหม้ที่อยู่ในมาสัมภาระเดิมจากสถานที่ (ถ้าเป็นเพลิงไหม้จากที่รื้บพื้นที่เดิมที่เป็นภัยจึงเปลี่ยนสถานที่มาด้วยตัวเองไม่ได้)
- ข. ประจักษ์พยานที่เดินทางสู่ภารณ์เพลิงไปมีภัยจะมีสิ่งของใดบ้าง (ถ้ามี) ที่จะรื้อถอนหรือตัดขาดไม่ได้

3) มาตรการในการป้องกันเพลิง

- ก. มีการตั้งจุดสำรองที่ไว้รักษาภาระการดับเพลิงและสถานที่ที่รื้อไม่ถ่ายไหว
- ข. จะเบี่ยงไฟฟ้าส่องสว่างที่เกี่ยวกับการตั้งจุดสำรองที่ไว้รักษาภาระดังกล่าวให้การป้องกันเพลิงไม่ถูกไฟฟ้าส่องสว่าง

4) ใช้ไฟฟ้าปฏิบัติหน้าที่บริการภาระของไฟฟ้า หรือไฟ ในระบบไฟฟ้าเกิดเพลิงไหม้

- ก. บุคลากรที่เกี่ยวข้องที่เข้าทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำหรืออยู่อาศัยในอาคารหลังบ้าน ครอบพุทธิการณ์รายละเอียดในการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ หรืออยู่ในอาคารหลังบ้านครึ่งต่อครึ่งที่เกิดเพลิงไหม้

5) การร้องทุกข์และการสอบถามของพนักงานดับเพลิง และความเห็นของเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือวิทยากร ตลอดจนความเห็นของพนักงานอัยการ

6) ร้องสัมภาษณ์หรือร้องทิฐิย์สาเหตุที่เกิดเพลิงไหม้ อาจเป็นกรณีต่อไปนี้

- ก. ไฟฟ้าช็อก มีสูญเสียกระแสไฟฟ้าให้ประมาณกี่วินาที
- ข. เมืองการดับเพลิงหรือไม่ รู้ดีและรับสั่งผู้ดับเพลิงให้แล้วหรือไม่
- ค. สถานที่เกิดจากความประมาทของบุคคลหรือไม่ เช่น ทิ้งกิ่งบุบราในที่ต้องไฟไหม้ ติดห้องไฟฟ้าไว้ในที่อับและเมื่อร้อนที่ติดไฟได้ง่าย
- ง. เหตุการณ์เมื่อการควบคุม เช่น พลิกฟื้นดับเพลิง เคาะไฟฟ้าโดยไม่ลงมาทำให้ลามไฟเกิดลับๆ และลามไฟอยู่ใกล้สถานที่ฯลฯ

-2-

7) บันทึกการไฟปีกค่าของผู้เกี่ยวข้อง และให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบว่าจะได้รับมิจฉาชีพจากทางด้านใดดังนี้ ให้ลงให้บุคคลต้องถูกดำเนินการที่จะทราบตัวตนของผู้เสื่อมเสียเพื่อขอและเป็นธรรม และให้มีโอกาสได้ฟื้นฟื้นและทดลองทำงานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีบุคลากรทำการให้คำยืนยันเป็นการลับลับ ไม่สูญเสีย หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใดๆ

8) สรุปความผลเรียบเรื่อง ๆ

5. ឧបត្ថម្ភ

ផែវកែវការអនុសាសនា និងសេដ្ឋកិច្ច

1) ទីតាំងនិងរាជធានី

១. រាជធានីភ្នំពេញ
២. សង្កាត់ ឃើញ នគរបាល និងសៀមរាប
៣. សង្កាត់បឹងកេងកង និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៤. សង្កាត់សាស្ត្រ និងបឹងកេងកង និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៥. ការការណ៍នគរបាល និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៦. សង្កាត់បឹងកេងកង និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ

2) ការគ្រប់គ្រងសោះពេជ្រិក

១. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់ សង្កាត់ នគរបាល និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
២. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ (តាមឯកសារទី ១ - ២)
៣. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៤. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៥. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៦. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៧. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៨. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ

3) សាធារណៈរាជរដ្ឋាភិបាល

១. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
២. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ

4) សាធារណៈរាជរដ្ឋាភិបាល

១. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
២. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៣. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៤. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៥. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ
៦. គ្រប់គ្រងពេជ្រិក នៅ សង្កាត់សាស្ត្រ និងសៀមរាប និងសង្កាត់សាស្ត្រ

๔. กรณีมีรัฐฎีกาณ์ ต้องดูว่าจะสอบกลางความเสียหายของทั้งสองฝ่าย เป็น รองคืนไป รังส้าน้ำข่าย รองคืนให้คืนด้านขวา หรือว่าจะก้มมาในทิศทางเดียวทันที ให้การฟื้นฟื้นกับฝ่ายใด ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับ哪方 จึงต้องรู้ว่ามีผลต่อคดีอย่างไร ให้การฟื้นฟื้นกับฝ่ายใด ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่ากัน หรือถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่ากัน หรือถ้าฝ่ายหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ถึงขั้นเป็นสาเหตุ

๕) สภาพของที่นั่งบนห้องน้ำที่ทางเป็นป้ายไว้ เป็น สภาพความชำรุดของถนนและในส่วนนั้น และใช้ร่องได้ดีซึ่งหมาย ชื่อภาพถ่ายที่ประกอบ (ด้านมี)

๖) เมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วมีการนั่งลงบนพื้นห้องน้ำและบนถนนหรือไม่ สำไม่มีการนั่งลงความชำรุดของทางเดินทางเดินทาง จึงไม่แจ้งความ

๗) ดำเนินคดีตามที่นั่งเสียหาย มีการร้องทุกข์และการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือไม่ พัวตน์ความเสียหายของพนักงานที่ทำการ (ด้านมี)

๘) ระบุเบบตัวบังคับในการใช้รถมีอย่างไร

๙) นำรถไปไว้ในสถานที่ใด นำไปไว้ในสถานที่ใด จึงลักทรัพย์และพยายามกระทำการผิดกฎหมายที่ได้รับ อนุญาตจากผู้บังคับบัญชา

๑๐) ผู้ขับขี่มีใบอนุญาตขับขี่หรือไม่ หรือได้รับอนุญาตสำหรับการขับขี่

๑๑) สภาพแห่งจิตใจในวันที่เกิดภัยและในวันเดียวกันผู้ขับขี่มีอยู่ใน สำนักงานเป็นปกติบันดาล ในวันเดียวกันไม่ถูก หรือเป็นบุคคลบ้าหมูหรือมีประวัติเป็นโรคจิต หรือต้องขับรถติดต่อ กันในวันเดียวกัน

๑๒) รายงานผลการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในร่างกายของผู้ขับขี่

๑๓) บุคคลภายนอกที่มีบุตรเสียหายฟ้องเรียกค่าเสียหายจากทางราชการหรือไม่ หลอดดู บันทึกทางไว้

๑๔) บันทึกการไฟฟ้าภาระผู้เดียวซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เดียวซึ่งรับผิดชอบต้องดูแลต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบต่อหน้าต่อหน้าเพียงพอและเป็นธรรม และให้มี โอกาสได้แสดงและลงลายมือชื่อของตนลงบนหนังสือ โดยต้องมีให้ครบถ้วนการให้ลงบันทึกลงนาม ทุกอย่าง หรือจะทำให้มีรอบด้านประการทั้ง

๑๕) ร้อยละรายละเอียดอื่น ๆ

บันทึกการสอบสวน
คดีของกรรมการห้องข้อเท็จจริงความรับผิดชอบและมิใช่
ความค่าเสื่อม.....(หน่วยงาน)..... ที่.....
ลงวันที่ เวลา..... พ.ศ.....

เรื่อง.....

สถานที่.....
 ชั้นที่..... เวลา..... พ.ศ.....

ร้านเจ้า..... อายุ..... มีอาชญาคิติ.....
 สัญชาติ..... ศาสนา..... อาชีพ.....
 อยู่บ้านเลขที่..... ถนน/หมู่..... บ้าน.....
 แขวง..... เขต..... จังหวัด..... ไทย.....
 สถานที่ทำงาน..... ลักษณะที่..... ภูมิ况.....
 เอก..... จังหวัด..... ไทย.....
 บัตรประจำตัว..... เอกสารประจำตัวบัตรประจำตัว.....
 ออกให้โดย..... เมื่อวันที่..... เวลา..... พ.ศ.....
 หมายเหตุวันที่..... เวลา..... พ.ศ.....

ร้านเจ้าของได้รับอนุญาตดำเนินความต่อมาโดยชอบด้วยกฎหมาย

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

-2-

ร่างเข้ารับรองฯ

ก. คณะกรรมการส่วนที่ฯ ได้รับความรับผิดชอบและมีอำนาจให้แต่งตั้งให้ร่างเข้ารับรองฯ นี้เป็นไปตามที่ได้รับมอบหมายจากหนังสืองานของบ้านเดียวที่ออกและเป็นธรรม รวมทั้งการให้ร้องค่าความเสียหายของบ้านเดียวที่ได้รับความเสียหายในข้อหาดังนี้

ก. คณะกรรมการส่วนที่ฯ ได้รับความรับผิดชอบและมีอำนาจให้แต่งตั้งให้ร่างเข้ารับรองฯ นี้เป็นไปตามที่ได้รับมอบหมายจากหนังสืองานของบ้านเดียวที่ออกและเป็นธรรม รวมทั้งการให้ร้องค่าความเสียหายของบ้านเดียวที่ได้รับความเสียหายในข้อหาดังนี้

ก. ร่างเข้ารับรองฯ ได้รับความเสียหายจากการกระทำการใดๆ ซึ่งเป็นการล่วงละเมิดกฎหมายหรือไม่สูญเสียทรัพย์สินใดๆ ให้ร่างเข้ารับรองฯ ได้ร้องค่าความเสียหายของบ้านเดียวที่ได้รับความเสียหายในข้อหาดังนี้

ลงชื่อ.....ผู้ให้ร้องค่า

(.....)

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้พิมพ์/ผู้บันทึก

(.....)

รายงานผลการสอบสวน

ผลของการสอบสวนที่ฯ ฯ วิเคราะห์รับมือทางด้านเมือง

ตามคำสั่ง.....(หน่วยงาน)..... ที่.....

ลงวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

สถานที่.....

ชั้นที่..... เดือน..... พ.ศ.....

๑ ประเพณีล้านวน

๒ เทศกาล

๓ สวนสาธารณะ

๔ รับเวลาเกิดเหตุ วันที่.....เดือน..... พ.ศ..... เทศกาล..... พ.ศ.....

๕ สถานที่เกิดเหตุ

๖ สถานที่สำคัญในข้อที่๑ฯ วิธีทางประการ

๑) ผู้กระทำการความเสื่อมเสียและผู้เกี่ยวข้อง

๑.๑ นาย..... (ผู้ก่อเหตุ)

๑.๒ นาย..... (ผู้บังคับบัญชา/ผู้ช่วย)

๒) ความเสื่อมเสีย บาท (บาท..... กอน บาทเงิน..... กบ.)

๓) ร่องรอยที่ออกบังคับงานสอบสวน วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

๔) ความเห็นพนักงานสอบสวน รูปแบบได้เป็นหลักฐานเพื่อสำเนาหรือนำไปสืบ ปป. ปป.

๕) สำรับพนักงานอัยการ สำเนาฝ่ายอัยการสอบสวน..

๖) คำพิพากษา ให้ก่อน...../นาย..... รับผิดชอบได้เป็นจำนวน..... บาทยกฟ้อง

๗ ข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

-2-

๘

ความผลการสอนข้อที่๑เรื่องความรับผิดชอบและมีผลลัพธ์ทางบวกข้อที่๒เรื่องคุณภาพดังนี้

1. ข้อที่๑เรื่อง

1.1 ความเป็นมา/ผู้ทรงอุดมรัตน์เช่นเดิม.....

1.2 รายการความลับพบข้อเท็จจริง (รั้งถอนต่อกำกับ) ดัง.....

1.3 รั้งถอนการดำเนินการที่ถูกต้อง.....

๙

2. ผู้เกี่ยวข้องในสังคมค่าครุภักดีดังนี้

2.1 นาย..... ตำแหน่ง..... (ผู้อ้างอิง)

ให้ด้วยคำว่า

2.2 นาย..... ตำแหน่ง..... (รุ่นศิษย์บุญราษฎร์ของ)

ให้ด้วยคำว่า

2.3 นาย..... ตำแหน่ง..... (พยานผู้รู้เห็นเดชะกาล)

ให้ด้วยคำว่า

2.4 นาย..... ตำแหน่ง..... (พยานหมวดห้องเรียน

ที่เนินทางสำเร็จและมีผลลัพธ์ทางบวก) ให้ด้วยคำว่า

๑๐

3. พลางหนังสืองานสำเร็จ (สำม)

3.1 เอกสาร ได้แก่.....

3.2 พลังงานอันดู ได้แก่.....

11

4. ข้อบุคคลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา

4.1 กฎหมาย/ระเบียบคำสั่ง ที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 พระราชนิรโทษศักดิ์ มาตรา ๑ ปัญญาฝ่าฯ

4.1.2 ระเบียน ๕๖ กำหนดฯ " "

4.1.3 นิติธรรม เมืองที่ บังคับตามประชุมที่

ที่ / ลงวันที่ เดือน พ.ศ. กำหนดกฎหมายสำคัญโดยสุ่ป่า

4.1.4 คำสั่งกระทรวง ที่ / ลงวันที่ เดือน พ.ศ.
กำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.2 คำพิพากษาศาล คดีหมายเลขคดีที่ / ลงวันที่ เดือน พ.ศ. วินิจฉัยโดยสุ่ป่า

4.3 กรณ มีหนังสือที่ / ลงวันที่ เดือน พ.ศ. รับรองตัวตนเพิ่มเติมฯ

4.4 ผลการสอบสวนตัวที่อาจร่วมมือกัน ลarcไปได้ฯ

4.5 ผลการสอบสวนทางวินัย ลarcไปได้ฯ

4.6 ความเห็นพนักงานสอบสวน/ทนายความ/ผู้เชี่ยวชาญ ลarcไปได้ฯ

4.7 หมาย (ผู้ต้องรับ訊) มีหนังสืออุทธรณ์ลงวันที่ เดือน พ.ศ.
ลarcไปได้ฯ

12

5. ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จเรื่องความรับผิดทางละเมิด

(หลักผลประโยชน์ของการพิจารณา)

-4-

(ความเห็น - มีผู้ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด).....

ลงชื่อ..... ประชานักเรียนก้า

(.....)

ลงชื่อ..... ก้าเรียนก้า

(.....)

ลงชื่อ..... ก้าเรียนก้า

(.....)

ลงชื่อ..... ก้าเรียนก้า

(.....)

ลงชื่อ..... ก้าเรียนก้า

(.....)

ความเห็นผู้รับผิดชอบ

ลงชื่อ..... ผู้ผลิต

(.....)

รับที่..... เดือน..... พ.ศ.....

คำอธิบาย

- ๑** ระบุประเภทความเสี่ยงทาง เช่น ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ ถนนร้าวกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย อาคารสึกดีทรุดล้มในปัจจุบัน เหตุผลอื่น ๆ
- ๒** ดังเช่นเรื่องให้ตรงกับชื่อเดิมจริง และระบุชื่อหน่วยงานที่ได้รับความเสี่ยงทางด้วย เช่น “เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการไม่ปฏิบัติสามระเบียบ”
- ๓** ระบุชื่อหน่วยงานของรัฐระดับกรุง หากมีการเปลี่ยนชื่อใหม่ ให้วางเลขชื่อเดิมท้ายกับชื่อใหม่ กรณีของกับและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานเรืองรัตน์พัฒนาชุมชน กทม.) สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวและนักงานการ (กรมพัฒนาฯ กทม.) เทศบาลต่ำบลลคลองหลวง (องค์การบริการส่วนต่ำบลลคลองหลวง กทม.)
- ๔** ระบุวันเดือนปีและเวลาที่เกิดเหตุให้ชัดเจน หากเป็นช่วงเวลาตามที่ข่าวไม่ระบุนอบให้ระบุช่วงเวลาที่ใกล้เดือนที่สุด หรือตามที่หน่วยงานของรัฐวิบัติอยู่ไว้
 - กรณีอุบัติเหตุ ให้ระบุวันด้วย เช่น วันจันทร์ ถึงดาว ๕๖๗
 - กรณีทุจริต ให้ระบุช่วงเวลาของการกระทำทุจริต ว่า ดังนั้นเมื่อใดก็ดีเมื่อไร
 - กรณีเป็นความเสียหายตามค่าพิพาภษา ให้ระบุวันที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่จ่ายเงินตามค่าพิพาภษา
- ๕** ระบุชื่อสถานที่เกิดเหตุ หรือชื่อหน่วยงานอื่นที่ได้รับความเสี่ยงทาง พื้นที่ทั้งหมด (ตำบล อำเภอ จังหวัด)
- ๖**
 - ๑) ผู้กระทำความเสี่ยงทางและผู้เกี่ยวข้อง
 - ระบุชื่อผู้ก่อเหตุและหัวหน้าของความเสี่ยงทาง เช่น ผู้ทุจริต ผู้ชับครก (ไม่ว่าจะต้องรับผิดหรือไม่ก็ตาม) ผู้ลักทรัพย์ ผู้วางแผน/ต้นเพลิง ฯลฯ และชื่อผู้เกี่ยวข้องกับเหตุและมีต่อไป
 - ๒) ความเสี่ยงทาง
 - ระบุตามชื่อบนทึกหน่วยงานของรัฐแจ้งมาในด้านสังคมและระบบการสื่อสาร ชื่อเดิมของความรับผิดชอบทางสังคม (ความเสี่ยงทางตามความเห็นของหน่วยงานของรัฐที่ระบุไว้ในความเห็นถ้ารายงานพลกการสื่อสาร)
 - ๓) ระบุวันเดือนปีที่แจ้งความ กรณีไม่ได้แจ้งให้ระบุว่าไม่มีการแจ้งความ (เฉพาะเรื่องที่ต้องแจ้งความ)
 - ๔) สรุปความเห็นของตัวเอง เช่น รับแจ้งความเป็นหลักฐาน/ดำเนินการต่อไป ส่ง ปปช./นาอ ก.กระทำโดยประมาท ผิด พรบ.จราจรทางบกฯ/จดหมายขอสืบสวนเนื่องจากพยานหลักฐานไม่พอฟ้อง-ไม่สูตรผู้กระทำความผิด ฯลฯ

- 2 -

๕) ค่าสั่งพนักงานอัยการ เช่น สั่งฟ้องมาส ก. ช้อกฯ.../ดดการสอบสวน ฯลฯ

๖) ค่าพิพากษา ให้ระบุผลค่าพิพากษาที่สูต ว่า อกฟ้อง/ให้กบนำ้งานของรัฐทรัพย์ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบไม่ จำนวนเท่าใด

โดยตามที่ว่าด้วย ๓) – ๖) หากกรณีใดไม่มีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับไม่ต้องชำระเป็นต้อง ระบุ กรณีหากจะพิมพ์ที่ว่าด้วยระบุว่า “ไม่มี” ทรัพย์ “-” ก็ได้

๗) ให้สรุปข้อเท็จจริงซึ่งเป็นสาระสำคัญของสำนวนนี้ เช่น

“ข้อเท็จจริงได้ทราบว่า ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๙ – ๒๕๔๐ นายสอน ระเบียบดี ชำราษการ ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์..... ได้ออกหลักฐานใบเสร็จรับเงิน ค่าลงโทษเบียบชอง..... ประจำภาคที่ ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๓๙ จำนวน ๓ เส้น ติดเป็นเงิน ๕๑,๐๖๐ บาท และภาคที่ ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๔๐ จำนวน ๓ เส้น ติดเป็นเงิน ๔๕,๓๗๕ บาท แล้วไม่มาจ่าย..... เป็นเหตุให้ทางราชการ ได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน รวมทั้งสิ้น ๙๖,๔๓๕ บาท”

๘

๑.๑ สรุปข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมดตามสำนักการสอบสวน เริ่มต้นแต่ ผู้พิพากษา เช่น ได้ร้องเรียนเรื่องอะไรอย่างไร / สมณ.ตรวจสอบพนักงานที่ไหนอย่างไร / กบนำ้งานของ ภาระในข่องกรมนั้นตรวจสอบพนักงานอย่างไร อย่างไร

๑.๒ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงตามรับผิดชอบทางละเมิดตรวจสอบข้อกล่าวหา ตามข้อ ๑.๑ แล้ว พบว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่กล่าวหาทรัพย์ไม่ เหมือนกับทรัพย์ต่างกัน อัน อย่างไร หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายทรัพย์ไม่ จำนวนเท่าใด

๑.๓ หากผลการตรวจนับข้อเท็จจริงตามข้อ ๑.๒ พบว่า มีผู้กระทำการผิดจริง ให้อธิบาย ขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้อง/ทรัพย์จะเบียบชองการราชการในเรื่องนั้น ๆ ว่า ผู้เกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการเช่นไรจึงจะไม่ เกิดความเสียหาย (อ้างอิงระเบียบ/ค่าสั่ง ประกอบด้วยไม่ต้องละเว้นด้วยยกเว้นข้อกําหนดราคาและ/or ประชุมไว้ในข้อมูลเพิ่มเติม ๔.๑)

โดยในที่ว่าด้วยที่ว่าด้วยกระบวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดประจำ ข้อมูลจากบันทึกการสอบสวน (สส.๑) ข้อบุสและเอกสารหลักฐานทั้งหมดตามแนวทาง ที่กำหนดไว้ตาม ส.๑-๕ และเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมอีก ๖

๙

สรุปถ้อยคำของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาให้บุคคลใดต้องรับผิด ทรัพย์ไม่ต้องรับผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องมีถ้อยคำของผู้ต้องรับผิดชอบทุกคน อกเว็บกรณี กระบวนการสอบข้อเท็จจริงตามรับผิดชอบทางละเมิด เสิญและไม่มากทรัพย์ต้องไม่ได้ทรัพย์ มีข้อหัดห้อง แต่ต้องระบุไว้ เช่น กระบวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ได้มี หนังสือลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐ เสิญมาส ก. ผู้บังคับบัญชา ซึ่งปัจจุบันเกณฑ์อาชีวไปแล้ว มาให้ก่ออาญา แต่ขาย ก.ไม่สามารถนัดให้ไม่ได้จึงเหตุหัดห้อง (ตามเอกสารไปรษณีย์ตอบรับ เสียที่.....) กันนี้ เมื่อทางก่อไปก่อลงก็จะมีสาระสำคัญมากไม่ใช่ไปตามผู้ต้องรับผิด

- 3 -

ชื่นดงและลงพืชานาบทลักษณะอย่างเพียงพอและเป็นธรรมโดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้ เป็นเหตุที่จะยกเลิกเพิกถอนสำสั่งที่เรียกให้บุคคลนี้รับผิด

๑๐ ระบุพืชนาบทลักษณะสำคัญ เช่น เอกสารหรือวัตถุ ที่เป็นหลักฐานสำคัญต่อการพิจารณาทรัพย์บ้านเรือน เช่น ส้ายาเช็ค.....(มีความผิดปกติอย่างไร) หนังสือฉบับใด/อย่างใด....บุคคลใดลงลายมือชื่อ มีจุดผิดสังเกตหรือแสดงความบกพร่องอย่างไร การพ่ายสกัดที่เกิดเหตุ....แสดงให้เห็นว่าฝ่ายใดยกทรัพย์ผิดอย่างไร ฯลฯ

๑๑ ระบุข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐผู้บังคับบัญชาดังต่อไปนี้

๑๒ ระบุรายละเอียดโดยชัดเจนว่า ตลอดกระบวนการสอบสวนที่องค์กรความรับผิดชอบทางละเมิด มีเหตุผลประกอบการพิจารณาอย่างไร จึงได้ชี้ว่าเกิดความเสียหายและมีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบไม่ต้องรับผิด

ระบุความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนที่องค์กรความรับผิดชอบทางละเมิด ว่า ทางราชการเสียหายหรือไม่ จำนวนเท่าไหร่ มีผู้ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าไหร่ ฐานความผิดใด เช่น

กรณีไม่ต้องรับผิด ชี้แจงจึงทราบสาเหตุของการสอบสวนปรากฏว่า เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2548 เวลาประมาณ 17.30 น. นายxxxx ได้แกะปั๊มน้ำจากบ่อตื้นขึ้นมาด้วยหัวตัก บรรทุก หมายเลขอุตสาหกรรม ๖๖๖๖ กดุงเพมบานดู ของกรมxxxx กลับจากทำการปฏิบัติราชการที่จังหวัดระยอง บ่ายxxxx ได้เข้ารับคำทำงานเชิงประมาน ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง โดยบรรทุกของหัวตัก เติมรถด้วยไวน้ำเปลี่ยนช่องทางวิ่งตามหลังรถโดยสารประจำทางช่วงบึงบี๊บฯ บ่ายxxxx ควรจะต้องใช้ความระมัดระวัง มากกว่าปกติ โดยเว็บจะห่างจากกดันหัวป่าพองสมควรและห้ามรถพร่องที่จะหยุดใต้เมืองเกิดเหตุอุบัติ การที่นายxxxx ไม่สามารถหักหัวรถออกได้กันทำให้ชบก้าวให้ชบก้าว โดยสารประจำทางอย่างแรงจนชนรถกันจนต้องหยุดชั่วขณะต่อ ๑ กันไปอีก ๔ ต้น และกดันที่บ่ายxxxx ขับให้เสียการควบคุมเมื่องจากเพลากหักพุ่งไปชนรถกันช่องทางวิ่งต้านข้ามอีกคราว รวมทั้งสิ้น ๖ ต้น เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รถของราชการและของบุคคลภายนอกรวม ๗ ต้น ประมวลกันตามบันทึกรายงานประจำวันของสถาบันการศึกษาที่ตรวจสอบทางหลัง บ่ายxxxx ได้ให้การรับสารภาพว่า ขับโดยประมาณเป็นเหตุให้เกิดพิษสับปะรดเสียหายและมีผู้ได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจ กันไปให้ พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับตัวอย่างแล้ว การกระทำของนายxxxx จึงเป็นการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนี้จักต้องมีความวิสัยและพฤติกรรมนี้ และนายxxxx อาจใช้ความรุ莽ตัวเองเช่นว่านี่เป็นเหตุการณ์พิเศษ แต่ก็ได้มีลักษณะของการกระทำโดยขาดความระมัดระวังที่เป็นเบispiel ไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเดินให้ไว้ ความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้หรือหากกระทำการบั๊บวังสักเล็กน้อยยังคงได้คาดเดินไว้ว่าอาจเกิดความเสียหายซึ่งเช่นนี้บันทึกของบุคคลที่เป็นการกระทำการลามเลือดอย่างร้ายแรง กระหน่ำตามชื่อที่จริง ดังกล่าวเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมิได้กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเสื่อมเสื่อ อย่างร้ายแรง ตามมาตรฐาน ๕ มาตรฐาน ๘ วาระแรก และมาตรฐาน ๑๐ วาระแรก แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บ่ายxxxx จึงไม่ต้องรับผิดชอบความเสียหาย

4

ของรากน้ำใช้การหมาดเล็กที่บีบ ๑๐๐ กซงเพพบ้าบัด และความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรากจะบ่

ดังนั้น คณะกรรมการสอบชื่อเก็งจึงเร่งความรับผิดชอบและเบิกต่อไป
ทั้งชื่อการนำเสนอกล่าวและรายละเอียดประกอบการพิจารณาตามบัญชีชื่อเก็งจึงที่ปรากฏใน
แต่ละสำเนาหนังสือสอบสวน ให้ตามความเห็นชอบ

ภาคผนวก
ลำดับ ๒

ที่ กค 0406.2/ ว. 75

กระทรวงการคลัง

ถนนพะรำภุร ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ข้อซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ อธิการบดี
และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
ข้างถึง ๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ก ๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ และ ต่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๒/๖๖
ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๘ วรรคแรก ให้กำหนดว่า เมื่อเกิดความเสียหายแก่น่วยงานของรัฐแห่งใด
และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากภาระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ
แห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเรื่อง
คดีนี้โดยไม่รักษา เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้น
ต้องชดใช้ และวรรคสี่ กำหนดว่า ในกรณีแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณา
ของคณะกรรมการไว้ด้วย นั้น

กระทรวงการคลังขอเรียนว่า จากการที่กระทรวงการคลังได้ตรวจสอบสำนวนการสอบ
ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดพบว่า เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นกับหน่วยงานของรัฐและมีเหตุอันควรเชื่อว่า
เกิดจากภาระทำของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐหลายแห่งก็มิได้ดำเนินการเร่งรัดให้มีการสอบข้อเท็จจริง
ความรับผิดทางละเมิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นเหตุให้ข้อเท็จจริงที่ได้ไม่ครบถ้วน พยานหลักฐานบางอย่างสูญหาย
ทำให้เกิดความยุ่งยากในการสอบสวน และการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดอาจเกิดความคลาดเคลื่อน
ซึ่งจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ได้ ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ดังกล่าว มิได้กำหนด

จะมีผลแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการให้เป็นดุลพินิจของผู้แต่งตั้ง ตั้งนั้น เพื่อให้การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้ชัดเจนและพยานหลักฐานที่ครบถ้วน ลดความยุ่งยากในการสอบสวน จึงเห็นควรซึ่งก้ามความเข้าใจให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ดังนี้

1. เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากภาระที่ต้องรับผิดชอบของรัฐ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ตั้งกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะนึงโดยไม่ใช้ก้าม อย่างร้า ไม่ควรเกิน 15 วัน นับแต่วันหรือทราบความเสียหายและให้รับคำดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่สามารถดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ อาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้อีกครั้งละไม่เกิน 30 วัน โดยให้คำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็น ในการขยายระยะเวลาและระมัดระวังเรื่องอายุความด้วย

2. เมื่อการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเสร็จสิ้นแล้วให้ผู้แต่งตั้งรับคำดำเนินการ สั่งการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 17 อย่างร้าไม่ควรเกิน 15 วัน นับแต่วันได้รับผลการสอบสวนและให้สั่งสำเนา การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายใน 7 วัน นับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เก็บแต่เป็นเงื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ (เวียนแจ้ง ประกาศฯ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0406.2/ว 98 ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2548)

3. เมื่อจากการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐโดยทั่วไป คณะกรรมการฯ มิได้ให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้รับฟังข้อเท็จจริงและได้ยังแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 15 ทำให้การสอบสวนไม่ชอบและ เป็นเหตุให้ศาลปักใจเพิกถอนคำสั่งที่หน่วยงานของรัฐใช้กันให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบได้คำเสียหายอยู่เสมอ ดังนั้น เพื่อมิให้กระบวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเกิดความล่าช้าจากการต้องกลับไป ดำเนินการสอบสวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายใหม่ จึงขอให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามข้อ 15 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ดังกล่าวโดยเคร่งครัดด้วย

อนึ่ง เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ กระทรวงการคลังได้จัดทำแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประเภท สำนวนการสอบสวน และแนวทางกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เวียนแจ้งให้หน่วยงานของรัฐ

- 3 -

ให้เป็นแนวทางในการสอบถามเพื่อเช็คความรับผิดทางละเมิดตามหนังสือที่อ้างถึง 2 แล้ว โดยหน่วยงานของรัฐสามารถค้นหาเอกสารหนังสือเวียนกระทรวงการคลังได้จากเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องใช้แนวทางดังกล่าวประกอบการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุ่ดม ธรรมวิทิน)

รองปลัดกระทรวงการคลัง
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร.0 2271 1999

ព័ត៌មានទីស្តី

กี ๐๔๐๖.๒/๐-๖๖

กําชากวงการศรี
บุณฑรัตน์ ๖ กกม. ๑๐๔๐๐

๒๕ กันยายน ๒๕๕๐

เบี้ยง แนวทางการดำเนินคดีส่วนความรับผิดชอบและมีความเร้าหนึ้งที่
 เบี้ยน ปลัดกระทรวง ผู้อำนวยการแขวงหรือ อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาติการ อธิการบดี
 และหัวหน้า衙ป้ายงานของรัฐบาลกระทรวงเป็นผู้ปฏิบัติความรับผิดชอบและมีความเร้าหนึ้งที่ พ.ร. 2539
 ถึงแก้ไข 1. พัฒนาระบบกฎหมายรับผิดชอบและมีความเร้าหนึ้งที่ พ.ร. 2539
 2. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0406.6/ว 121 ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2545
 สืบไปในคราวเดียว แต่ขาดไปในคราวเดียวและไม่อาจทราบได้ในคราวเดียว

ตามที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้ทรงพระบรมราชโองการลงนามในพระราชบัญญัติไว้ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๘ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีอำนาจให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการดังนี้ออกประกาศปฏิบัติหน้าที่ดังงานใดดังนี้
๑. ก้าสิบไปเมืองนอกแทนก้าหน่ายงานของรัฐในกรณีเจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติภาระดังนี้ได้โดยเด็ดขาด
๒. ถ่ายร่างแบบ ให้สักไว้เป็นหลักฐานว่าเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งได้ปฏิบัติหน้าที่ดังนี้ได้ด้วยดี ให้คำมั่นสัญญาดังนี้
และทำการรับทำและลงนามเป็นรับรอง หรือความตั้งใจ หรือความบกพร่อง หรือระบุบ่ามในการลงนามของหน่วยงานของรัฐ
ในเอกสารใดๆ ที่เป็นเอกสาร และจะตรวจสอบการลงนามให้ก้าหน่วยลักษณะดังนี้
๑. ก้าราชการได้ดำเนินการด้วยอำนาจและหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง
๒. นั้น

กระบวนการกำกับดูแลเชิงบวก ที่จะช่วยให้การดำเนินการตามมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับปี พ.ศ. 2539 นัดที่ 3 ร่างดังนี้ ไม่ว่าเป็นสิ่งใดๆ ก็ตามที่ได้มอบให้เป็นศักดิ์แก่หน้าที่การและมีผลกับภาคเอกชน เช่นเดียวกับที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายและพานิชสงเคราะห์ จึงขอเรียนเชิญท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการและผู้อำนวยการ ให้มาประชุมเพื่อทราบและแสดงความเห็น ณ ที่ประชุมที่ได้กำหนดไว้ ณ วันที่ 26 ธันวาคม 2545 ที่สำนักงานการค้าฯ ต่อไปนี้ด้วย ยังมิได้มีการกำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินการตามที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายและระเบียบดังกล่าว ท่านผู้อำนวยการและผู้อำนวยการสำนักงานการค้าฯ จึงขอเรียนเชิญท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการและผู้อำนวยการ ให้มาประชุมเพื่อทราบและแสดงความเห็น ณ ที่ประชุมที่ได้กำหนดไว้ ณ วันที่ 26 ธันวาคม 2545 ที่สำนักงานการค้าฯ ต่อไปนี้ด้วย

三

มาดำเนินการที่สู่สังกัดศูนย์ฯ ได้ดำเนินตามที่กำหนดไว้และน่ายาหานอยรู้ จึงเป็นผลประโยชน์เสียหายต่อ
กระบวนการค้าปลีก ที่ กค ๐๔๐๖.๖/๑ ๑๒๑ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และเพื่อให้บุคคลภายนอกทราบว่า
ในการดำเนินการกับผู้ค้าปลีกที่สู่สังกัดศูนย์ฯ ได้มีปัจจัยทางด้านความเสี่ยงและมีผลต่อการดำเนินการ
และประเมินผลกับผู้ค้าปลีกที่ใช้ทุกหน่วยงาน จึงเห็นควรดำเนินมาตรการในกระบวนการค้าปลีกดำเนินตาม
ที่มาดำเนินการที่ได้ระบุไว้ในสัญญาที่ได้ลงนามไว้เป็นประจ้า โดยไม่บังคับสอดคล้องตามเงื่อนไขของ
และดำเนินผลลัพธ์ตามความต้องการของผู้ค้าปลีกที่สู่สังกัดศูนย์ฯ ได้ดำเนินตามที่กำหนดไว้ในสัญญา
เพื่อให้บุคคลภายนอกทราบรู้ ให้ประกาศเป็นแนวทางในการดำเนินการกับผู้ค้าปลีกของผู้ค้าปลีกที่สู่สังกัดศูนย์ฯ
(ดูท้ายมาตราด้วย)

ด้วย ในการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในสัญญาที่สู่สังกัดศูนย์ฯ ดำเนิน หน่วยงานของศูนย์ฯ ได้ทราบ
โดยคำแนะนำของผู้ค้าปลีกความต้องการของผู้ค้าปลีก และความเป็นอย่างใดในสิ่งใดก็ตามที่เป็นเกณฑ์ให้ประเมิน
ให้สิ่งใดเป็นไปได้ตามที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาที่สู่สังกัดศูนย์ฯ ๒ และถ้าการดำเนินการใดๆ ของผู้ค้าปลีก
ความไม่สงบของผู้ค้าปลีกที่สู่สังกัดศูนย์ฯ ทำให้เกิดความเสี่ยงและมีผลต่อผู้ค้าปลีกที่สู่สังกัดศูนย์ฯ ด้วย
ความมากกว่า ๘ ราย ๓ แห่งที่จะกระทบบัญชีความรับผิดชอบทางด้านความเสี่ยงและมีผลต่อผู้ค้าปลีกที่สู่สังกัดศูนย์ฯ ๒
ตามมาตรา ๘ วรรค ๓ แห่งพระราชบัญชีความรับผิดชอบทางด้านความเสี่ยงและมีผลต่อผู้ค้าปลีกที่สู่สังกัดศูนย์ฯ ที่ กค ๒๕๓๙ แล้วจึงมี
ความเสี่ยงมากที่สุดที่จะกระทบบัญชีความรับผิดชอบทางด้านความเสี่ยงและมีผลต่อผู้ค้าปลีกที่สู่สังกัดศูนย์ฯ
ดังนี้ ให้ประกาศเป็นแนวทางสำหรับผู้ค้าปลีกของผู้ค้าปลีกที่สู่สังกัดศูนย์ฯ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอให้สู่สังกัดศูนย์ฯ ดำเนินการดังกล่าวไปตาม
การดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในสัญญาที่สู่สังกัดศูนย์ฯ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุติส ธรรมชาติวิทย์)
ผู้อำนวยการศูนย์ฯ

ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ลงนามแทนผู้อำนวยการศูนย์ฯ

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางด้าน

กลุ่มที่��นาและบริษัทของผู้ค้าปลีกและบุคคลที่

โทร.๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

แนวทางการรกรากหนาแน่นตามความต้องการที่ต้องการ

แนวทางการรกรากหนาแน่นตามความต้องการที่ต้องการ

ลำดับ	ลักษณะของแมลงสาบ	สัดส่วนของรากที่มีความหนาแน่น (ร้อยละ)				หมายเหตุ
		คุณภาพของราก	คุณภาพของรากที่ต้องการ	รากที่ต้องการ	รากที่ไม่ต้องการ	
1		รากที่ดี	รากที่ดี	รากที่ดี	รากที่ดี	
1.1	รากที่ดีที่มีความหนาแน่น ไม่ถูกตัด	80	รากที่ดี	20	10	กรณีเป็น ฯลฯ ด้วยตัวอักษร
	ราก ที่ดีที่ถูกตัด	60	-	-	20	กรณีเป็น ฯลฯ ด้วยตัวอักษร
	ราก ที่ดีที่ขาด	60	-	-	-	กรณีเป็น ฯลฯ ด้วยตัวอักษร
1.2	รากที่ดีที่มีความหนาแน่น แต่ต้องถูกตัด					
(1)	ใช้ Factor F / ต่อตัวตัด ไม่ถูกตัด	70	รากที่ดี	15	10	กรณีเป็น ฯลฯ ด้วยตัวอักษร
	ก่อรากที่ต้องการ	70	-	-	20	กรณีเป็น ฯลฯ ด้วยตัวอักษร
	ก่อรากที่ต้องการ	70	-	-	-	กรณีเป็น ฯลฯ ด้วยตัวอักษร
(2)	ต่อตัวตัดที่ต้องการ	100	-	-	-	
1.3	ใช้ตัวตัดที่ต้องการต่อตัวต้องการที่ต้องการ					
	ต่อตัวตัดที่ต้องการ	80	รากที่ดี	15	15	กรณีตาม (1) และ (2) ฯลฯ ด้วยตัวอักษร/ถ้าไม่ต้องการให้ตัวตัด
	ต่อตัวตัดที่ต้องการ	80	รากที่ดี	15	15	กรณีต้องการต่อตัวตัดที่ต้องการ ให้ตัวตัดที่ต้องการ
	ต่อตัวตัดที่ต้องการ	80	รากที่ดี	15	15	กรณีต้องการต่อตัวตัดที่ต้องการ ให้ตัวตัดที่ต้องการ
	ต่อตัวตัดที่ต้องการ	80	รากที่ดี	15	15	กรณีต้องการต่อตัวตัดที่ต้องการ ให้ตัวตัดที่ต้องการ

ການປິ່ນປົງທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນ (ເຕີ)

ນັ້ນ 2

ລາຍການ	ຄໍາອະນະການເຫັນເຫດຫາຍ	ສຳຄັນການປິ່ນປົງທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນ (ເຕີ)					
		ການຍັງການມາກາ	ຄູ່ກໍາຕົວທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນ	ຄູ່ມືນ-ກໍາຕົວ	ຄູ່ມືນ-ກໍາຕົວ	ໝາຍເຫຼຸດ	
2	ການຈົດຈັດການຂອງອະນຸມາດຕະກຳໃນຫຼຸດເກີດ	ສັກສົນ	ກໍາພະນັກ ສັກສົນ	ກໍາພະນັກ ສັກສົນ	ກໍາພະນັກ ສັກສົນ	ຫຼັງຈາກສົດ	
2.1	ການສ່ວນຫຼັງໄປຕົ້ນໃນການພະນັກງານ	ກາ. ຄວາມກາງເຊົາ	30 ສັກຄົມມານ	50	10	10	ການຕັ້ງທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນທີ່ປະຕິບັດໄດ້ກໍານົດຕົວຢ່າງ ມີຄວາມສົດຫຼັງກາງ ໃຊ້ກົດຕົວການພະນັກງານໃຫຍ່ໄປແລ້ວ
		ກາ. ຄວາມກາງເຊົາ	40 ສັກຄົມມານ	60	-	-	ການຕັ້ງທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນທີ່ປະຕິບັດໄດ້ກໍານົດຕົວຢ່າງ ມີຄວາມສົດຫຼັງກາງ ໃຊ້ກົດຕົວການພະນັກງານໃຫຍ່ໄປແລ້ວ
2.2	ສຳຄັນໄປການພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນ	ກາ. ຄວາມຕົກ	60 ດາຍເລືດ	20	10	10	ການຕັ້ງທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນທີ່ປະຕິບັດໄດ້ກໍານົດຕົວຢ່າງ ມີຄວາມສົດຫຼັງກາງ ມີຄວາມປົງກົງການໄດ້ຮັດຕາການພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນທີ່ປະຕິບັດໄດ້ກໍານົດຕົວຢ່າງ
		ກາ. ຄວາມຕົກ	100	-	-	-	ການຕັ້ງທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນທີ່ປະຕິບັດໄດ້ກໍານົດຕົວຢ່າງ ມີຄວາມສົດຫຼັງກາງ ໃຊ້ກົດຕົວການພະນັກງານ
3	ໄລຍະການກ່າວປິ່ນປົງທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນ	ກາ. ຄວາມກາງເຊົາ	70 ສັກເລືດ	10	10	10	ການຕັ້ງທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນທີ່ປະຕິບັດໄດ້ກໍານົດຕົວຢ່າງ ລາຍລືມກົດຕົວຢ່າງ ມີຄວາມສົດຫຼັງກາງ ມີຄວາມປົງກົງການທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນທີ່ປະຕິບັດໄດ້ກໍານົດຕົວຢ່າງ
		ກາ. ຄວາມກາງເຊົາ	100	-	-	-	ການຕັ້ງທີ່ຕ້ອງກັບພະຍາຍຫຼືອຮະເປີນທີ່ປະຕິບັດໄດ້ກໍານົດຕົວຢ່າງ ໃຊ້ກົດຕົວການພະນັກງານ ມີຄວາມສົດຫຼັງກາງ

〔二〇〇〇年〕 延長省立延長中等農業技術学校

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง

ก็ต้องการให้เป็นไปตามที่ต้องการ แต่ในความจริงแล้ว ไม่ใช่เรื่องง่าย

ପାତ୍ରବିନ୍ଦୁ ମହାକାଵ୍ୟାଳ୍ପିନୀ

ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่คาดหวัง (ผลลัพธ์)						
ลำดับ	ตัวชี้วัดการประเมินผล	ค่าเป้าหมาย	(ผลกระทบทางเศรษฐกิจของบ้านเรือน)		คุณภาพ / คุ้มค่า	หมายเหตุ
			ค่าเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ย		
1	ผู้คนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ					
1.1	ผู้คนต้องเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ภัยธรรมชาติและภัยอันตรายในบ้านเรือน	100	ผู้ชายผู้ใหญ่	60	20	20
1.2	ลดภัยธรรมชาติและภัยอันตรายในบ้านเรือน	100	ผู้ชายผู้ใหญ่	60	20	20
1.3	ไม่มีภัยธรรมชาติและภัยอันตรายในบ้านเรือน	100	ผู้ชายผู้ใหญ่	60	20	20
2	ป้องกันภัยธรรมชาติและภัยอันตราย					
2.1	ป้องกันภัยธรรมชาติและภัยอันตราย	100	ผู้ชายผู้ใหญ่	60	20	20
2.2	เพิ่มภัยธรรมชาติและภัยอันตราย	100	ผู้ชายผู้ใหญ่	60	40	ภัยธรรมชาติ 2.2 และ 2.3 ซึ่งมีภัยธรรมชาติและภัยอันตรายในบ้านเรือน
2.3	ฝึกอบรมภัยธรรมชาติและภัยอันตราย	100	ผู้ชายผู้ใหญ่	60	40	ภัยธรรมชาติและภัยอันตราย 2.1

พี่น้องบ้านเดียวกัน

1. กองบิน 1 ดำเนินการเดินทางกลับภูเก็ตโดยเครื่องบินของสายการบินไทยแอร์เอเชีย 1 เที่ยวเดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๓ จำนวน 3 คน พร้อมกับน้ำหนักของกระเป๋าเดินทาง 2 ㎏ ไม่พิเศษและห้ามนำเข้าประเทศญี่ปุ่น
 2. ลักษณะภัย ภัยทางอากาศ ภัยทางอากาศที่สูงสุดในประเทศไทยอยู่ในช่วงเดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๓ ประมาณ 50% ของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภัยทางอากาศที่สูงสุดในช่วงเดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๓ ประมาณ 50% ของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 3. เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จึงมีมาตรการควบคุมเข้มงวด สำหรับผู้เดินทางกลับญี่ปุ่น หลังจากเดินทางกลับประเทศไทย ต้อง隔離 14 วัน ตามที่กำหนดโดยกระทรวงสาธารณสุข จึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เดินทาง

การบันทึกข้อมูลนี้จะถูกใช้เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้งาน

กฤษณะนันท์

番号	議題	議題の実施状況と評議会の実施状況		議題の実施状況と評議会の実施状況
		議題の実施状況	評議会の実施状況	
1	1. 本年度の評議会実施状況と評議会の実施方針	100	100	本年度の評議会実施状況と評議会の実施方針について、評議会実施方針を提出する。 評議会実施方針は、評議会実施方針を提出する。 評議会実施方針は、評議会実施方針を提出する。
2	2. 本年度の評議会実施方針と評議会実施方針の実施状況	75	75	本年度の評議会実施方針と評議会実施方針の実施状況について、評議会実施方針を提出する。 評議会実施方針は、評議会実施方針を提出する。 評議会実施方針は、評議会実施方針を提出する。
3	3. 本年度の評議会実施方針と評議会実施方針の実施状況	50	50	本年度の評議会実施方針と評議会実施方針の実施状況について、評議会実施方針を提出する。

พุทธประวัติ

1. ภารกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันคือการให้บริการทางวิชาการแก่บุคลากรและนักศึกษา ที่มีความต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมทางด้านกฎหมายเชิงคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรและนักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หน้าที่สำคัญของสถาบันคือการจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย ทั้งในระดับปริญญาตรีและโทซึ่งมีความลึกซึ้งและมีมาตรฐานสากล รวมถึงการจัดทำเอกสารทางวิชาการและนำเสนอในเวทีนานาชาติ ตลอดจนการจัดทำวารสารและหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียง

3. สถาบันฯ ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยทางกฎหมาย ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปรัชญา ทั้งนี้โดยการจัดทำศูนย์วิจัยและศูนย์ฝึกอบรม ให้โอกาสให้บุคลากรและนักศึกษาได้เข้าร่วมโครงการวิจัยและแลกเปลี่ยนความรู้กับนักวิจัยจากต่างประเทศ

4. สถาบันฯ ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปรัชญา ทั้งนี้โดยการจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมทางวิชาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและทักษะทางวิชาการ ตลอดจนการจัดทำโครงการฝึกอบรมและหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาการ

ด่วนที่สุด

ที่ กค 0410.2/ก.๔๙

กระทรวงการคลัง

ถนนพะระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ อธิการบดี และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ก.๙๘ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

ตามที่กระทรวงการคลังได้อาศัยข้อกำหนดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ วรรคสอง ออกประกาศ กระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลัง ตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศที่ว่าไป เล่ม ๑๒๒ ตอนพิเศษ ๔๑ ง วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ และได้แจ้งเรียนให้น่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

บัดนี้ สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีได้นำประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศที่ว่าไป เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๗๒ ง วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒ แล้ว และเนื่องจากประกาศฉบับใหม่ได้ยกเลิกประกาศฉบับเดิม โดยมีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในส่วนของ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ ดังนี้

หลักเกณฑ์เดิม

"๒. ความเสียหายเกิดขึ้นแก่น่วยงานของรัฐซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริต เงินขาดบัญชีหรือ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ นิติคณาธิรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ (เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยภาระที่ต้องชำระบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเงินและการคลัง การจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ปฏิบัติตามระเบียบฯ ว่าด้วยการพัสดุหรือฝ่ายนิติคณาธิรัฐมนตรี เป็นต้น) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องสงสัยเรื่องให้กระทรวงการคลัง ตรวจสอบ ดังนี้

2.1 ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากภารทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบเพิ่มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องที่ประมาทเดินเลื่อนอย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดภารทุจริตซึ่งใช้ค่าเสียหายเพิ่มจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าน้ำที่ พ.ศ.2539 แล้ว

2.2 ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการที่เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฏ
ระเบียบ มติคณะกรรมการบริหารข้อบังคับต่างๆ และต้องมีได้เกิดจากภารทุจริต เมื่อหน่วยงานของรัฐได้พิจารณา
ให้ผู้กระทำการโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชัดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหายตาม
พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 แล้ว"

หลักเกณฑ์ใหม่

"2. ความเสียหายเกิดขึ้นแก่น่วยงานของรัฐซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริต หรือมีสาเหตุมาจากการที่เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ (เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างไม่ปฏิบัติตามระเบียบฯ ว่าด้วยการพัสดุหรือฝ่ายfinemติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น) หน่วยงานของรัฐ ไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

2.1 สำหรับส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน 200,000 บาท

2.2 สำนักวิชาการส่วนท้องถิน รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน 400,000 บาท

2.3 ความเสียหายที่มีจำนวนเกินกว่าข้อ 2.1 และ 2.2 และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณา

2.3.1 ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบได้เต็มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจหรือประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตซึ่ดให้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 แล้ว

2.3.2 ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการที่เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
กฎหมายนี้เป็นผลมาจากการกระทำการใดๆ ที่เป็นการลักทรัพย์สินของรัฐ ให้พิจารณาให้ผู้กระทำการโดยเด็ดขาด หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงขนาดให้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 แล้ว"

ส่วนหลักการและเงื่อนไขเกี่ยวกับความเสี่ยงจากสาเหตุอื่น ๆ ยังคงกำหนดได้ เช่นเดียวกับ
ประกาศฉบับเดิม ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐได้ทราบถึงแนวทาง วิธีปฏิบัติ และขั้นตอนในการดำเนินการ
ให้ไปในแนวทางเดียวกัน กระทรวงการคลังขอเรียนชี้แจงความเข้าใจ ดังนี้

1. กรณีความเสียหายเกิดขึ้นแก่น่วยงานของรัฐซึ่งค่าเสียหายเป็นไปตามนัย ข้อ 2.1 และ 2.2 แห่งประกาศกระทรวงการคลัง ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการสอบข้อเท็จวิเคราะห์ความรับผิดชอบทางละเมิดหรือ การสอบข้อเท็จวิเคราะห์ความรับผิดชอบทางละเมิดเสร็จสิ้นแล้ว แต่ยังไม่ได้ส่งสำเนาการสอบสวนให้กระทรวงการคลัง ทราบสอนนับตั้งแต่วันที่ประกาศมีผลใช้บังคับ (วันที่ 20 พฤษภาคม 2552) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งสำเนาการสอบสวนให้กระทรวงการคลังทราบ

2. สำนวนการสอบข้อเท็จวิเคราะห์ความรับผิดชอบทางละเมิดที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งให้ กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้น่วยงานของรัฐทราบและรายงานให้กระทรวงการคลังทราบ เป็นรายเดือน (ทุกระยะ 3 เดือน ตามปีงบประมาณ) ตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด

3. กรณีที่กระทรวงการคลังตรวจสอบรายงานตามข้อ 2 พบว่า การดำเนินการ หรือ กระบวนการสอบสวน หรือการวินิจฉัยความรับผิด ไม่เป็นไปตามระเบียบหรือแนวทางที่กระทรวงการคลัง กำหนด อันมีเหตุที่เห็นเป็นการสมควรหรือประโยชน์แห่งความยุติธรรม กระทรวงการคลังอาจเรียกสำเนา การสอบสวนมาเพื่อตรวจสอบให้ความความเหมาะสม

4. โดยที่หน่วยงานของรัฐหลายแห่งยังกรอกข้อมูลในแบบรายงานที่กระทรวงการคลัง กำหนดไม่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงได้จัดทำคำอธิบายและตัวอย่างกรอก ข้อมูลเพิ่มเติมตามประเภทสำนวนการสอบสวน 5 ประเภท ให้ใหม่แล้ว

ทั้งนี้ ประกาศกระทรวงการคลัง แบบที่กระทรวงการคลังกำหนดพร้อมคำอธิบาย และ ตัวอย่างกรอกข้อมูล ตลอดจนเหตุผลในการออกประกาศ หน่วยงานของรัฐสามารถค้นหาและ ตรวจสอบได้ที่ www.cgd.go.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิสุทธิ์ ศรีสุพรรณ)
รองปลัดกระทรวงการคลัง
หัวหน้ากลุ่มการกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแห่ง

กลุ่มงานพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแห่ง

โทร. 0 2271 1999

หน้า ๔๑

เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๒ ๔

ราชกิจจานุเบกษา

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงาน ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๙ และเพื่อเป็นการลดขั้นตอนวิธีปฏิบัติและให้การพิจารณาผลการสอนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดการขาดใช้ค่าสินใหม่ทดแทนเสริมสืบไปโดยเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๑ วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ กระทรวงการคลัง จึงยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๙ และให้ใช้ข้อความตามประกาศนี้แทน

๑. ความเสียหายเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐจากสถานแหุทั่วไป (เช่น อุบัติเหตุเพลิงไหม้ ทรัพย์สินเสียหายหรือสูญหาย เป็นต้น) ซึ่งมิได้มีสาเหตุจากการทุจริต เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ นิติภัยรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

๑.๑ สำหรับส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๒ สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๓ ความเสียหายที่มีจำนวนเกินกว่าข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ และหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ด้องรับผิดต้องชดใช้ค่าเสียหายดังต่อไปนี้ ๑๕ ของค่าเสียหายทั้งหมด

๒. ความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริต หรือมีสาเหตุมาจากการที่เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ นิติภัยรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ (เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างไม่ปฏิบัติตามระเบียนฯ ว่าด้วยการพัสดุหรือฝ่ายสืบมติคณะกรรมการรัฐมนตรี เป็นต้น) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

๒.๑ สำหรับส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

หน้า ๔๔

ส่วน ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๗๒ ๔

ราชกิจานุเบกษา

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒

๒.๒ สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๓ ความเสียหายที่มีจำนวนเกินกว่าข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาดังนี้

๒.๓.๑ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบใช้เดือนจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยชงใจหรือประมาทเดินเลือดอย่างร้ายแรง จนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริต ขาดใช้ค่าเสียหายเดือนจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว

๒.๓.๒ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการที่เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฏ ระเบียบ มาตรฐานนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ และต้องมีไส้เกิดจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้กระทำโดยชงใจหรือประมาทเดินเลือดอย่างร้ายแรงขาดใช้ค่าเสียหายเดือนจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว

ความเสียหายที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามนัยดังกล่าวข้างต้น หน่วยงานของรัฐจะต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้น ตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดไปให้กระทรวงการคลังทราบทุกรอบ ๑ เดือน

ทั้งนี้ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

วิสุทธิ์ ศรีสุพรรณ

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มการกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศประทวงการคลังฉบับนี้ เมื่อจากพระราชบัญญัติการว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๒ กำหนดให้ส่วนราชการที่มี
อำนาจออกกฎหมายเปลี่ยน ข้อบังคับหรือประกาศ เพื่อใช้บังคับกับส่วนราชการอื่น มีหน้าที่ตรวจสอบว่า
กฎหมายเปลี่ยน ข้อบังคับหรือประกาศนั้นเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความยุ่งยาก ข้าราชการอื่นหรือล่าช้า
ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการอื่น และปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมโดยเร็ว ซึ่งประกาศ
ประทวงการคลังฉบับเดิม (ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘) อาจก่อให้เกิดความล่าช้า ต่อการออกคำสั่ง
และการบังคับทางปกครองกับผู้ต้องรับผิด ในกรณีที่ปรากฏตัวผู้ต้องรับผิดแล้ว ประกอบกับ
พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ได้ใช้บังคับ
มาระยะเวลาแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกาและศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยและคำพิพากษา
ศาลปกครองสูงสุดที่เป็นบรรทัดฐานจำนวนมาก ซึ่งหน่วยงานของรัฐสามารถนำคำวินิจฉัย
และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่เป็นบรรทัดฐานดังกล่าวมาปรับใช้กับการวินิจฉัยสังหาร
ของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามเจตนาหมายของกฎหมาย นอกจากนี้ สมควรให้หน่วยงาน
เจ้าของทรัพย์สินได้บริหารจัดการทรัพย์สินของตนเองได้อย่างมีเอกภาพสอดคล้องกับ
การปฏิรูปงานบริหารและการจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยกระทรวงการคลังจะให้คำปรึกษา
แนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการดำเนินการต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลัง

สำหรับความเสียหายที่มีมูลค่าสูง หรือมีสาเหตุจากการทุจริต เกินขาดบัญชี
หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ระดับประเทศถึงระบบบริหารราชการแผ่นดินโดยรวม การตรวจสอบของ
กระทรวงการคลังจะเป็นผลให้รัฐได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากผู้กระทำละเมิดเพิ่มขึ้น
เป็นการรักษาประโยชน์ของรัฐ สามารถป้องกันการรั่วไหลของทรัพย์สินของแผ่นดิน และ
ควบคุมให้หน่วยงานรักษาวินัยการเงินการคลังโดยเคร่งครัด ตลอดจนป้องปาราม
การทุจริตตามนโยบายของรัฐบาลในแต่การตรวจสอบความชำรุดเสื่อมสภาพแผ่นดินให้เกิด
ความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพได้ส่วนหนึ่ง

แบบรายงาน

รายงานความเสียหายที่ไม่ต้องส่งส่วนกลางให้กระทรวงสาธารณสุขตามสัญญา
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ค่าตัวแทนหลักทรัพย์ภายนอกในการรับโภคภัณฑ์และการซื้อขายเมืองที่หนึ่ง พ.ศ. ๒๕๓๙

ชื่อหน่วยงานของรัฐ

(๑)

ผู้แต่งบันทึก เดือน พ.ศ. ประจำปี เดือน พ.ศ. (๒)

ลำดับ ที่	หน่วยงานเบ็ดเตล็ด (๑) รายงานเสียหาย	ประเภท รายงานเสียหาย (๒)	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย (๓)	จำนวนเงิน ที่เกิดเหตุ (๔)	จำนวนเงิน แหล่งรวมเบ็ดเตล็ด (๕) โดยตรง	จำนวนเงิน แหล่งรวมเบ็ดเตล็ด (๖) หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

ตรวจสอบต่อลงชื่อ

(ลงชื่อ) (๗)

ผู้แต่งบันทึก (๘)

คำอธิบาย

(๑) ให้ระบุสิ่ห์หอยในระบบภูมิคุ้มกันเป็นนิติบุคคล เช่น

- ภาระภรรยา... (กรณีความเสียหายเกิดแต่สำนักงานรัฐบาลเดียว) ทบวง กbm หรือหน่วยงานลักษณะเดียวกันที่ได้ยกเว้นทำสิ่ห์หอย
- รัฐวิสาหกิจ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- หน่วยงานของรัฐฯ

(๒) การรายงานให้กระบวนการทางกฎหมาย 3 เดือน ให้ขยายไปเป็นรายไตรมาส

(๓) “ให้ระบุสิ่ห์หอยในสิ่ห์หอยที่เกิดความเสียหาย ซึ่งอยู่ในสังกัดของหน่วยงานตามที่ระบุที่ ๑ ด้าน

- ที่ทำการปกครองจังหวัด (สังกัดกรมการปกครอง)
- สำนักงานเขตมาร์กจังหวัด (สังกัดกรมยุทธศาสตร์)
- โขพยาบาลฯ... (สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)
- สถานีตำรวจนครบาล.../สถานีตำรวจนครบาล.../สำนักงานคสส.../สำนักปัญญา.../

(๔) กระบวนการเสียหาย ให้ระบุตามประเภทสำนวนการของสวนทางค้านความปรบดิทางลักษณะเจ้าหน้าที่ ซึ่งกำหนดไว้ ๕ ประเภท คือ

- 1) ทรัพยากรสิ่ห์หอยที่หักพังเสื่อม
- 2) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ
- 3) ความร้ายแรงทำให้กระวนหัวหรือหัวพบรอยสิ่ห์หอย
- 4) ဓาหารสิ่ห์หอยที่ถูกเพลิงไหม้
- 5) ฉุบดับเหตุ
- 6) เช่น ได้แก่ ความเสียหายซึ่งเกิดขึ้นขณะรถเข้ามาอยู่ใน ๕ ประบานที่มาตั้งไว้

- (๔) จำนวนค่าเสียหาย หมายถึง ค่าเสียหายที่แท้จริง (หลังพักค่าเสียหายลดลง) ที่เกิดขึ้นจากเหตุระเบิดในคราวเดียวกัน เช่น
- ค่าเสียหายภายนอกบ้านที่ 100,000 บาท
 - ค่าเสียหายจากอุบัติเหตุรวม 500,000 บาท (ค่าซ่อมรถยนต์ร้าวกร 100,000 บาท ค่าซ่อมไฟหน้าหอน้ำหัวคูลเกียรตินาค 400,000 บาท)
 - ค่าเสียหายจากการหยอดจำนำเงิน 500,000 บาท (รากด้าว 600,000 บาท หักค่าเสื่อมราคา 100,000 บาท)
- (๕) ให้ระบุ รับ เสื่อม ปี ที่เกิดเหตุและมีผลเสื่อม เช่น
- กรณีการหักดิบทางการเงิน ให้ระบุวันเดือนปีที่เริ่มกระบวนการหักดิบ วันเดือนปีที่สิ้นสุด เช่น ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2561-31 มีนาคม 2562
 - กรณีบุคคลเดียว ให้ระบุวันเดือนปีที่เกิดเหตุครั้ง เช่น วันเดือนปีที่ 25 พฤษภาคม 2552 เวลาประมาณ 16.30 น.
 - กรณีไม่ทราบวันเดือนปีที่เกิดเหตุ ให้ระบุวันเดือนปีที่เริ่มพอดีกับวันเดือนปีที่สิ้นสุด เช่น
- (๖) ให้ระบุชื่อที่จริงโดยอย่างชัดเจน ได้แก่ ที่ ให้หัน อย่างไร และทำให้นักงานได้รับความเสียหายอย่างใด และระบุความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาพิจารณาและมีมติว่า มีเจ้าหน้าที่คนใดกระทำโดยประมาทเสื่อมคลายอย่างใด
- นี้คือ
- รู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ 25 พฤษภาคม 2552 นาย ก. กระทำการดูดบุหรี่ขณะอยู่ในห้องทำงานส่วนตัวภายในเครื่องสำอาง 3 ชนิด
 - กรณีกระทำการดูดบุหรี่ในห้องทำงานรับผิดชอบเดือนนี้ นาย ก. ผู้ดูแลรักษาศัยโภคภายในห้องทำงานประจำโดยชื่อชื่นมีความได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องขอได้รับเงินเดือนจำนวน 500,000 บาท นาย ร. หัวหน้าฝ่ายการเงินกระทำการดูดบุหรี่ในห้องทำงานเสื่อมคลายอย่างร้ายแรง
- ต้องรับผิดชอบได้ตามที่ร้องขอ 60 คะแนน นาย ค. ผู้อำนวยการกองคลัง กระทำการดูดบุหรี่ในห้องทำงานเสื่อมคลายอย่างร้ายแรง
- ดังนี้
- (๗) ให้ระบุคำวินิจฉัยสังการของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามเชิงคุณภาพที่ 1 ว่ามีคำวินิจฉัยในเรื่องนี้ ว่า มีเจ้าหน้าที่คนใดกระทำโดยประมาทเสื่อมคลายอย่างชัดเจน ต้องรับผิดชอบตาม จํานวนเท่าใด (ระบุเป็นเต็มจำนวนหนึ่งช่องเดียวตามเชิงคุณภาพที่ ๖)
- (๘) ให้ระบุชื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบเชิงคุณภาพอย่างหนึ่ง

รายงานความเสี่ยงภัยทางธุรกิจ
ร่วมกับห้องคัดแยกภารกิจภัย
ในกระบวนการรับและตรวจสอบเอกสารทางด้านอาชญากรรม พ.ศ. 2539

กกรม ก.

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2552 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2552

ลำดับ ที่	หน่วยงานโดย	ประมวล ความเสี่ยง	จำนวนเงินที่ หักออกจากภารกิจภัย	จำนวนเงินที่ หักออกจากภารกิจภัย	หักออกจากภารกิจภัย		คำอธิบายเหตุการณ์	หัวหน้า部門ที่รับผิดชอบรัฐวิสาหกิจ
					วัน เดือน ปี	วัน เดือน ปี		
1.	สำนักพัฒนาทรัพยากร ทรัพยากรพิเศษ	ทรัพยากรพิเศษ ที่ไม่สามารถประเมินได้	500,000 บาท	ระหว่างวันที่ 2-9 มกราคม 2552	ข้อมูลของสำนักพัฒนาทรัพยากร ที่ไม่สามารถประเมินได้ สำหรับ สิ่งของที่ไม่สามารถประเมินได้ จำนวน เงินไปส่วนตัวเป็นเหตุให้ ก.ได้รับ ความเสียหายเป็นเงิน 500,000 บาท ความเห็นชอบงบประมาณการของบบ หักออกจากภารกิจภัย	2-9 มกราคม 2552	<p>1. นางสาว ม. ผู้จัดการสำนักพัฒนาทรัพยากร จัดอบรมและออกสำรวจภารกิจภัยในคราวนี้ สิ่งของที่ไม่สามารถประเมินได้ 2/2552 แหล่งมา เงินไปส่วนตัวเป็นเหตุให้ ก.ได้รับ ความเสียหายเป็นเงิน 500,000 บาท ความเห็นชอบงบประมาณการของบบ หักออกจากภารกิจภัย</p> <p>2. นาย น. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากร ได้รับเงิน 200,000 บาท เพื่อจ่ายค่าเดินทางไปราชการ ประจำเดือน มกราคม 2552</p> <p>3. นาย บ. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากร ได้รับเงิน 300,000 บาท เพื่อจ่ายค่าเดินทางไปราชการประจำเดือน มกราคม 2552</p>	<p>1. นางสาว ม. ผู้จัดการสำนักพัฒนาทรัพยากร ได้รับเงิน 200,000 บาท เพื่อจ่ายค่าเดินทางไปราชการประจำเดือน มกราคม 2552</p> <p>2. นาย น. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากร ได้รับเงิน 200,000 บาท เพื่อจ่ายค่าเดินทางไปราชการประจำเดือน มกราคม 2552</p> <p>3. นาย บ. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากร ได้รับเงิน 200,000 บาท เพื่อจ่ายค่าเดินทางไปราชการประจำเดือน มกราคม 2552</p>

ผู้จัดการสำนักพัฒนาทรัพยากร
รัฐวิสาหกิจ ไทย จำกัด
(ลงชื่อ) นายรักษา ใจสะอาด
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ ก.

รายงานความเสี่ยงทางการเงินที่ไม่ต้องสำรองสำหรับภาระด้านการเงินที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ตามระเบียบคณะกรรมการรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิรูปโครงสร้างภาระด้านการเงินที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตและมิติของเจ้าหนี้ พ.ศ. 2539

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2552 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2552
หมายเหตุครั้งที่ ๑

ลำดับ ที่	หน่วยงานของ	ประเภท ความเสี่ยง	จำนวนเงิน คงเหลือ	จำนวนเงิน คาดประมาณ	วัน เดือน ปี ที่ได้มา	ผู้ที่รับริ่ง	ผลกระทบทางการเงินที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	คำอธิบายของ ผู้ห้ามรายงานตามที่ระบุ
1.	ส่วนราชการ	ไม่ปฏิบัติตาม กฎหมายหรือ ระเบียบ	1,500,000 บาท	1,500,000 บาท	16 มกราคม 2552	ผู้ที่รับริ่ง	คณบดีกรรมการกำกับดูแลราชการส่วนภูมิภาค ที่จะร่างมาตรการสำหรับผู้นำ้งน ชัยเดชบาล นศร. ก. ค. คานกนันราคากลางโดยไม่ได้รับ Factor F ของปัจจัยภายนอก เป็นเหตุให้ เหตุบานสุดภ. ได้รับความเสียหายต่อไป จำเป็นต้องร้องขอความปริญน คิดเป็นเงิน 1,500,000 บาท คร 2 月 ที่นับถ้วนตามวาระของ ผู้ที่รับริ่งภาระด้านการเงินที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	นาย ๒. ผู้รับราชการประจำ ภ.ในฐานะผู้รักษาบัญชี และผู้ออกคำสั่งเมืองทางราชการ ให้ร่วมเข้ามาร่วมพัฒนาต่อไปนี้

หมายเหตุครั้งที่ ๒

หมายเหตุครั้งที่ ๓

ลำดับ ที่	หน่วยงานเบ็ดเตล็ด	บประมาณ ความเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ผู้ที่ได้รับ ผลกระทบ	ผู้ที่ได้รับผลกระทบ	คำรับรองว่า หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
						2. นาย น. ปลัดเทศบาล ประมวลสินเสย อย่างร้ายแรง ต่อรองรับผิดชอบให้ในชั้นศาล รัษฎະ 15 ศักดิ์เป็นเงิน 225,000 บาท 3. นาย บ. นายกเทศมนตรี ประมวล เงินสักกะป่าสักร้ายแรง ต่อรองรับผิดชอบให้ใน ชั้นศาล 10 ศักดิ์เป็นเงิน 150,000 บาท	

ทราบดูก็คงแล้ว

รักษา ใจสะอาด

(ลงนาม) นายรักษา ใจสะอาด

ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการองค์กร ก.

รายงานความเสี่ยงที่มีต่อองค์กรสำหรับการดำเนินการสัมภาระ
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ออกให้กับบุคลากรในสังกัดของรัฐบาล ว.ส.2539

ชื่อยกเว้นที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ลำดับ ที่	หน่วยงานเดียว	ประเภท ความเสี่ยง	ประเมิน ความเสี่ยง	จัดทำโดย	คำบรรยาย
			ด้วยตนเอง	ด้วยตนเอง	หัวหน้าหน่วยงานและรัฐ
1.	กองกลางผู้ดูแล ภายนอก ฝ่ายภายนอก	ความเสี่ยง ของภายนอก ที่ไม่สามารถ ควบคุมหรือลดลง	ศูนย์บริหาร ค่าเสี่ยงหาย	ศูนย์บริหาร ค่าเสี่ยง	ผลลัพธ์ทางการค้า ของภายนอกไม่ คงที่
					หมายเหตุ ๑. ปัจจัยภายนอก ก. เป็นร่วมกันที่ต้องรับผิดชอบ. ๑. นาย ณ. พนักงานรัฐบัญชี น.ส.ปิยณุศา คงทัยที่ใช้รายเดือนศั่นศักดิ์สำหรับการ ประเมินความเสี่ยงทางการค้าและตัวบุคคล ลูกค้ารับยอด ๖๐ ล้านบาทใน ๔๒๐,๐๐๐ บาท ๒. นาย บ. หัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ เดินเรื่องไปรษณีย์ ต้องรับผิดชอบให้ในส่วน ของบุคคล ๒๐ ล้านบาทใน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ๓. นาย บ. หัวหน้าฝ่ายภายนอก ประมาณ เดือนสองครึ่งต้องรับผิดชอบให้ในส่วนของ บุคคล ๑๕๕๐๐ บาทใน ๑๐๕,๐๐๐ บาท ๔. นาย ณ. ผู้อำนวยการกองตรวจสอบและ ประเมินความเสี่ยง ต้องรับผิดชอบให้ในส่วนของ บุคคล ๔๒๐,๐๐๐ บาท ๕. นาย บ. หัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ ประเมินความเสี่ยงร้ายแรง ต้องรับผิดชอบ ให้ในส่วนของบุคคล ๒๐ ล้านบาท ๖. คิดเป็นเงิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท

ลำดับ ที่	หน่วยงานเบ็ดเตล็ด	ประเภท ความเสี่ยง	อัตราภัย ค่าเสียหาย	รับเรื่องรี ติกิตาบศุ	หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ	
					หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ	หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
					3. นาย บ. เวชเนื้อฝ่ายงานพานะ ประมาทเดินทางอย่างร้ายแรง ต้องรับผิด ชอบใช้เวลาครั้งละ 15 คืน เบี้ยนเงิน 105,000 บาท	4. นาย ณ. ผู้อำนวยการกองการพัฒนาและ ยามพานะ ประมาทเดินทางอย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้เงินค่าใช้จ่ายละ 5 คืน เบี้ยน เงิน 35,000 บาท

- 2 -

ทราบดูก็ต้องแจ้ง
รักษา ใจสะอาด
(ลงชื่อ) นายรักษา ใจสะอาด
ตำแหน่ง ปลัดกระทรวง ก.

รายงานความเสี่ยงสำหรับการดำเนินการตามภาระสัมภาระที่ต้องดูแลในปัจจุบัน ประจำเดือน มกราคม พ.ศ. 2552

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2552 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2552

ก. ก.

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2552 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2552

ลำดับ ที่	หน่วยงานผู้รับ ภาระสัมภาระ	ประเภท ภาระสัมภาระ	จำนวนเงิน คงเหลืออยู่	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	จำนวนเงิน ที่ได้รับ โดยประมาณ	วันที่ 31 มกราคม 2551	วันที่ 31 มีนาคม ปัจจุบัน	ผู้เช่าฯรับ ผลกระทบและภาระ ของภาระที่ต้องดูแลในปัจจุบัน		คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานภาระ
								จำนวนเงิน ที่ได้รับ โดยประมาณ	จำนวนเงิน ที่ต้องชำระ โดยประมาณ	
1.	สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง	อาคารสำนักงานที่ ถูกเพลิงไหม้	500,000 บาท	สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง	500,000 บาท	2551	ปัจจุบัน	เกิดเหตุเพลิงไหม้ของสำนักงาน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ทำให้ต้องดำเนิน และซ่อมแซมสำนักงาน รวมทั้งเอกสาร สำคัญสิ่งของทั้งหมด ค่าเสียหายคิดเป็น ^{เงินประมาณ 500,000 บาท} ^{ค่าวาမ์ที่นับจดหมายและเอกสาร ข้อมูลที่บันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์}	สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้ดำเนินการซ่อมแซม เพื่อฟื้นฟูสภาพสำนักงานให้กลับมาใช้งาน ตามกำหนดเวลาที่ต้องการ ไม่พบว่ามีข้อมูลใดที่ถูก ^{หายไป} สำนักงานได้รับความเสียหาย ความเสียหายของสำนักงานนับเป็นค่าวาไม้ ^{ที่ขาดหายไป} สำนักงานที่วิทยาการ สานักงานค้ำประกัน แห่งชาติ สำนักข้อมูลนัก เทศบาลกรุงเทพมหานคร สำรองจราจร สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนัก 衙การกรุงเทพมหานคร ทำลายความชุ่มชื้นในร่อง ประมวลสินเพื่อป้องกันรักษาและรักษา ^{ความชื้น} เจ้าหน้าที่ จึงไม่มีผู้ใดต้องรับภาระใดๆ ค่าเสื่อมหดหดเนื่องจากภาระ	นายธีรศิริ ธรรมรงค์ หัวหน้าหน่วยงานภาระ

ธรรมรงค์ ธรรมรงค์
หัวหน้าหน่วยงานภาระ

(ลงชื่อ) นายธีรศิริ ธรรมรงค์ ก.
ตำแหน่ง ปลัดกระทรวง ก.

รายงานความเสียหายที่ไม่ได้รับส่วนหนึ่งจากการดำเนินการตามโครงการที่จัดทำขึ้น
ตามระเบียบส่วนราชการที่ออกให้เป็นความต้องการของบ้านเมืองสำหรับปี พ.ศ. ๒๕๓๙

ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ผู้แต่งบัญชี : นายพิพัฒน์ คงกระSTA ๔๗๘

ลำดับ ที่	หน่วยงานของ รัฐ	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	สาเหตุที่จัด		คำบรรยายของ ผู้ดำเนินการและผู้รับผิดชอบ
					แหล่งมา	แหล่งไป	
1.	ฝ่ายพัสดุ	ภูมิพลฯ	800,000 บาท	วันที่ 16 มกราคม ๒๕๕๒	ภูมิพลฯ	ประจำการเพื่อรองรับภาระภาระมาการ ทำงานที่จัดทำตามบัญชีทางคลัง	นาย ร. นฤทธิ์ ธรรมชาติ ผู้จัดการประจำกอง ด้วยภาระความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ ซึ่งเป็นเจ้าของความรับผิดชอบต่อ ว่า เห็นว่า นาย ช. ภัยภัยน์ศรีธรรมชาติ ได้รับภาระ ภาระดูแลซ่อมแซม โรงเรียนในจังหวัด... เนื่องด้วยเป็นหนี้สกัดกิจกรรมที่ 35 บนถนน สายใหม่ ตัวเอง... จึงห่วง... จึงห่วง... ได้มี ภาระดูแลรักษาไว้ส่วนทางล้ำเข้ามาใน ทางเดินทางเดินทางที่ใช้รับภาระดูแล นาย ช. จึงหันหน้าหาเจ้าหน้าที่ให้ดูแล ช. ณ วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๒ จึงได้ให้ นาย ช. บุคลากรยานพาหนะ จี๊ด ๓ รุ่น ที่ไม่รับภาร ะดูแล ให้รับภาระดูแลแทนที่ของ ช. ภัยภัยน์เป็นเงิน 70,000 บาท และ บุคคล ต้องจ่ายเงินค่าซ่อมแซมให้ภาระของ บุคลากรยานพาหนะ 730,000 บาท คิดเป็นเงิน 400,000 บาท

ลำดับ ที่	หน่วยงานเบ็ดเตล็ด	ประเภทธุรกิจ	จำนวนเงิน ค่าเสื่อมหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ผู้ที่รับผิดชอบ		ผู้ที่มีส่วนได้เสียทางการเมือง และคนที่เกี่ยวข้องที่มาเข้าร่วมการเมือง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของรัฐ	ผู้อำนวยการหน่วยงานของรัฐ
					นายกฯ	ผู้ว่าฯ		
1	บริษัทฯ	บริษัทฯ	จำนวนเงิน ค่าเสื่อมหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	นายกฯ	ผู้ว่าฯ	ผู้อำนวยการหน่วยงานของรัฐ	ผู้อำนวยการหน่วยงานของรัฐ

ພາກຊົງຕ້ອງແນ່ງ
ກຳໄຫວ້ ໄກສະອາດ
(ເຮັດວຽກ) ນາຍວິໄລຍະ ໄກສະວາ
ຕໍ່ມະນາງ ນາຍາ ດູງກົງ, ປ.

卷之三

ภาคผนวก

ลำดับ ๕

ที่ กค 0410.2/๘๓๗๔

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑

เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ อธิการบดี และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

ด้วยคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีคำวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับแนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขยายผลด้วยทางเดียวตามเงื่อนไข มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ กรณีการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับทรัพย์สินที่อยู่ต่างพื้นที่และความคุ้มครองตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความเห็นโดยสรุปว่า

๑. การใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขยายผลด้วยทางเดียวต่อทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นการบังคับกับทรัพย์สินของผู้อื่นในบังคับของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงินไม่ว่าทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ใด ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายท้องที่ ทั้งหมด ๑ หน่วยงานที่จัดตั้งน้ำหนักบัญญัติในลักษณะ ๒ การบังคับคดีตามคำพิพากษาริบคำสั่งมาไว้ ทั้งหมวด ๑ หลักทั่วไป (มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๓๐๒) และหมวด ๒ วิธียึดทรัพย์ อายัดทรัพย์และการจ่ายเงิน (มาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๒๓) ทั้งนี้ การอนุโนมัติใช้ดังกล่าวจะต้องนำมาใช้บังคับเท่าที่เหมาะสมกับลักษณะของเรื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงินเท่านั้น

๒. เจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขยายผลด้วยทางเดียวต่อทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนี้

๒.๑ ความรับผิดทางแพ่ง (ละเมิด) ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หลักในเรื่องละเมิด การกระทำใดแม้จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นแต่ผู้นั้นมีอำนาจ

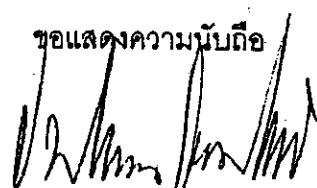
/ตาม...

ตามกฎหมายที่จะกระทำได้ การนั้นไม่ถือว่าเป็นละเมิด ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ขอนด้วยกฎหมายยอมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่

2.2 ความรับผิดทางอาญา โดยหลักแล้วการกระทำได้ແນ່ประมวลกฎหมายอาญา จะกำหนดให้เป็นความผิดแต่นอกกฎหมายให้อำนาจสำหรับการกระทำนั้นก็ไม่ถือว่าผู้นั้นได้กระทำการผิดอาญา ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามที่กฎหมายให้อำนาจให้เจ้าหน้าที่ยอมไม่มีความผิดทางอาญา
(รายละเอียดความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง สามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ กรมบัญชีกลาง www.cgd.go.th)

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้นำวิจัยงานของรัฐตามความหมายของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 สามารถปฏิบัติตามคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองข้างต้นและเป็นการลดภาระที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ จึงเห็นควรแจ้งโดยแนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครองดังกล่าวให้นำวิจัยงานของรัฐเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความยินดี

(นายปิยพันธุ์ นิมนานา hemint)
 อธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง
 กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง
 โทร. 0 2271 1999

๑๓๔

เลขที่รับ	๐๘๒๗๙๔
วันที่	๗.๙.๒๕๖๑
เวลา	

ที่ นร ๐๙๐๕/๙๐๖๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๓๙๔/๑๔ ถนนสามเสน

เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๔ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง หารือการบังคับคดี

เรียน อธิบดีกรมบัญชีกลาง

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๕/๔๒๓
ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกของ เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการ
บังคับทางปกของกับทรัพย์สินที่อยู่ต่างพื้นที่ และความคุ้มครองตามกฎหมายของ
เจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกของ

ตามที่กรมบัญชีกลางได้ขอหารือปัญหาเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกของ
และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) แต่งตั้งผู้แทน
ไปเชี้ยวข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกของได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว
และมีความเห็นประภากฎตามบันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกของที่ได้ส่งมาด้วยนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณพรพิพิช ชาลี)

เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอ่าน yay ก

โทร. ๐ ๒๖๒๒ ๐๙๐๖-๙

สำนักกฎหมายปกของ

โทร. ๐ ๒๖๙๐ ๐๙๔๑-๔ ต่อ ๓๖๘๓ (นายรักษา)

โทรสาร ๐ ๒๖๔๑ ๔๙๔๒

www.krisdika.go.th

www.lawreform.go.th

เรื่องเลขที่ ๖๗๓/๒๕๔๑

**บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับทรัพย์สิน
ที่อยู่ต่างพื้นที่ และความคุ้มครองตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่
ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง**

กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ที่ กจ ๐๔๐๖.๒/๑๒๖๖๓ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอหารือแนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งสรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้หารือกรมบัญชีกลาง กรณี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๑ ออกคำสั่งทางปกครองเรียกให้นายคงศักดิ์ คงนาค และนายวสกุล ชัยชูวงศ์ เจ้าหน้าที่สำนักงานการประ同胞ศึกษาจังหวัดพิษณุโลก (เดิม) รับผิดชอบใช้ค่าลินใหม่ทดแทนจากการจัดซื้อครุภัณฑ์ประจำห้องปฏิบัติราชการทางภาษาประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๙ แต่เจ้าหน้าที่ทั้งสองเพิกเฉย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๑ จึงได้ดำเนินการสืบหาทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวและแจ้งอายัดทรัพย์สิน ซึ่งได้แก่ รถจักรยานยนต์ ทะเบียนอาชุดปีน และบัญชีเงินฝากธนาคารออมสิน แต่ประสบปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อนำเงินสดใช้แก่ทางราชการ จึงขอหารือแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. มีขั้นตอนในการบังคับดื้อย่างไร เมื่อจากยังไม่พบตัวทรัพย์ที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นอยู่ต่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับความเสียหาย และอยู่ต่างจังหวัด

๒. ตามกฎหมายฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้มีอำนาจลั่นยิต อายัด ซึ่งในทางปฏิบัติจะมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้ดำเนินการแทน แต่เจ้าหน้าที่ไม่กล้าที่จะปฏิบัติ เมื่อจากไม่มีนิจในข้อกฎหมาย แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน วิธีการยึดรูปแบบคำสั่งที่น้ำยิด องค์ประกอบและจำนวนของเจ้าหน้าที่ที่ทำการยึดมีครบถ้วน เนื่องจากเกี่ยวกับหลักประกันความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนคำใช้จ่ายหรือค่าตอบแทน (ถ้ามี)

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงได้หารือปัญหาข้อกฎหมายในประเด็นดังกล่าวมาอย่างสำนักงานฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) เป็นผู้ซึ่งจะรายงานผลการอุทธรณ์ให้เจริญแล้ว เห็นว่า ข้อหารือของกรมบัญชีกลางมีประเด็นต้องพิจารณาสองประเด็น และมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การใช้มาตรการบังคับทางปกครองจะใช้กับทรัพย์สินที่อยู่ต่างพื้นที่ได้หรือไม่ อย่างไร และมีขั้นตอนการใช้มาตรการบังคับทางปกครองอย่างไร เห็นว่า การใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นการบังคับกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของค่าสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงินโดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ใด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ไม่ได้จำกัดพื้นที่สำหรับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองไว้ ดังนั้น แม้ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้ด้องรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนจะอยู่ต่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรืออยู่ในต่างจังหวัด เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒)ฯ ขอบที่จะยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าวได้ ซึ่งมาตรา ๕๗ วรรคสอง* แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ บัญญัติให้การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่จึงต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม ซึ่งได้แก่บทบัญญัติในลักษณะ ๒ การบังคับคดีตามค่าพิพาทระหว่างค่าสั่ง โดยนำมาใช้ทั้งหมวด ๑ หลักทั่วไป (มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๓๐๒) และหมวด ๒ วิธียึดทรัพย์ อายัดทรัพย์ และการจ่ายเงิน (มาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๔๓) ทั้งนี้ การอนุโลมใช้ดังกล่าวจะต้องนำมาใช้บังคับเท่าที่เหมาะสมกับลักษณะของเรื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของค่าสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงินเท่านั้น ตามที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางบังคับของเชียงใหม่เรื่องสรุปข้อคิดเห็นที่ ๔๙๑/๒๕๕๐* และอาจสรุปขั้นตอนการยึดอายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินได้ ดังนี้

*มาตรา ๕๗ ค่าสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ได้ชำระเงิน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือเดือนให้ผู้นั้นชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามค่าเดือน เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน

วิธีการยึด การอายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมาย

*บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง วิธีปฏิบัติในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และทรัพย์สิน เงินหรือสิทธิเรียกร้องที่ไม่อยู่ภายใต้การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ ๙๐๔/๔๘๙ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ถึงมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

๑. การยึดเอกสารและสั่งหาริมทรัพย์มีรูปร่าง

มาตรา ๓๐๓^๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจยึดทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยเอาทรัพย์มาอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่เพื่อรับรวมแล้วขออนุญาตต่อศาลเพื่อทำการขายทอดตลาดต่อไปได้ ทั้งนี้ มาตรา ๓๐๓ (๑) และ (๒) กำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถยึดทรัพย์นั้นมาอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานบังคับคดีเองหรือมอบให้บุคคลอื่นดูแลรักษาระหว่างนั้นแทนได้ แต่เจ้าพนักงานต้องแจ้งการยึดให้ลูกหนี้ทราบด้วย จากบทบัญญัติดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการตามคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองยื่นมื่านาจเจ้าทรัพย์มาอยู่ในความดูแลของตนได้ แต่ต้องแจ้งการยึดให้ผู้อยู่ในบังคับของค่าสั่งทางปกครองทราบด้วย

๒. การยึดสั่งหาริมทรัพย์

มาตรา ๓๐๔^๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีนำหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินมารักษาระหว่างนี้ และแจ้งการยึดให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและเจ้าพนักงานที่ดินทราบ และหากหนังสือสำคัญยังไม่ได้ออก หรือนำมาแสดงไม่ได้ หรือหาไม่พบ ให้ถือว่าการที่ได้แจ้งการยึดต่อลูกหนี้และเจ้าพนักงานที่ดินถือเป็นการยึดที่สมบูรณ์และตามกฎหมายแล้ว ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการตามคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองจะต้องนำหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินมารักษาระหว่างนี้ และแจ้งการยึดให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการละเมิดและเจ้าพนักงานที่ดินทราบ

^๔ มาตรา ๓๐๓ การยึดเอกสารและสั่งหาริมทรัพย์มีรูปร่างของลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้นให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจัดทำโดย

(๑) นำเอกสารหรือทรัพย์สินนั้นมาและฝากไว้ ณ สถานที่ใดหรือแก่บุคคลใดตามที่เห็นสมควร และแจ้งการยึดนี้ให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาทราบ หรือ

(๒) มอบไว้ในความอารักษษาของลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยความยินยอมของเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา หรือมอบไว้ในอารักษษาของบุคคลอื่นได้เช่นครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่และแจ้งการยึดให้ลูกหนี้หรือบุคคลเช่นว่านั้นทราบ กับต้องกระทำให้การยึดนี้เห็นประจักษ์แจ้งโดยการประทับตราหรือกระทำโดยวิธีอื่นได้ที่สมควร

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ มาตรา ๓๐๔ การยึดสั่งหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจัดทำโดยนำเอกสารหรือทรัพย์สินนั้นมาและฝากไว้ ณ สถานที่ใด หรือแก่บุคคลใดตามที่เห็นสมควร และแจ้งการยึดนี้ให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและเจ้าพนักงานที่ดินผู้มีหน้าที่ทราบ ให้เจ้าหน้าที่ที่ดินบันทึกการยึดไว้ในทะเบียน ถ้าหนังสือสำคัญยังไม่ได้ออก หรือนำมาแสดงไม่ได้ หรือหาไม่พบ ให้ถือว่าการที่ได้แจ้งการยึดต่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาและเจ้าพนักงานที่ดินนี้ เป็นการยึดตามกฎหมายแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

๓. การอัยดทรัพย์สิน

มาตรา ๓๐ ทวี^๔ และมาตรา ๓๑^๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดการอัยดไว้ว่า ให้อัยดโดยคำสั่งอัยดซึ่งศาลออกให้แก่เจ้าหนี้ตามค่าพิพากษาตามที่เจ้าหนี้ร้องขอ ห้ามลูกหนี้ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องให้ดังเดิมการจำหน่ายลูกหนี้ตามค่าพิพากษา ตามที่เจ้าหนี้ร้องขอ ห้ามลูกหนี้ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องตั้งแต่ได้สั่งคำสั่งนั้นให้ลูกหนี้ และมีข้อห้ามบุคคลภายนอกซึ่งเป็นลูกหนี้ตามสิทธิเรียกร้องไม่ให้ชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของให้แก่ลูกหนี้ตามค่าพิพากษา แต่ให้ชำระหรือส่งมอบให้แก่ศาลหรือเจ้าหน้าที่จะต้องมีคำสั่งของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐไปยังเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการเมิดให้ดังเดิมหรือห้ามจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิเรียกร้อง และห้ามบุคคลภายนอกซึ่งเป็นลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องส่งมอบ โอนทรัพย์สิน สิทธิ หรือเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการเมิด แต่ให้ส่งมอบแก่เจ้าหน้าที่แทน

อนึ่ง การอัยดที่ดินนั้น กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๓๕/๒๕๔๗ เรื่อง การอัยดที่ดิน ซึ่งกรมที่ดินได้แจ้งเวียนคำสั่งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติแล้ว ตามหนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ นท ๐๔๙/ว ๓๔๕๓ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ การอัยดที่ดินจึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคำสั่งกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวด้วย

๔. การขยายผลต่ำดทรัพย์สิน

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้เคยวินิจฉัยในเรื่องเสร็จที่ ๑๗๓/๒๕๕๙^๖ ว่า การดำเนินการขยายผลต่ำดจะด้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งในการอนุโลมใช้ว่าต้องเที่ยงดีเชิงอ่านใจของผู้พิพากษามา

มาตรา ๓๗๐ ทวี ถ้าลูกหนี้ตามค่าพิพากษามีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกให้ชำระเงินจำนวนหนึ่งหรือเรียกให้ส่งมอบสิ่งของจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐ ให้เจ้าหน้าที่งานบังคับคดีอัยดและเจ้าหน้ายไปตามที่บัญญัติไว้ในห้ามตราต่อไปนี้

มาตรา ๓๗๑ สิทธิเรียกร้องซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๓๐ ทวี นั้น ให้อัยดโดยคำสั่งอัยดซึ่งศาลได้ออกให้ตามที่เจ้าหนี้ตามค่าพิพากษาได้ยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องผู้เดียวและเจ้าหนี้ได้นำส่งให้แก่ลูกหนี้ตามค่าพิพากษาและบุคคลซึ่งต้องรับผิดเพื่อการชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของนั้น

เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจกำหนดไว้ในหมายบังคับคดีให้เจ้าหน้าที่งานบังคับคดีมีอำนาจอัยดสิทธิเรียกร้องตามมาตรา ๓๐ ทวี ก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้อัยดของเจ้าหน้าที่งานบังคับคดีเป็นค่าสั่งอัยดของศาล

คำสั่งอัยดนั้น อาจออกให้ได้ว่าหนึ่งของบุคคลภายนอกนั้นจะมีข้อโต้แย้งหรือมีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขหรือว่าได้กำหนดจำนวนไว้แน่นอนหรือไม่

คำสั่งนั้นด้องมีข้อห้ามลูกหนี้ตามค่าพิพากษาให้ดังเดิมการจำหน่ายสิทธิเรียกร้องตั้งแต่ขณะที่ได้สั่งคำสั่งนั้นให้ และมีข้อห้ามบุคคลภายนอกไม่ให้ชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของให้แก่ลูกหนี้ตามค่าพิพากษา แต่ให้ชำระหรือส่งมอบให้แก่เจ้าหน้าที่งานบังคับคดี ณ เวลาหรือภายในเวลาตามที่กำหนดไว้ในคำสั่ง

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๘ กับทรัพย์สินที่มีทะเบียน ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๔๐๔/๓๐๔ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๙ ถึงที่กิจการอัยดใหม่

เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมาย ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น ผู้มีอำนาจในการอนุมัติให้ขยายทดลองลาดพร้าวพย์สินที่ได้ทำการยึดหรือทำการอายัดตามการใช้มาตรการเพิ่มคันทางปกครองจึงได้แก่ เจ้าหน้าที่ด้านที่กําหนดในกฎหมาย ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๙)ฯ

สำหรับแนวทางปฏิบัติ หน่วยงานผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองอาจสอบถามแนวทางในการดำเนินการจากหน่วยงานที่มีประสบการณ์ในการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน เช่น กรมบังคับคดี หรือกรมสรรพากร เพื่อที่จะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

ประเด็นที่สอง เจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างไร เนื่องจาก ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ด้าเนินการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยืดหรืออายัดและขยายผลต่ำต้นทรัพย์สินนั้น อาจแยกพิจารณาเป็นแต่ละกรณีได้ ดังนี้

๑. ความรับผิดทางแพ่ง (ละเมิด) ตามมาตรา ๔๒๐^๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หลักในเรื่องละเมิดนั้น การกระทำได้แม้จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นแต่ผู้นั้นมีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำได้ การนั้นก็ไม่ถือว่าเป็นุลละเมิด เนื่องจากไม่ครบ องค์ประกอบของการทำละเมิดซึ่งจะต้องเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมาย ทั้งนี้ ตามนัยค่าพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๙๘๐๙/๒๕๑๗^๗ และ ๙๙๗๙/๒๕๓๕^๘ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมาย ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติตาม

มาตรา ๔๒๐ ผู้ได้จงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เข้าเสียหายยึดเงินแก่ชีวิตก็ต้องรับโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งสองอย่าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๑๕/๒๔๐๗ พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๔๙
มาตรา ๒๗ ใช้บังคับแก่ผู้ยื่นคำขออนุญาตซึ่งมีสัญชาติอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๔ (๑) หรือยื่นคำขอ
ออกหนังสือพิมพ์เป็นภาษาอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๔ (๔) จึงทگเป็นผู้มีสัญชาติไทยและยื่นคำขอ
อนุญาตออกหนังสือพิมพ์เป็นภาษาไทย จึงต้องบังคับตามมาตรา ๒๔ วรรคแรก ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศ
ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๗ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๐๙ ข้อ ๑ ซึ่งให้อำนาจเจ้าพนักงานการพิมพ์ใช้คุลพินิจสั่ง
อนุญาตหรือไม่อนุญาตหรือสั่งเป็นประการอื่นตามความเหมาะสมแก่กรณีเป็นเรื่องๆ ไป ดังนั้น ที่จำเลยมีคำสั่ง
ค้ำช่องใจทกว่าเห็นสมควรอ่าวก่อนจะนกกว่าพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่จะประกาศใช้ จึงเป็นคำสั่งที่ชอบ
ด้วยกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ไม่เป็นการละเมิดต่อโจทก์และไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๔๑๑ มาตรา ๓๓ ที่ใช้บังคับอยู่ขณะนี้

๑๐ ค่าพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๖๔๗๔/๒๕๓๔ กองทัพบกเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินแห่งห้ามเพื่อประโยชน์ในราชการทหารตามพระราชบัญญัติฎีกากำหนดเขตห้ามห้ามที่ดิน และระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการปักคร่องและวิธีการจัดการที่ดิน (ฉบับที่ ๒) จ้าเลยทึ้งสามเป็นนายทหาร สังกัดกรมทหารบกที่ ๒ กองทัพบก ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ดำเนินการตามกฎหมายกับโจทก์ เพื่อพบร่วมโจทก์กับพวกร่วมทำการชุติดินในที่ดินของกระทรวงกลาโหม จ้าเลยที่ ๐ จึงมีอำนาจสั่งให้จ้าเลยที่ ๒ ที่ ๓ นำตัวโจทก์มาที่ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมคอมพลексทหารบกที่ ๒ เพื่อสอบสวนและให้โจทก์ชี้แจงแล้วส่งตัวให้ พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป การที่โจทก์ถูกควบคุมตัวไว้ที่สถานีตำรวจน้ำเป็นคุกพิเศษและอำนาจของ พนักงานสอบสวนไม่ใช่ผลโดยตรงจากการกระทำของจ้าเลยทึ้งสาม การกระทำของจ้าเลยทึ้งสามจึงไม่เป็นการ กระทำละเมิดต่อโจทก์

คำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายยื่นได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเลขที่ ๕๕-๕๕/๒๕๔๙^{๑๐} แม้การยึด อายัด หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้อุปถัมภ์ได้มาตรฐานการบังคับทางปกครองจะก่อให้เกิดความเสียหายแต่ก็ไม่เป็นการละเมิด นอกจากนี้ แม้การใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่จะก่อให้เกิดความเสียหายอันเป็นการละเมิด หากการละเมิดนั้นมิได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ยังคงได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘

๒. ความรับผิดทางอาญา โดยหลักแล้ว การกระทำได้แม้ประมวลกฎหมายอาญา จะกำหนดให้เป็นความผิดแต่หากมีกฎหมายให้อ่านอาจสำหรับการกระทำนั้นก็ไม่ถือว่าผู้นั้นได้กระทำการผิดอาญา เมื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยผู้มีอำนาจจากตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๒)ฯ ให้ทำการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามบทบัญญัติในส่วนที่ ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง หรือกฎหมายอื่นที่ให้อ่านเจ้าหน้าที่ในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง เจ้าหน้าที่ผู้นั้นยื่นไม่มีความรับผิดทางอาญา

(คุณพรพิพิชัย ชาล)

เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๐}บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินตามมาตรการ ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๘ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๘๐๔/๑๓๔ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ภาคผนวก

ลำดับ ๖

ที่ กค 0530.8/ฯ ๗๕

กระทรวงการคลัง

ถนนพะรำม ๖ กท. ๑๐๔๐๐

มี มิถุนายน ๒๕๔๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีเข้าหน้าที่ผู้อำนวยการและเมืองกาญ

เรียน ผู้อำนวยการจังหวัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี เอกอัครราชทูต ผู้อำนวยการ

เนื่องจากปัจจุบันยังมีหน่วยงานของรัฐหลายแห่งมิได้รับคำเนินการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบและเมือง กรณีเข้าหน้าที่ผู้อำนวยการและเมืองกาญให้เสร็จลั่นไปโดยเร็ว ตามนัยระเบียบ ส้านักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๒๔ ที่กำหนดไว้ว่า “ในการใดที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้รับคำเนินการตามระเบียบโดยอนุโลม เพื่อให้ได้ชัดอยู่โดยเร็วและระมัดระวังอย่างให้น้ำใจอย่างสุ่มความมารถก....” ทำให้หน่วยงานของรัฐนั้นไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องได้ทันภายใต้กฎหมายความมารถก และเป็นเหตุให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นท้อง แย่งซึ่งความประเสริฐในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบและเมือง เพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบให้ได้ทันท่วงที ขาดอยุคความชื้นมาอีก

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและ ความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐในการใดทั้งก่อสร้าง ซึ่งขอให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตั้งนี้

1. ในการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบและเมืองของเจ้าหน้าที่กรณีเข้าหน้าที่ผู้ดูแล รับผิดชอบจ้าต้องรับผิดชอบและเมืองกาญ ให้คัดแยกการสอบสวนเป็นก้าวเนินการสอบสวน และรายงานผลการพิจารณาให้ผู้ดูแลทั้งทั้งวินิจฉัยสั่งการให้เสร็จลั่นโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งให้รวมรวมสำนวนการสอบสวนทั้งหมดทั้งหมดไว้ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบอย่างช้าภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่เข้าหน้าที่ ถึงก่อสร้างดึงแก่ความพยายาม

2. สำหรับการส่งสำนวนการสอบสวนไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ขอให้ระบุคำว่า “กรณีเข้าหน้าที่ตาย” ด้วยตัวอักษรลงทุกที่เห็นได้อย่างชัดเจนไว้ทั่วบนคำนวนของหนังสือด้วย

อนึ่ง กรณีเข้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและหน่วยงานของรัฐไม่อาจใช้สิทธิเรียกให้เข้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบซึ่งใช้คำศัพท์ในทบทวนให้กันภายใต้กฎหมายความมารถกเนื่องจากการปฏิบัติงานล่าช้าของ เจ้าหน้าที่ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียสิทธิและได้รับความเสียหายเป็นกรณีเมื่อใดก็ตามที่มีความเชื่อว่าเกิดจาก

/การกระทำ...

- 2 -

การกระทำการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะต้องดำเนินการเพื่อตั้งคณะกรรมการ
สอบข้อเท็จจริงความผิดมิชอบและเมตตาไป เพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบในการเสียหายดังกล่าว

**จึงเรียนมาเพื่อทราบและรับให้หน่วยงานที่อยู่ในการควบคุมดูแลหรือในกำกับดูแล
ถือเป็นหลักปฏิบัติโดยเคร่งครัดท่อไป**

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิพันธุ์ นิมนานาเมินท์)
รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง
สำนักกฎหมายและระเบียบ
ส่วนกฎหมายและระเบียบ ๘
โทร. 2711217

八-๑(๙)-๑๔

ภาคผนวก

ลำดับ ๗

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/๑๐.๕๐

สำเนาจดแจ้งการถูกตัด
รัฐ..... ๘๔๖๐
วันที่..... ๒๙/๒๒/๒๕๔๘
เวลา..... ๑๖.๔๙๖

กระทรวงการคลัง

ถนนพญาไท ๖ กม. ๑๐๔๐๐

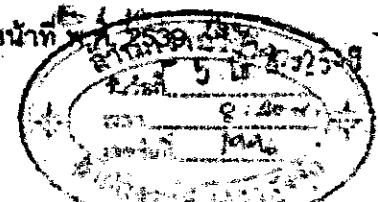
สำนักงานวิชาการ

๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘

[Signature]

เรื่อง การอุทธรณ์คำสั่งคณะกรรมการบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙ ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดไป

เรียน อัยการสูงสุด

สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ความผิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีการมีคำสั่งห้ามความเห็นชอบกระทำการคลังให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบให้คำสินไนมกดแทน ความระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๘ และเจ้าหน้าที่ผู้ถูกบังคับตามคำสั่งนั้นได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว รวมทั้งกรณีคำสั่งไม่ออกหรือไม่ระบุหมายเหตุของกระทรวงการคลังจะไม่ความเห็น โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ความผิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙) มีความเห็นโดยสุญญาน่า

๑. การมีคำสั่งตามข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แห่งยานพาณิชย์ที่เป็นราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคซึ่งมีคำสั่งความเห็นชอบให้ของกระทรวงการคลัง เมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ต้องผูกพันความเห็นของกระทรวงการคลังด้วย

๒. กรณีหน่วยงานของรัฐได้ส่งสำเนาให้กระทรวงการคลังเพื่อทราบโดยในระหว่างนั้น ได้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบให้คำสินไนมกดแทนและรับคำสั่งดังกล่าวได้อุทธรณ์คำสั่ง ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ควรขอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังก่อน แต่นอกพิจารณาแล้วเห็นว่า ดำเนินการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว จะถือให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ถือสามารถวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้โดยไม่ต้องรอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง

๓. หากกระทรวงการคลังพิจารณาแล้วมีความเห็นต่างจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐจะหันมายื่นคำสั่งใหม่ความเห็นของกระทรวงการคลัง โดยเพิกถอนคำสั่งเดิมทั้งหมดหรือบางส่วน แล้วแต่กรณี

(ภายใต้เงื่อนไขความเห็นชอบคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ความผิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙) สามารถตราประทับให้เจ้าหน้าที่)

สำเนาฯ	ตราประทับประจำปี๒๕๔๘
รัฐวันที่	๑๘.๓. ๒๕๔๘
เวลา	๑๖.๔๙๖
เอกสารที่	๕๔๖

กระทรวงการคลัง...

-2-

กระบวนการคัดเลือกพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้นำป้ายงานของรัฐตามความหมายของ
พระราชบัญญัติความรับผิดชอบและมีความเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 สามารถปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของ
คณะกรรมการดุษฎีบัณฑิตศึกษาและสถาบันบัญชาติอาชีวะเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ จึงขออนุญาต
รับรองและริบบ์ด้านนี้ในการนำร่องการคัดเลือกพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

1. กรณีผู้แต่งตั้งมีคำสั่งภายในส่วนราชการและแขวงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบไปก่อนโดยไม่ระบุผล
การพิจารณาจากกระบวนการคัดเลือก ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ได้ออกให้กับทางรัฐปฏิบัติที่ยกเว้น
ความรับผิดชอบและมีความเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ห้อง 17 วรรคหน้า และผู้อุทธรณ์คำสั่งได้อุทธรณ์คำสั่ง
ให้หน่วยงานของรัฐแข่งขันกับกระบวนการคัดเลือกทางการคัดเลือกทางภาคในกำหนดเวลา ๕ วัน นับแต่ได้รับ
คำอุทธรณ์และขอผลการพิจารณาอย่างใดจากกระบวนการคัดเลือก เมื่อได้รับผลการพิจารณาของศาลจากกระบวนการคัดเลือก
ดังนี้

1.1 กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวง หน่วย กรม หรือส่วนราชการ
ที่เรียกว่าอย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค ให้ผู้แต่งตั้งและหน่วยอุทธรณ์ดำเนินการ
คำอุทธรณ์ตามพะรำพะราบัญญัติหรือปฏิบัติราชการทางปักครอง พ.ศ. 2539 แล้วแต่กรณี วินิจฉัยสั่งการ
คำอุทธรณ์ตามผลการตรวจสอบของกระบวนการคัดเลือก โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระบวนการคัดเลือก
พิจารณาอีก

1.2 กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นการบริหารท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้น
โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์ประจำปีของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบและมี
ความเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์ประจำปีของรัฐกับผลการพิจารณาของกระบวนการคัดเลือก ดังนี้

ก. หากผู้แต่งตั้งเห็นด้วยกับผลการพิจารณาของกระบวนการคัดเลือก ให้ผู้
แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามพะรำพะราบัญญัติหรือปฏิบัติ
ราชการทางปักครอง พ.ศ. 2539 วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าดูดีด่อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้
กระบวนการคัดเลือกพิจารณาอีก

ข. หากผู้แต่งตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของกระบวนการคัดเลือกให้
ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา และหน่วยผู้กำกับดูแลหรือควบคุมไปยังงาน
ของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าดูดีด่อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระบวนการคัดเลือก
พิจารณาอีก

2. กรณีผู้ดังตั้งปั้นเมืองที่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ ตามระเบียน สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยภัยแล้งเกณฑ์การปฏิบัติที่ดีแห่งความรับผิดชอบและมาตรการเฝ้าระวัง พ.ศ. ๒๕๓๙ ตั้ง ๑๘ วาระหนึ่งแล้ว และสู่ภูมิภาคตามค่าสั่งได้ถูกบรรณาค์สั่งดังกล่าว ให้นำมาใช้รองรับดังปัจจุบัน ดังนี้

2.1 หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เข้าข่ายของ อธิบดีและมีฐานะเป็นกรม และการสาธารณูปการให้ผู้ดังตั้งและหน่วยงานอื่นาฯพิจารณาค่าอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติบริบูรณ์ด้านการทางปักษ์ดิน พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการค่าอุทธรณ์ดังกล่าว ตามผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังโดยไม่ต้องสั่งค่าอุทธรณ์มาให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

2.2 หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้น โดยพระราชนูญดินหรือพระราษฎร์ภูมิภาคหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบ ตามมีค่าสั่งดังนี้ ให้ผู้ดังตั้งพิจารณาค่าอุทธรณ์ประจำบัญชีและก่อหนี้ค่าอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติบริบูรณ์ด้าน การทางปักษ์ดิน พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการค่าอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องสั่งค่าอุทธรณ์ให้ กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๒. หากผู้ดังตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้ดังตั้ง สั่งค่าอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาค่าอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติบริบูรณ์ด้าน การทางปักษ์ดิน พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการค่าอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องสั่งค่าอุทธรณ์ให้ กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

อย่างไรก็ตี ในกรณีวินิจฉัยสั่งการค่าอุทธรณ์กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชนูญดินหรือพระราษฎร์ภูมิภาคหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบและมาตรการเฝ้าระวังฯ ให้ผู้ดังตั้ง ผู้มีอำนาจพิจารณาค่าอุทธรณ์และก่อหนี้ค่าอุทธรณ์ ให้ผู้ดังตั้ง ผู้มีอำนาจพิจารณาค่าอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติบริบูรณ์ด้านการทางปักษ์ดิน พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วแต่กรณี วินิจฉัยสั่งการและหน่วยพิจารณาค่าอุทธรณ์โดยคำนึงถึงประโยชน์ทางราชการเป็นสำคัญ หากให้วินิจฉัยสั่งการและหน่วยพิจารณาค่าอุทธรณ์ไปโดยแยกต่างไปจากผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง และการวินิจฉัยสั่งการและหน่วยพิจารณาค่าอุทธรณ์นั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ในภายหลัง ผู้ดังตั้ง ผู้มีอำนาจพิจารณาค่าอุทธรณ์ ผู้ดังตั้ง ผู้มีอำนาจพิจารณาค่าอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติบริบูรณ์ด้านการทางปักษ์ดิน พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ดังตั้ง แล้วแต่กรณี จะต้องรับผิดชอบ ในความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด

ยังคงดำเนินการพิจารณาให้คำสั่งทางปกครองเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อุปนายกค้ำประกันที่จะได้รับอนุมัติ ดังนั้น จึงเห็นควรให้นำรั้นถอนและวิธีการปฏิบัติรั้นส่วนไปประกอบการพิจารณาในกรณีอุบัติเหตุพิเศษไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายประจวบ ศิริโยกาล)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

ผู้อำนวยการกองบริหารงานและแผนพัฒนา

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบแห่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานและแผนพัฒนา

โทร 0-2271-1999

เบี้ยน ๐๐. เบี้ยน ๒.๐๐.๙

Call Center 0-2271-0686-90 ต่อ ๖๔๑๕

Email : Civilbur @ cgd.go.th

(นายสมศักดิ์ ภูริสิงห์)

ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักงานบริหารฯ
-๕ เม.ย. ๒๕๔๘

๒๕๔๘.๔.๕ ๑๗๘๖๒ ๑๗๘๖๓

(นายประพันธ์ พุกกะยะสุข)

รองอธิบดีอัยการสำนักอัยการ รัฐธรรมนูญ

อธิบดีอัยการฝ่ายบริหารฯ

๕ เม.ย. ๔๘

(นายเดชชัย ไชยวัฒน์)
ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารฯ

๗ เม.ย. ๔๘